

VERSLAG VAN DE OPENBARE VERGADERING VAN DE AGENDACOMMISSIE DORDRECHT D.D. 24 mei 2022

Vergaderkamer 3

Voorzitter: dhr. Schalken-den Hartog
Raadsgriffier: mevr. Wepster
Verslag: NotuBiz

Aanwezig:
Dhr. Merx (VVD)
Dhr. Uysal (GroenLinks)
Dhr. Van der Spoel (PvdA)

1. Opening

De voorzitter: Beste mensen, het is vier uur. Ik wil gaan starten. Welkom bij deze hele leuke agendacommissie. Iedereen komt hier met heel veel enthousiasme en plezier binnen, begreep ik net al. Voor het verslag: de heer Merx, de heer Uysal, de heer Van der Spoel, onze griffier mevrouw Wepster, en mijnheer Boersma heeft zich afgemeld voor vandaag. Mijn naam is David Schalken, dit is de agendacommissie. Kunnen we de agenda vaststellen zoals die voorligt? Ja, kunnen we doen, dat is mooi.

2. Besluitenlijst vorige vergadering

De voorzitter: Gaan we naar de besluitenlijst van de vorige vergadering. De besluitenlijst van de vorige vergadering. Wie heeft daar nog een op- of aanmerking op? Of kunnen we hem zo vaststellen? Mevrouw Wepster.

Mevrouw Wepster: Nou, misschien mag ik naar aanleiding van wat zeggen, want toen hebben we gesproken over de agenderingsverzoeken en alle mails die dat met zich meebrengt. Wij hebben inmiddels gesproken met de bouwer van ons raadsinformatiesysteem en die heeft aangegeven dat dat voor hen relatief weinig werk is om dat te bouwen, omdat ze een dergelijke tool hebben ook voor het collegedeel. Dat raadsinformatiedeel bestaat uit een stuk, die hele flow begint bij het college en dan komt die daarna bij de raad. Dus zij geven aan dat die voor hun relatief makkelijk omgebouwd kan worden naar een tool voor ons op ons RIS. En ze gaan ons daar een offerte voor uitbrengen wat ons dat dan kost. En die hebben we nog niet, maar ja, als die er is en de tool is wat wij denken dat het zou moeten zijn dan kunnen zij dat voor ons bouwen. En dan heb ik een hoopje dat het misschien na de zomer er is.

De voorzitter: Oké, dat is mooi. Dank voor deze aanvulling. Verder nog tekstueel of naar aanleiding van de besluitenlijst? Zo niet, dan stellen we hem hierbij vast.

3. Nieuw ingekomen stukken

De voorzitter: En gaan we naar het volgende agendapunt, en dat zijn de nieuw ingekomen stukken. Waarbij we alleen stilstaan bij de stukken wanneer ze anders of een andere agenderingsvragen zoals dat is voorbereid. Mevrouw Wepster, mag ik u het woord geven, bij welke punten dat is?

Mevrouw Wepster: Ja, dank u wel. Dan beginnen we eigenlijk bij 8.

De voorzitter: Ja.

8. Agenderingsverzoek RV Sport Urgente investeringen accommodatievraagstukken

Mevrouw Wepster: Daar is een mail over van de heer Boersma. Die heeft aangegeven van hé, daar zit geen stuk bij, en is het dan wel wijs om het te agenderen? En als ik daar gelijk wat over mag zeggen, daar voel ik helemaal in mee. Eerlijkheid gebiedt me te zeggen dat ik op de griffie dat ook aangaf van jongens, doen we dit nou wel handig, want wij hebben met elkaar afgesproken dat we niet agenderen als er geen stuk is. Toch ben ik overtuigd geraakt om het toch te doen, omdat er ambtelijk is aangegeven van ja, het komt 7 juni in het college. Dan hebben wij na 17 juni nog op 14 juni en 21 juni een Dordtse Dinsdag met de commissies. 21^e zit vol, en dan wordt het pas na de zomer. Dus willen wij op de 14^e, daar gaan we vandaag over besluiten, daar ruimte voor reserveren, dan zouden we daar nu een besluit over moeten nemen. Maar we beseffen ons ook dat dat wel lastig is want er ligt nog geen stuk onder en het nieuwe college moet er de 7e nog over hebben, en ja, dat is een nieuw college. Ik sluit niet uit dat een nieuw college ook zegt van hé, nou, moeten we hier niet nog wat even naar kijken, kunnen we dit nu wel doorsturen? Dus het risico zit er ook in dat het stuk niet komt. Daarom, ik heb een heel verhaal merk ik, als ik kijk naar het schema voor de 14e dan zie ik, mocht die uitvallen, dan zou er in vergaderkamer 3 een gat komen in onze agenda. Niet handig, dus mijn voorstel zou zijn om wel, als u het goedvindt, een reservering te maken maar dan vergaderkamer 1 en 3 horizontaal te schuiven. Dan komt dus HVC-bespreking hiertussen en dan komt die sport als laatste in vergaderkamer 1, dat mocht die uitvallen, we geen gat in onze agenda hebben. Ik heb er een heel verhaal van gemaakt hè?

De voorzitter: Ja. Reactie. Mijnheer Van der Spoel? Ja, ook akkoord? Mijnheer Uysal?

De heer Uysal: Wat zijn de consequenties als we die sessie niet op de 14e houden? Dus stel, we moeten het over de zomer heen tillen, wat voor consequentie heeft het dan? Is het dan zo dat het bijvoorbeeld dan tot vertraging kan leiden van de cyclus? Want we doen eerst beeldvormend, dan oordeelvormend en vervolgens dan besluitvormend in de raad. Is het dan zo dat het dan niet mee kan gaan met de eerstvolgende debatraad na de zomer of hoe zit dat dan precies?

Mevrouw Wepster: Ja, ik vind dat ook lastig om te zeggen omdat ik natuurlijk ook de inhoud niet ken en niet de politieke gevoeligheid ervan ken. Maar dat risico zit er inderdaad in, want dan gaan we pas na de zomer beeldvormen, dan gaat u met elkaar na de beeldvorming zeggen: nou, we zijn klaar met beeldvormen, of we willen nog een

keer beeldvormen. Dan gaat die naar de oordeelsvorming, dus de kans dat die in september dan naar de raad gaat is vrij klein, dus dan gaat die pas later weer naar de raad ter besluitvorming. Maar ik kan niet in de toekomst kijken dus dat weet ik niet, maar wij hebben hem pragmatisch ingestoken en gedacht: we hebben de 14^e plek, laten we een reservering maken, zo zou ik hem dan ook eigenlijk wel willen noemen nu. En mocht dan blijken dat die of niet doorkomt uit het college de 7^e of we denken van nou, dit, nee, dan halen we hem weer van de agenda af.

De heer Uysal: Is er een mogelijkheid om te schuiven met bepaalde onderwerpen op de 24^e is dat volgens mij? De volgende agendaco... Of de volgende Dordtse Dinsdag, want die zit volgens mij vol waardoor we hem dus echt per se op die 14^e moeten inplannen. De 21^e, sorry. Kunnen we dan misschien bepaalde onderwerpen naar voren halen zodat we dan ruimte overlaten voor op de 21^e?

Mevrouw Wepster: We zijn wel mooi creatief met elkaar. Nou heb ik de 21^e niet voor me liggen met de onderwerpen, maar ik heb wel begrepen van mijn collega's op de griffie dat die echt op de 21^e moeten en ook niet eerder kunnen. Dat zal deels met externe mensen te maken hebben rondom beeldvorming, en deels stukken die er gewoon ook nog dan er niet zijn. Dus ik denk dat dit best lastig wordt.

De heer Uysal: Tot slot, dan begrijp ik het goed dat we het dus onder voorbehoud dan voor volgende week reserveren, of voor de 14^e, en als het, mochten er dan andere dingen gebeuren of iets anders uitpakken dan doen we het dus niet op de 14^e?

Mevrouw Wepster: Ja, dat is mijn voorstel.

De voorzitter: Is er misschien nog een onderwerp wat we eventueel volgende week er nog voor in de plaats zouden kunnen zetten op het moment dat we volgende week weten dat het niet gebeurt? Dan hebben we natuurlijk wel een risico met dat het dan later bekend is in de voorbereiding maar dan blijft misschien iets minder lang liggen wat normaal wel lang zou blijven liggen.

Mevrouw Wepster: Ja, wellicht. Ik kan dat op de griffie navragen, we hebben altijd een voorraadlijst met onderwerpen waarvan we tegen elkaar gezegd hebben: daar willen we nog eens een keer met elkaar over spreken. Of dat dan haalbaar is voor de 14^e dat weet ik zo niet, maar op het moment dat die uitvalt kunnen wij kijken of we de tijd toch kunnen gebruiken.

De voorzitter: Want we hebben, even terug, we hebben op de 7^e hebben we weer een agendacommissie? Nee, nee, we hebben geen agendacommissie meer. Dus daarom zit het zo ... Juist, ja.

Mevrouw Wepster: Dat is de reden waarom we het nu eigenlijk moeten, er iets over moeten zeggen.

De voorzitter: Ja, ja. Maar ja, maar daarom is het misschien wel goed om dan nu al te kijken of er eventueel dan wel een ander onderwerp is, alleen begrijp ik dat dat nu paraat is of er iets geplaatst zou kunnen worden.

Mevrouw Wepster: Heel eerlijk vrees ik dat dat er ook niet is omdat we natuurlijk in een tussenperiode zitten met een demissionair college en een nieuw college wat we bijna hebben. En dat nieuwe college gaat natuurlijk dan weer met voorstellen aan de slag dus die voorraad is op het moment niet heel ruim.

De voorzitter: Oké. Ja, ja, en ik ga er ook vanuit, om maar even door te gaan op wat de heer Uysal aangeeft, dat ook is gekeken of er niet iets van de 21e naar de 14e kan worden verzet, want dan had je nog een week speling gehad met dat agendapunt wat nu blijft liggen. Dus dat lukt niet. Ja, dan denk ik dat niets ons rest dan het te doen zoals het nu voorgesteld staat, waarbij wel wat ons denk ook gekeken kan worden, of er niet nog een punt op de reservelijst nu al op aangevuld zou kunnen worden.

Mevrouw Wepster: Nou, die neem ik mee, dus voor het geval dat dit sportstuk wegvalt, dat we dan de ruimte kunnen gebruiken voor een ander stuk.

De voorzitter: Ja, we zijn er dan toch op die avond, toch? Oké. Dat was met betrekking tot agendapunt 8. Waren er nog andere punten, mevrouw Wepster?

13. Brief Platform Duurzaam Dordrecht inzake Analyse bomenlijsten Dordrecht

Mevrouw Wepster: Dank u wel. Dat betreft agendapunt 13, dat is een ingekomen stuk dat gaat, van het Platform Duurzaam Dordrecht, dat gaat over de analyse bomenlijst. En ons advies is om het door te sturen naar het college en het stuk te betrekken bij het opstellen van de eerstvolgende actualisatie van de bomenlijst. En de heer Van der Meer die verzoekt om het, om de brief ook te betrekken bij het Bomenprogramma, en het Bomenprogramma staat als agendapunt 11 geagendeerd. En nou, wat mij betreft is dat een goed idee en kunnen we dat daar, kunnen we dat toevoegen aan het te behandelen advies en zo besluiten.

De voorzitter: Ja. Ik heb de mail gezien, het lijkt me ook prima. Ik weet niet of de collega's daar nog wat ... De heer Uysal.

De heer Uysal: Ja, het lijkt me inderdaad ook een goed voorstel. Eerder deed ik ook het voorstel om dergelijke brieven zeg maar onder bepaalde onderwerpen als onderliggend stuk bij te voegen als het dus behandeld wordt. Dus of dat ook in dit geval bij het Bomenprogramma gedaan kan worden, want er zijn meerdere brieven geschreven over bomen aan de gemeente. Of die stukken dan ook bij het Bomenprogramma toegevoegd kunnen worden als onderliggend stuk.

Mevrouw Wepster: Zeker. Als er meer brieven zijn over bomen lijkt het me zeer logisch dat we die daarbij betrekken.

De voorzitter: Oké. Dit was met betrekking tot de bomen. Zijn er nog andere aanvullingen, opmerkingen? Niet? Oké, dan hebben we hiermee dan eigenlijk tot en met agendapunt 24 besproken.

25. Agenda komende Dordtse Dinsdagen

De voorzitter: En dan gaan we naar agendapunt 25 en dat is de agenda voor de komende Dordtse Dinsdag, en dat is de agenda voor dinsdag 14 juni, waar we het net ook al even kort over hadden.

Mevrouw Wepster: Ja, dank u wel voorzitter. Ik heb het net al gezegd maar het voorstel is dus om wat u daar ziet staan, om half 9 staat er in vergaderkamer 3 sport en in vergaderkamer 1 HVC, en mijn voorstel is om die twee onderwerpen horizontaal te ruilen zodat mocht sport uitvallen en we niks daarvoor in de plaats hebben, er geen gat in ons programma valt.

De voorzitter: Maar dat betekent wel dat qua tijd dat HVC-stuk ietsje verkort wordt. Toch?

Mevrouw Wepster: Klopt, dan is HVC iets korter en ik heb dat besproken en dat zullen we met HVC opnemen. Maar dan staat er nog steeds anderhalf uur voor HVC dus dat is best ruim.

De voorzitter: Oké, zijn er nog mensen met opmerkingen met betrekking tot dit voorstel, dit dagschema? Niet? Oké, gaan we dat zo doen.

26. Rondvraag

De voorzitter: En kom ik tot de rondvraag. Mijnheer Merx. Nee? Mijnheer Uysal. Mijnheer Van der Spoel. Mevrouw Wepster. Ook geen rondvraag. Ik ook niet.

27. Sluiting

De voorzitter: Sluit ik deze vergadering. Dank u wel.

VERSLAG VAN DE OPENBARE VERGADERING VAN DE DORDTSE DINSDAG TERUGKOPPELING OCD-ONDERZOEK NAAR STAGEDISCRIMINATIE DORDRECHT D.D. 24 mei 2022

Vergaderkamer 3

Voorzitter: mevr. Van Vugt-Roose

Raadsgriffier: mevr. Wepster

Verslag: NotuBiz

Aanwezig:

Mevr. Boom-Vos (VVD)

Dhr. Boone (Beter voor Dordt)
Dhr. Burakçin (GroenLinks)
Dhr. Van Dam-Timmers (CDA)
Dhr. De Heer (ChristenUnie/SGP)
Mevr. Koene (Gewoon Dordt)
Mevr. Kruger (GroenLinks)
Dhr. Merx (VVD)
Mevr. Pichel (Forum voor Democratie)
Dhr. Safranti (DENK)
Dhr. Schalken-den Hartog (Beter Voor Dordt)
Mevr. Schnabel (PvdA)
Mevr. Striebeck (VSP)
Dhr. Tutupoly (Op Ons Eiland)
Dhr. Uysal (GroenLinks)
Mevr. Verbeek-Versluis (PvdA)
Mevr. Van Vugt-Roose (CDA)
Mevr. Vol-van der Holst (Partij voor de Dieren)
Dhr. De Vries (VSP)

Insprekers: dhr. Borst, mevr. Soffers

Terugkoppeling OCD-onderzoek naar stagediscriminatie

De voorzitter: Goedemiddag allemaal, we gaan beginnen met deze vergadering. Ik wil iedereen van harte welkom heten, iedereen die hier aanwezig is. En in het bijzonder ook de onderzoekers. Ook de mensen die hier op de tribune zitten en misschien de mensen die vanaf thuis nog meekijken. We gaan straks een presentatie krijgen van twee onderzoekers namens het OCD. Die hebben een onderzoek gedaan in opdracht van de vorige gemeenteraad naar stagediscriminatie. En daar zullen we dan straks het nodig over horen. Het lijkt me voor de onderzoekers ook goed dat ze even weten wie hier allemaal zijn. En straks kunnen jullie je ook nog uitgebreid voorstellen. Maar dan gaan we even een kort rondje maken met de vraag om je kort voor te stellen. En dan mag jij beginnen.

De heer Uysal: Ja, Abdullah Uysal, raadslid van GroenLinks Dordrecht.

Mevrouw Koene: Irene Koene, Gewoon Dordt.

De heer Merx: Mark Merx, Dordtse VVD.

De heer De Heer: Robert de Heer, ChristenUnie/SGP.

De heer Safranti: Mehmet Safranti namens DENK.

Mevrouw Boom: Karin Boom, Dordtse VVD.

Mevrouw Striebeck: Bernadette Striebeck, VSP.

De heer De Vries: André de Vries, VSP.

De heer Boone: Dave Boone, Beter voor Dordt.

Mevrouw Schalken: David Schalken, Beter voor Dordt.

De heer Van Dam-Timmers: Jan van Dam-Timmers, CDA Dordrecht.

Mevrouw Vol: Daniëlle Vol, Partij voor de Dieren.

Mevrouw Pichel: Ruby Pichel, Forum voor Democratie.

De heer Tutupoly: Gersom Tutupoly, Op Ons Eiland.

Mevrouw Kruger: Kitty Kruger, GroenLinks Dordrecht.

Mevrouw Verbeek: Femke Verbeek, PvdA.

Mevrouw Schnabel: Marije Schnabel, PvdA.

De heer Burakçin: Necdet Burakçin, GroenLinks.

De voorzitter: Dan wil ik nu heel graag het woord geven aan Michel Borst en Ingrid Soffers namens het onderzoekscentrum van de Drechtsteden. Ik weet niet wie er aftrapt?

De heer Borst: Ja, misschien goed dat we eerst even het voorstelrondje dan vanaf hier doen. En dan pak ik daarna de microfoon voor de presentatie. Mijn naam is Michel Borst, inderdaad van het onderzoekscentrum Drechtsteden.

Mevrouw Soffers: Ja, Ingrid Soffers. Ik werk al heel lang op het onderzoekscentrum Drechtsteden als senior onderzoeker. En Michel zal voornamelijk de presentatie geven. En ik ben voor de hele moeilijke vragen.

De heer Borst: Voor de echt moeilijke vragen moeten we bij Ingrid zijn vanavond, ja.

Mevrouw Soffers: En als we het dan toch over die vragen hebben. Na elk deelonderwerp zullen we eventjes de gelegenheid geven om vragen te stellen. Dus je hoeft niet alles helemaal tot het eind te bewaren, maar het kan ook tussendoor. Dan is nu het woord aan u, Michel.

De heer Borst: Zo, die is nog best zwaar. Dank u wel. Zoals gezegd, mijn naam is dus Michel Borst van het onderzoekscentrum Drechtsteden. Voordat we gaan beginnen met de presentatie over inderdaad stagediscriminatie in Dordrecht, dan met name stagediscriminatie onder in het MBO. Dan wil ik kort even iets vertellen over wat wij als onderzoekscentrum nu precies doen. Het is misschien ook handig, ik zie in ieder geval

allemaal nieuwe gezichten. Er is volgens mij best wel een aantal nieuwe mensen ook in de gemeenteraad. Dus misschien ook goed in dat kader eerst even kort iets te vertellen over het onderzoekscentrum. Wat wij dus doen, wij zijn de partner voor bestuur en beleid in de Drechtsteden. Dus niet alleen voor de gemeente Dordrecht, maar ook voor de andere zeven Drechtsteden gemeenten. Wij doen dat door te ondersteunen met allerlei onderzoeken, zoals het onderzoek wat we ook vanavond gaan bespreken. Daarnaast zijn wij ook een dataplatform, dat doen we met het smart datacenter. Wij zijn de partner die data-gedreven werken stimuleert in onze regio. En dat betekent dat wij allerlei cijfers en gegevens ontsluiten. En op onze website kunt u heel veel cijfers en informatie vinden over de Drechtsteden en ook over Dordrecht. Zeker een aanrader om daar nog even naar te kijken, als u ergens naar op zoek bent. Waar gaan we het dan vandaag over hebben? Zoals gezegd: het onderzoek naar stagediscriminatie. Het is eigenlijk opgedeeld in vier blokken. Ik zal beginnen even met een korte inleiding en een aanleiding te schetsen. Wat hebben we nu precies gedaan en waarom hebben we dat gedaan? De vorige raad heeft ons opdracht gegeven voor dit onderzoek en ik zal kort nog even toelichten waarom dan en met welke kanttekeningen dat is gebeurd. Vervolgens wil ik eigenlijk het rapport stap voor stap met u doorlopen. De belangrijkste grafieken zullen we even nagaan, daar zal ik een korte toelichting bij geven. En waar dat mogelijk is zal ik ook aangeven dat u dan op dat moment even vragen kunt stellen. Misschien heeft u het rapport zelf ook al wel gelezen, dan kunt u die vragen ook meteen stellen. Tot slot nog even kort dan een samenvatting van: wat hebben we nu allemaal gezegd en welke aanbevelingen geven wij u dan mee? En tot slot, mocht dat nog zo nodig zijn, een korte discussie over het onderwerp, een stukje duiding en dan natuurlijk ook nog ruimte om vragen te stellen. Is dat helder? Zijn er nu al op voorhand vragen? Dat is niet het geval. Nou, dan gaan we gewoon beginnen. Dan zoals gezegd de inleiding en de aanleiding. Wij zijn dit gevraagd door de vorige gemeenteraad om dit onderzoek te doen naar aanleiding van de motie 'Dordrecht, een stad waar je ertoe doet'. Met het idee dat de gemeenteraad wil dat Dordrecht een stad is waar iedereen mag zijn wie die wil zijn en iedereen een plek heeft in die stad. En er eigenlijk behoefte was aan meer inzicht op het thema discriminatie. En in eerste instantie kwam de vraag naar ons toe: kunnen jullie onderzoek doen naar discriminatie in Dordrecht? En daarvan hebben we gezegd: nou, dat is zo'n breed thema, dat is eigenlijk niet te doen. Kunnen we het niet verder afpellen? En toen kwamen we uit op stagediscriminatie en dan met name stagediscriminatie in het MBO. En dat is dus wat wij hebben gedaan. Dat hebben wij gedaan eigenlijk in drie stappen. We zijn begonnen met een stukje literatuuronderzoek. Wat voor informatie is er nou al te vinden over stagediscriminatie en discriminatie in het algemeen? We hebben gekeken naar Nederland, maar we hebben ook gekeken naar andere onderzoeken in steden specifiek naar dit onderwerp, wat we daarvan konden leren en wat we daaruit mee konden nemen. Vervolgens hebben we een enquête gehouden onder de twee grote Mbo-scholen in Dordrecht, Uverta en Da Vinci. Ruim 590, er staat hier 70 maar het zijn er 590, studenten hebben die vragenlijst helemaal ingevuld. Nou, dat is een keurige respons. Tot slot hebben we om die resultaten te duiden gesprekken gevoerd met studenten, maar ook met de scholen zelf en het bedrijfsleven, om te kijken: wat zegt dit nou? Wat zijn jullie eigen ervaringen en hebben jullie mogelijk ook nog oplossingsrichtingen voor ons? Ook daar komen we vanmiddag nog over te spreken. Voordat ik begin met de resultaten, nog kort even iets over de

literatuurstudie. Uit onderzoek van het Sociaal Cultureel Planbureau blijkt dat 27 procent van de Nederlanders wel eens discriminatie heeft ervaren. Dus dat is ruim een kwart. Ook 22 procent van de studenten in Nederland ervaart tijdens het volgen van onderwijs of tijdens het lopen van een stage ook discriminatie. Dus ook ongeveer een kwart. En 14 procent geeft aan moeilijk aan een stage te komen. Nou, dat komt allemaal redelijk overeen met ook het onderzoek wat wij zelf in Dordrecht hebben gedaan. Maar dat geeft in ieder geval een beetje een beeld van een referentiekader, wat is nou gewoon en wat is in Nederland nou het beeld? Dan nog even wat stagediscriminatie nou precies is. En dat is eigenlijk dat je dus studenten bij het zoeken of het lopen van een stage anders of nadelig behandelt, omdat ze een bepaalde afkomst hebben of onder een bepaalde groep vallen. Zoals gezegd dus twee mogelijke manieren. Dat kan dus zoal zijn in het proces naar het zoeken van een stage, denk dan vooral een discriminatie in het sollicitatieproces. Dus iemand wordt niet aangenomen omdat die een andere achternaam heeft, een bepaalde foto heeft, dat soort gevallen. Als het gaat om discriminatie bij het lopen van een stage, dan kunt u vooral denken aan vervelende omgangsvormen op het werk of, dat is niet een goed voorbeeld ... Ja, precies. Nou ja, bijvoorbeeld, inderdaad, of dat het werk vaker gecontroleerd moet worden van een bepaalde student. Nou, daar kun je dan aan denken. En dat is ook nog wel even goed om te vermelden, uit het landelijk onderzoek blijkt dat het vaak bij zowel de stagebegeleider, dus het bedrijf, als bij school niet altijd duidelijk in beeld is wat nu wanneer onder discriminatie valt. En ook dat blijkt uit ons onderzoek. Dan de resultaten. Of eigenlijk misschien even goed om te vragen: zijn er tot zover over het stukje literatuurstudie en onze aanpak vragen? Ik zag een twijfelende hand.

De voorzitter: Mijnheer Uysal van GroenLinks heeft een vraag.

De heer Uysal: Ja, dank voorzitter. U had het over studenten. Om wat voor soort studenten gaat het? Want dat is ook best wel een groot begrip. Wat is de leeftijdscategorie en ja, wat voor soort studenten zijn het?

De heer Borst: Het zijn dus in ieder geval MBO-studenten. Dus het zijn in dit onderzoek MBO-studenten. En als het gaat om die landelijke cijfers, dan is het dus de gehele studentenpopulatie. Dus universitair, HBO, MBO, ja, iedereen die zeg maar vanaf een jaar of 18 onderwijs geniet. Is dat afdoende, geeft dat genoeg een beeld? Ja, oké, super,

De voorzitter: Zijn er op dit moment nog meer vragen over de literatuurstudie, de terminologie, et cetera? Nee, oké.

De heer Borst: Mooi, dan gaan we verder. Het vinden van een stageplek. Ja, het kostte dus de helft van de studenten veel of in ieder geval een beetje moeite om die stageplek te vinden. Dat lijkt hier dus nog wat meer dan dat landelijke beeld. Maar het is misschien goed om nu alvast een kanttekening te plaatsen dat de studenten die aan het onderzoek hebben meegedaan, de kans is groter dat die al discriminatie ervaarden. Dus als je zou kijken naar de gehele populatie, ook de studenten die dus niet hebben meegedaan. Ja, als je waarschijnlijk al niet het gevoel had dat je gediscrimineerd werd, nou, dan doe je waarschijnlijk ook niet mee aan het onderzoek. Dus dat is even een

kanttekening. Vervolgens zien we dat dus als je een niet-Westerse achtergrond hebt, dat het ruim twee derde van die studenten ervaren dat het moeilijk is om aan een stageplek te komen. En ja, hier ook alvast inderdaad: bijna iedereen vindt wel een stageplek. We komen er zo meteen nog op hoe dan precies. Want mensen met een migratieachtergrond, of die vallen in bepaalde categorieën, die komen op een andere manier aan een stageplek. Dus daar zit ook nog wel een verschil en een nuance in. Ik zag wat handen.

De voorzitter: Ja, mevrouw Vol-van der Hulst van de Partij voor de Dieren.

Mevrouw Vol: Dank u wel, voorzitter. Wat is dan precies die 100 procent? Omdat jij zei van: er zit een kanttekening. En dat betekent dus dat er heel veel mensen niet mee hebben gedaan, omdat die geen discriminatie ervaren. Dus de groep wordt dan eigenlijk kleiner. Dus 100 procent omvat dan?

De heer Borst: Deze 100 procent omvat de 590 studenten die de enquête hebben ingevuld. En dat is natuurlijk een deel van alle studenten die op Uverta en Da Vinci zitten. Dat is het verschil. En het is waarschijnlijk of aannemelijk dat op het moment dat je de gehele populatie had kunnen ondervragen, dat is theoretisch want dat kan in de praktijk niet, dat dan het percentage wat moeilijk aan een stage komt iets terug zal lopen.

Mevrouw Vol: Mag ik even toevoegen?

De voorzitter: Dat is goed.

Mevrouw Vol: Het is zo van, we vragen alle studenten van: goh, wil je meedoen aan een enquête over stagediscriminatie? En er zijn heel veel mensen die mee willen doen, maar als jij stagediscriminatie hebt meegemaakt dan ben je natuurlijk net iets eerder geneigd om mee te doen. Dus dat is echt die nuance. Ja, als je het helemaal gehad hebt, dat je denkt van: ik heb helemaal geen vertrouwen. Dat klopt, ja.

De voorzitter: Dan heeft mevrouw Schnabel van de Partij van de Arbeid ook nog een vraag.

Mevrouw Schnabel: Dank u wel. Ik vroeg me af: er staat nu totaal en niet-Westers. Is er dan gekeken naar autochtone en allochtone doelgroepen? Of is er bijvoorbeeld ook naar LHBTI-doelgroepen gekeken? Hoe zit dat precies?

De heer Borst: LHBTI wel in zoverre dat we hebben gevraagd naar de geaardheid van mensen. Dus dat zit er wel in. Maar ja, alleen geaardheid was het, hè? Nee, precies. Dus hier niet-Westers, dan gaat het echt om: hebben mensen aan moeten geven waar ze vandaan komen, waar hun ouders vandaan komen? En op basis van die kenmerken hebben we hier dus uit kunnen filteren wat de percentages voor leerlingen die aangeven dat ze een niet-Westerse achtergrond hebben. Geeft dat voldoende beeld, voldoende helderheid? Oké, dan het vervolg. Wat hebben studenten dan precies gedaan om aan zo'n stageplek te komen? Nou, dat is een verscheidenheid aan verschillende dingen. Je

ziet hier een aantal van wat ze hebben gedaan. Dus dat kan zijn: ze hebben op internet gezocht, ze hebben bedrijven aangeschreven, ze hebben op de website stagebank.nl gezocht om een stage te zoeken. Of ze hebben gewoon gebeld. Hieronder zie je ook nog een aantal andere kenmerken zoals dat ze hebben rondgevraagd bij hun familie of bekenden. En je ziet hier dus zeg maar de verdeling van wat ze hebben gedaan. Studenten konden verschillende categorieën aanvinken, dus ze konden niet alleen maar uit een categorie kiezen, ze konden er meerdere aanvinken. Vooral ook dat die staven niet optellen tot 100 procent. En wat we zien is dat mensen of leerlingen met een niet-Westerse achtergrond gemiddeld op drie manieren zoeken. En mensen met een niet-Westerse achtergrond drie komma zes. Wat zegt dat dan? Het laat in ieder geval zien, we hebben daar zo meteen nog meer voorbeelden van, dat die mensen met een niet-Westerse achtergrond eigenlijk nog iets meer hun best moeten doen om uiteindelijk een stageplek te vinden. Dit is daar een voorbeeld van. Over deze slide nog vragen? Ja, ik zag een hand.

De voorzitter: Mevrouw Boom-Vos van de Dordtse VVD.

Mevrouw Boom: Ja, eigenlijk een vraag over deze en de vorige. In de vorige zag je eigenlijk dat 91 procent van de scholieren een stageplek vinden. Klopt het dan ook, of zeggen de scholen dat er dan ook een stagetekort is? Waardoor dat discriminatie versterkt. Of is dat absoluut niet van toepassing?

De heer Borst: Wij hebben niet het beeld meegekregen dat er een tekort zou zijn aan stages. Er is eerder juist heel veel behoefte aan stagiaires, ook vanwege de krapte op de arbeidsmarkt. Dus eigenlijk het beeld wat docenten ons meegaven is dat het waarschijnlijk weer meer wordt op het moment dat het weer wat afkoelt, de ruimte op de arbeidsmarkt toeneemt. En nu is er juist een hele sterke prikkel om zo veel mogelijk mensen, ongeacht wat, aan te nemen, omdat die handjes gewoon nodig zijn. Geeft dat voldoende antwoord? Ja, oké.

De voorzitter: Er is nog een vraag van mijnheer Den Dulk van de PVV.

De heer Den Dulk: Ik heb een vraag. Ja, u zegt dat de niet-Westerse mensen zoeken meer dan de Westerse. Ja, kan het gewoon zo zijn dat die zijn meer geneigd om meerdere dingen in te zetten dan de Westerse mensen?

De heer Borst: Ja, dat zou heel goed kunnen.

De heer Den Dulk: Dat zou betekenen dan, het is niet echt iets om discriminatie te meten.

De heer Borst: Niet in de zin dat dit nu alles zegt. Maar het is een signaal, een factor, die meespeelt in het grotere geheel. Dus naast dat we zien dat mensen met een niet-Westerse achtergrond gemiddeld 3,6 van dit soort zoekmethoden gebruiken, daar komen we later in de presentatie op wat voor andere dingen ze dus nog moeten doen. Dus ze moeten bijvoorbeeld ook vaker solliciteren voordat ze een stageplek vinden. Ze vinden hem uiteindelijk wel, maar ze moeten er wel harder hun best voor doen. Dus het

is maar een voorspeller, een indicator, in een pakket van veel meer factoren die een rol spelen.

De heer Den Dulk: Ik kan me ook voorstellen dat niet-Westerse mensen hebben meer moeite met de taal en zo. Dus ze zijn, hoe is het, bedrijven zijn meer geneigd om te zeggen nee tegen hen, doordat ze vertrouwen de communicatie niet.

De voorzitter: Mijnheer Den Dulk, heeft u nog een vraag?

De heer Den Dulk: De vraag is: hoe bepaal je dus wanneer is het echt discriminerend? En wanneer het niet discriminerend is, maar gewoon een goed overwogen.

De heer Borst: Dat is heel lastig, dat is subjectief. We komen er zo meteen nog op wat ook het lastige is om in te schatten voor bijvoorbeeld een begeleider of voor docenten wanneer een incident of een negatieve ervaring nou echt een vorm van discriminatie is. Dat is lastig en die formele omschrijving van wanneer een incident echt op discriminatie duidt dat hoeft niet altijd zo te zijn. Maar de negatieve gevolgen daarvan, die zijn vaak wel altijd echt. Dus zelfs als iemand ervaart dat die gediscrimineerd wordt, ook al is dat op basis van de theorie niet per sé discriminatie, kan dat wel leiden tot het gevolg. Dus het is maar een stukje van een veel groter geheel. Ik hoop dat ik hem voor nu even uw vraag voldoende heb beantwoord. We komen er zo meteen nog op welke factoren nog meer een rol spelen en hoe lastig het is om inderdaad te interpreteren wanneer en wat dan discriminatie is. Dat is heel knap, nu heb ik in een keer mijn presentatie weggetoverd. Ah, kijk. En ik heb hem weer terug getoverd. Het vinden van een stageplek, ja. Dus hoe zijn studenten dan uiteindelijk aan hun stageplek gekomen? Nou, hier staat nog een keer over op die slide dat dus 91 procent, dus bijna alle studenten, uiteindelijk wel een stageplek vinden. Maar hoe dan? 62 procent van alle studenten, dus van de gehele populatie die we hebben ondervraagd, heeft uiteindelijk zijn stage zelf gevonden. Dat is ook logisch, school vraagt van studenten om zelf op zoek te gaan en in de meeste gevallen ook zelf die stage te vinden. 62 procent slaagt daarin. Als je dan kijkt naar bijvoorbeeld mensen met een niet-Westerse achtergrond of mensen die Islamitisch zijn, dan zie je dus dat 38 en 33 procent respectievelijk die studies zelf vindt. Dus dat is significant minder dan wanneer je niet die kenmerken hebt. Dat zelfde patroon zie je eigenlijk terug als het gaat om wanneer school een stage voor studenten heeft gevonden. Dus het is maar 15 procent van de totale groep studenten die via school een stage vindt. Maar het is wel 31 procent die dan niet-Westers is of 42 procent die een Islamitische achtergrond heeft. Dus daar zie je het verschil als mensen in een bepaalde categorie vinden wat dat doet. Nou, dan ook nog voor familie en bekenden en geholpen door school, nou, daar zijn die nuanceverschillen iets minder groot. Maar dit schetst wel een beeld wat die factoren en die indicatoren doen. Nou, tot zover. Zijn hier vragen over? Ja.

De voorzitter: Ik zie een vraag bij mijnheer De Heer van de ChristenUnie/SGP.

De heer De Heer: Is het ook duidelijk vanuit de werkgevers waarom hun minder snel een student met een niet-Westerse achtergrond of een Islamitische achtergrond aannemen?

De heer Borst: Daar vraagt u nogal wat. De werkgevers die wij hebben gesproken zijn zich in dat opzicht zich daar niet van bewust. En die geven eigenlijk aan van: het valt eigenlijk wel mee. Wij selecteren met name op kwaliteit, wat kun je en wat zijn je vaardigheden, wat is je opleiding, heb je goede cijfers gehaald, doe je je best? Ben je een prettig persoon in de omgang? Maar goed, dat is natuurlijk niet per sé representatief voor al die bedrijven. Dus hoewel de bedrijven die zeggen, die wij hebben gesproken, dat aangeven. En dat wil ik ook niet per sé in twijfel trekken, maar de cijfers zeggen natuurlijk wel iets anders.

De voorzitter: Mijnheer Safranti van DENK.

De heer Safranti: Dank u wel, voorzitter. Maar dat kan je pas toetsen als je dus uitgenodigd bent. Maar dat zie je dus dat dat dus niet het geval is en uiteindelijk gaat de school voor je in actie. Want die mensen, of die jongeren, die krijgen die kans niet. Dus dan kunnen die werkgevers nooit hun toetsen op cijfers of de werkzaamheden.

De heer Borst: Klopt, dat gebeurt ook.

De heer Safranti: Even ter aanvulling.

De heer Borst: Nee, inderdaad. Maar dat ze inderdaad helemaal niet op gesprek mogen komen, dat gebeurt dus ook. Ja, dat kan ook. Ik zie nog een vraag.

De voorzitter: Mijnheer Den Dulk van de PVV. Maar eerst was nog even mevrouw Schnabel van de Partij van de Arbeid.

Mevrouw Schnabel: Dank u wel. Maar hoe betrouwbaar is het dan als werkgevers aangeven: we kijken naar deze criteria. En ja, hoe is dat te verifiëren dat dat ook echt zo is?

De heer Borst: Niet, dat is niet te verifiëren. En dat zegt natuurlijk wel iets. Want dat zegt dat er dus discrepantie zit tussen aan de ene kant hoe bedrijven en voor een deel ook de school de situatie aanschouwt en het beeld wat wij ophalen op het moment dat we met die studenten zelf in gesprek gaan, de resultaten die we terugkrijgen uit de enquête. Dus ergens zit er een kink in de kabel, dat is wat het zegt. Dus nee, dat is niet te verifiëren, nee.

Mevrouw Schnabel: O sorry, hij staat nog aan. Maar ja, dan omdat dat niet te verifiëren is, hoe betrouwbaar is het dan zeg maar?

De heer Borst: Wat is hoe betrouwbaar?

Mevrouw Schnabel: Nou ja, wat de werkgevers aangeven dat ze op al die zeg maar, ja, al die factoren letten. Nou ja, u zegt het net zelf ook al natuurlijk. Het is niet te verifiëren, dus in die zin kan ik me voorstellen.

De heer Borst: Nee, als u bedoelt: hoe representatief is het beeld wat wij hebben opgehaald bij de werkgevers? Ja, niet. We hebben er maar met twee of drie meen ik

gesproken en die gesprekken zijn ook niet bedoeld om een representatief beeld te schetsen. Het is meer bedoeld om de resultaten van de enquête, dat is eigenlijk het hoofddeel van het onderzoek, om daar kleuring aan te geven. Dus om te zeggen: we zien dit in de enquête, studenten geven dit aan. Wat vindt u daarvan, wat is uw ervaring? Hoe interpreteert u dat? Maakt u het zelf mee, heeft u voorbeelden? Dus dat is misschien even goed om mee te nemen. Het is niet dat we met ruim 50-60 bedrijven hebben gesproken en dat we die allemaal kunnen categoriseren en dat we een heel representatief beeld kunnen geven voor alle bedrijven in Dordrecht. Dat was ook niet de opdracht. Dus het is meer een inkleuring. En het zegt in zoverre dat je kunt zien dat er discrepantie zit tussen datgene wat bedrijven zelf ervaren en zelf vinden en zelf doen en datgene wat een student ervaart.

De voorzitter: Ik zie dat dit onderwerp heel erg leeft, want er zijn al vier vragen in de wachtrij. Maar mijnheer Den Dulk mag eerst, van de PVV.

De heer Den Dulk: Ik vraag me af waarom, we hebben niet de Westerse nummers daar ook. Want ik zie Islam, niet-Westers en totaal. Maar ik mis de Westers.

De heer Borst: Als het goed is, maar dan kijk ik ook even met een schuin oog naar jou, dat komt omdat het niet significant is. Dus die zitten in die grote staven. In het geval van zelf gevonden, die zitten daarbij. En als het gaat om die andere categorieën, dan laten we die eigenlijk alleen zien wanneer het verschil significant is. Dus wanneer het statistisch het verschil zo groot is dat we met een zekere grenzende waarschijnlijkheid kunnen zeggen, ja, dat er een bepaalde verklarende ... Ik kijk ook even met een schuin oog naar jou, Ingrid. Klopt het wat ik zeg?

Mevrouw Soffers: Ja, dat klopt helemaal. We hebben alleen de balkjes laten zien van de groepen die afwijken van het totaal.

De heer Den Dulk: Oké, en dat is niet-Westerse bij school gevonden ... Of Westerse bij school gevonden is ongeveer 27 procent?

De heer Borst: Niet-Westers zelf gevonden?

De heer Den Dulk: Nee, Westers. Want je hebt 42 procent en 31 procent, dat is 73. Dus de rest zou dan Westers zijn, dus ongeveer 27 procent.

De heer Borst: Nee, ze tellen niet bij elkaar op. Dus het gaat erom: hoeveel procent van de mensen die niet-Westers zijn of die een Islamitische achtergrond hebben, hebben gezegd dat school een stageplek voor hen heeft gevonden? Of dat zeg zeggen het zelf te hebben gevonden. Dus die percentages tellen niet bij elkaar op.

De heer Den Dulk: Is daar ook een overlap tussen niet-Westerse en Islamitisch?

De heer Borst: Zeker, ja.

De heer Den Dulk: Dus onderdeel van de 31 procent is Islamitisch ook en ook andersom.

De heer Borst: Ja, dat kan.

De voorzitter: Dan is deze vraag even afgerond. Dan gaan we naar mijnheer De Vries van de VSP.

De heer De Vries: Dank u wel, voorzitter. Weet u, als je het echt wil weten of werkgevers discrimineren, weet u of dat er ook wel eens geprobeerd is om een andere achternaam te gebruiken? Dezelfde persoon. Misschien met een Westerse achtergrond dezelfde werkgever benaderen en met een niet-Westerse achternaam. Wat dan de effecten zijn. Want dan kan je eigenlijk pas goed bepalen of er gediscrimineerd wordt.

De heer Borst: Ja, er zit een voorbeeld van zo'n situatie in het onderzoek. Waarbij een docent een leerling had die afgewezen werd door een werkgever, waarvan die eigenlijk zei van: joh, probeer het nou daar, dat komt echt goed. Geen zorgen. En dat lukte dus niet. En toen heeft de docent gezegd: weet je wat, we doen even iets wat we normaal gesproken niet zouden doen. Je vult hetzelfde CV in, je maakt een andere brief, dan zet ik er een andere naam boven. En toen werd die wel uitgenodigd. Dit gebeurt vaker, dat klopt wat u zegt. En er zijn andere onderzoeken, waaronder ook een onderzoek waar wij naar refereren van het Jonker Instituut in Utrecht, die veel uitgebreider dit soort steekproeven hebben gedaan. Dat hebben wij niet gedaan. Maar het is wel heel aannemelijk dat als je dat hier ook zou doen, dat dan de uitkomsten vergelijkbaar zijn.

De heer De Vries: Maar kan je dan ook waarde hechten aan de cijfertjes die er gevonden zijn?

De heer Borst: Aan deze cijfers? Ja, zeker. Ja, natuurlijk. Alleen we kunnen hier niet zeggen, we hebben niet zo'n steekproef gedaan. Dus dit specifieke voorbeeld kan ik er niet uitlichten voor u. Maar ik kan u wel allerlei andere informatie geven. Maar misschien is het ook even omwille van de tijd goed, ik weet niet of er nog meer vragen waren.

De voorzitter: Ik heb nog twee vragen die ik had toegezegd van mevrouw Kruger en mijnheer Burakçin. Daarna gaan we ons eventjes weer beperken tot de presentatie. Dus spaar de vragen even op, want misschien komen er tussendoor vanzelf de antwoorden.

De heer Borst: Dat lijkt me goed, ja.

De voorzitter: Mevrouw Kruger mag eerst een vraag.

Mevrouw Kruger: Ja, ik blijf toch een beetje hangen bij die bedrijven. Want u zegt net: er zijn drie bedrijven gevraagd. Want ik kan me zo moeilijk voorstellen dat een bedrijf zegt: ja, wij discrimineren. Dus dat is ook al een lastige. En dan vind ik zo'n steekproef is dan eigenlijk wel wat meer, dat vertelt wat meer. En waarom maar drie bedrijven? Want ik zit dan ook te denken: wat voor bedrijven zijn het? Want daar heb je natuurlijk ook nog weer verschil in. Het ene soort bedrijf zal eerder mensen aannemen dan het andere.

De heer Borst: Een goede vraag, waarom drie bedrijven? We hebben een hele brede uitvraag gedaan onder bedrijven die in Dordrecht gevestigd zijn. En als je bedrijven vraagt: goh, wil je in gesprek over stagediscriminatie? Dan zijn er nou eenmaal niet 25 bedrijven die opstaan en zeggen: jippie, ik wil heel graag in gesprek over stagediscriminatie. Want die voelen de bui al een beetje hangen, die denken dan ook van: ja, u komt bij mij even ontlocken dat ik hier natuurlijk misschien wel studenten aan het discrimineren ben, terwijl dat helemaal niet het geval is. En zeker in de huidige tijd, het is een precair onderwerp, daar zitten mensen niet zo graag op te wachten. Dus we hebben een veel bredere uitvraag gedaan. Meer bedrijven zijn niet naar ons toegekomen en op een gegeven moment moet je dat gesprek toch door laten gaan. Dus we hebben het nog een keertje uitgesteld. Maar dit was het, dus vandaar. Dus ik ben het helemaal met u eens, maar.

Mevrouw Soffers: Ter aanvulling. Dat is deel een van het antwoord. En deel twee is denk ik ook, de bedrijven wilden wij spreken omdat wij inkleuring wilden. Ik zoem. We wilden van hen weten van: goh, hoe kijken jullie ertegenaan, wat zijn mogelijke oplossingen? Niet zo zeer om te zeggen: zoveel procent van de bedrijven discrimineert.

De voorzitter: Die vraag was denk ik al even beantwoord. Of heb je echt nog een aanvullende vraag daarvoor?

Mevrouw Kruger: Jawel. Nee, nou ben ik hem kwijt. Het is zeker niet de bedoeling om een bedrijf aan te wijzen dat ze discrimineren, maar wel van dat het gebeurt. En als je het hele onderzoek leest, dan zeggen bedrijven: nou, dat gebeurt ook eigenlijk niet. Dus eigenlijk ontkennen ze in mijn ogen gewoon het probleem. En dat is een beetje jammer. Want het gaat er niet om of je discrimineert, maar soms doe je het ook onbewust denk ik. Weet ik veel waarom, maar.

De voorzitter: Ik hoor niet echt een vraag. We gaan eventjes naar mijnheer Burakçin en dan gaan we daarna door met de presentatie.

De heer Burakçin: Ik kan heel kort zijn hoor. Ter aanvulling zeg maar op deze discussie. Er zijn overigens heel veel onderzoeken al hiervoor geweest, over bijvoorbeeld hoe de werkgevers selecteren. Dus daar kan je volgens mij al heel wat op terug vinden. Want heel vaak gaat het namelijk om de klik zeg maar, hoe de werkgevers selecteren. Dus volgens mij is dat al dubbel en dwars bekend hoe dat precies gaat. Want heel veel werkgevers, of heel veel, er zijn bepaalde werkgevers die bijvoorbeeld ook werken volgens bepaalde principes, zoals objectief selecteren. Dus om op handvatten te krijgen zeg maar hoe te voorkomen dat ze bepaalde groepen uitsluiten, ja of te nee.

De heer Borst: Klopt, ik hoorde alleen geen vraag. Had u nog een concrete vraag?

De heer Burakçin: Nee, ter aanvulling.

De voorzitter: We gaan nu echt even verder met de presentatie en straks is er een nieuwe vragenronde. Dus het komt vanzelf.

De heer Borst: Dan een stukje over de negatieve ervaringen. Twee derde van de studenten, ongeveer 67 procent, had een negatieve ervaring bij het zoeken van een stage. En vier op de tien studenten tijdens het stage lopen. Dus het vindt vaker plaats in het zoeken van een stage dan bij het lopen van een stage. Meteen ook goed om hier even de kanttekening bij te plaatsen dat niet al die negatieve ervaringen hier dus een vorm van discriminatie zijn. Dus een negatieve ervaring kan hier ook gewoon een ander incident zijn wat niet per sé berust op discriminatie. Dat splitsen we zo meteen nog verder voor u uit. Dat is even goed om in gedachten te houden. We zien nog een aantal zaken die dan voorkomen. Het meeste wat voorkomt is dat studenten dus helemaal geen antwoord krijgen op een mail of op een brief of op een telefoontje. En als het gaat om de ervaringen tijdens het stage lopen dan gaat het eigenlijk om het doen van minder leuk werk, vaker gecontroleerd worden of op een vervelende manier worden bejegend of worden behandeld. Er zijn nog meer factoren, die kunt u zien in het rapport, maar die komen gewoon minder vaak voor. Dat wil niet zeggen dat het niet vervelend is of minder belangrijk, maar die staan hier niet genoemd. Hier nog even die negatieve ervaringen uitgesplitst. Die eerste uitsplitsing is weer tussen met een migratieachtergrond, dat is de donkere balk, en zonder migratieachtergrond, dat is de lichte balk. En je ziet dus dat 75 procent van de studenten die wel een migratieachtergrond hebben geen antwoord heeft gekregen op een brief, op een telefoontje, tegenoverstaande van 58 procent van de studenten zonder migratieachtergrond. De tweede grafiek is uitgesplitst naar geslacht. Dus de donkere balk, dat zijn vrouwen, en de lichte balk dat zijn mannen. En je ziet dus dat vrouwen veel vaker met onvriendelijke behandeling te maken hebben, kwetsende grappen, ongewenst gedrag, dan dat mannelijke studenten dat hebben. Ook hier weer, er zijn dus nog meer factoren, die zag u op de vorige slide. We laten hier alleen die verschillen zien die statistisch significant zijn, dus waarvan we zeker weten dat het echt vaker voorkomt op basis van de resultaten van de enquête. En tot slot, hier zit dus wel bijvoorbeeld een christelijke achtergrond ook bij. De donkere balk is de Islamitische. De blauwe balk is christelijk en de lichte balk is geen religieuze overtuiging. En daar zie je dus dat studenten met een Islamitische achtergrond vaker worden gecontroleerd op hun werk of in ieder geval dat gevoel hebben dan mensen met een christelijke of helemaal geen geloof. Nou, ik ga hem hierna even verder uit splitten. Dus als er hier nog vragen over zijn, over deze grafieken.

De voorzitter: Wie heeft vragen over de grafieken? Mevrouw Verbeek-Versluis had sowieso al een vraag, van de Partij van de Arbeid.

Mevrouw Verbeek: Ik had nog wel een aanvulling. Ik heb het onderzoek ook gehad, ik zit vanuit de dienst gezondheid en jeugd op de project matchmakers. Dus dat is deze jongeren die op zoek zijn naar een stageplek. En ik draai een dag op de Da Vinci entree. En ik zit ook een x aantal uur bij leerplicht, wat ik jammer vind dat dat helemaal niet meegenomen is in de volledige beeldvorming. Toen ik het ook zag, is dat kinderen die nog geen 18 zijn, dat is een hele grote groep die stage loopt. Dus het is niet vanaf 18, het is eigenlijk al veel vroeger. Daar zijn er een heel, er is een groot gedeelte, zeker bijvoorbeeld op entree, niet gemotiveerd om naar school te gaan. En die zijn dan al bij

leerplicht, die hebben vaak een uitval van 60 procent en die moeten dan een stage gaan zoeken en daar mist dan die motivatie. Dat is een extra stap.

De voorzitter: Wat is uw vraag, mevrouw Verbeek?

Mevrouw Verbeek: Nou, ter aanvulling. Als je die groep niet in zo'n grootschalig onderzoek meeneemt, dan hoe verifieer je dat dan in je cijfers? Want het is best een grote groep die stuk gaat op het überhaupt de motivatie vinden tot. Dus die school tolereert een beetje dat zij veel afwezig zijn. Ik vind dat wel jammer, want het is best een grote groep, zeker op Da Vinci. Ja, dat geeft voor mij dan een lastig beeld. Ik kan me wel heel goed voorstellen dat het heel logisch is om dit in kaart te brengen. Maar dat is zeker op Da Vinci een hele grote groep en op Uveta overigens ook. En dat is, ja, daardoor krijg je best, ja, je krijgt maar een heel klein stukje te zien in die beeldvorming. Ik had het heel tof gevonden als dat ook meegenomen was. Dus dat je bij scholen, bij LK coaches, LSB, mentoren, zorgcoördinatoren, verzuimcoördinatoren.

De voorzitter: Maar ik wil u toch vragen om nog even kort de hoofdvraag te formuleren. Want dit is al heel erg oordeelsvormend en we zitten nog beeldvormend.

Mevrouw Verbeek: Nou ja, dat had ik echt wel ter aanvulling. Ja, daar zijn bepaalde keuzes in gemaakt.

De heer Borst: Had u nog een concrete vraag?

Mevrouw Verbeek: Nee, ik had een ter aanvulling. Zo gaf ik hem ook aan.

De heer Borst: Helder, oké.

De voorzitter: Dan gaan we nog even naar mijnheer Safranti van DENK, die had ook nog een vraag net. Nee, die is verdwenen. Mooi. Dan hebben we nog mijnheer Van Dam-Timmers van CDA Dordrecht.

De heer Van Dam-Timmers: Ja, dank voorzitter. Allereerst ook nog een andere algemene opmerking. Van sommige partijen zijn nu inmiddels drie mensen aan het woord geweest. En volgens mij hebben wij de goede gewoonte om per fractie een woordvoerder te hebben bij een bepaald onderwerp. En ik zou het daar toch ook graag bij willen houden, ook zeker gezien de duur van sommige van deze vergaderingen. Dat in het algemeen. Dan had ik het tweede als vraag. Ik vraag me af, hier worden dingen uitgesplitst naar achtergrond. Zijn daarbij dan ook andere verklaringen meegenomen die ook verklarend zijn op dat vlak? Bijvoorbeeld in jargon. Want dat zie ik er eigenlijk niet terug.

De heer Borst: Ja, dus welke andere factoren nog een rol spelen. Nou ja, we hebben natuurlijk wel gekeken naar al deze factoren. We hebben in ieder geval wel naar meer achtergrondkenmerken dan alleen deze uitgesplitst. Dit is wat wij in ieder geval nu even laten zien voor wat het meest relevant, het meest significant is. Ingrid, ik kijk ook even met een schuin oog naar jou. Dit was alles wat in ieder geval significant was. Dat klopt,

hè? Ja. Dus er zijn wel meer factoren, maar in dit onderzoek blijkt dat we daar niet met zekerheid van kunnen zeggen dat dat verschil echt reëel is en aantoonbaar is.

De voorzitter: Is uw vraag beantwoord, mijnheer Van Dam-Timmers?

De heer Van Dam-Timmers: Dank, voorzitter. Nee, mijn vraag is niet beantwoord. Mijn vraag is namelijk, het kan natuurlijk ook zo zijn dat mensen die bijvoorbeeld christelijk zijn ook nog andere factoren hebben die daar aan vastzitten, die maken dat dat de verklarende factor is. En dat vraag ik me namelijk af of jullie dat onderzocht hebben.

Mevrouw Soffers: Nee, dat hebben wij niet kunnen doen. Omdat je daar, daar moet je ingewikkelde factoranalyses voor gaan doen en daar hebben wij niet genoeg respondenten voor dat onderzoek.

De voorzitter: Bedankt.

De heer Van Dam-Timmers: Kijk, dat was een beknopt technisch antwoord.

De voorzitter: Dan gaan we door met de presentatie.

De heer Borst: Ja, dan dus de vermoedens van stagediscriminatie en de negatieve ervaringen. Nou, zoals dus al eerder gezegd: niet alle negatieve ervaringen, als studenten aangeven dat ze negatieve ervaringen hebben bij het zoeken of bij het lopen van een stage, duiden op discriminatie. In deze grafiek, en dan met name bij die bovenste balk bij het totaal, daar zie je hoeveel van die studenten nou zegt: het is zeker discriminatie, dat is donkerrood, of misschien, ik twijfel dat het discriminatie is maar het zou kunnen. Die geven aan dat discriminatie daar dus een rol bij speelt. Dus dat is meer dan de helft bij het zoeken van een stage. En bij het lopen van een stage zat zelfs 60 procent van de negatieve ervaringen hebben studenten het gevoel dat daar discriminatie, dat ze dat al dan niet zeker weten, maar dat discriminatie in ieder geval wel een rol speelde. Ook hierbij zie je weer dat zaken als de migratieachtergrond, het Islamitisch geloof, maar ook niveau 1 en 2 die hoe zeg je dat ... Nou, als ze dat niveau van opleiding hebben, dat dat dus een rol speelt, een significante rol speelt. Dus als ze niveau 1 of 2 doen en dan op zoek zijn naar een stage, dan zegt een werkgever vaak: ja, ik wil toch eigenlijk iemand van niveau 3 of niveau 4. Dus er zit een bepaald stigma op. En dat geldt dus ook voor die Islamitische achtergrond en die migratieachtergrond. Dat zien we dus zowel bij het lopen van een stage als bij het zoeken naar een stage. Als we dat dan afzetten tegen de totale populatie, dus we nemen nu weer alle studenten die het onderzoek hebben ingevuld, die 590. En we gaan dan kijken hoeveel procent dat is, nou, dan komen we ongeveer uit op een procent of 36 van de studenten die het gevoel hebben gediscrimineerd te zijn ten overstaande van de gehele populatie. En 24 procent bij het lopen van een stage. En ook hier weer diezelfde categorisering of die aandachtsgroepen hebben we ze genoemd in het onderzoek. Nou, die dus een bepaalde voorspellende waarde hebben als het gaat om hoe makkelijk studenten een stage kunnen vinden, of ze het gevoel hebben gediscrimineerd te worden. Nou, of anderszins op een nadelige manier worden bejegend. Ja, ik ga nog heel even een stukje door, daarna geef ik u weer de gelegenheid om een vraag te stellen. Dat is ook even omwille

van de tijd, want we gaan daar iets sneller doorheen. Ja, waaraan merken studenten dan dat ze gediscrimineerd worden? Nou, bij het lopen van een stage is het gewoon dat ze dus helemaal geen antwoord kregen, daar hebben we het al eerder over gehad. Maar het kan ook zijn dat ze in het stage- of in het sollicitatiegesprek te horen krijgen: ja, eigenlijk vinden we dat je te kort in Nederland bent. Of: we vinden dat je de Nederlandse taal niet machtig genoeg bent. Of ook in het geval van geaardheid: we vinden jouw geaardheid niet passen bij onze bedrijfscultuur. Deze quotes komen dus uit de gesprekken, de interviews, die we hebben gehad met de studenten. En die zeggen dus letterlijk: dit is wat er dan tegen mij wordt gezegd. En dan hebben ze daar vaak om gevraagd. Dus in eerste instantie wijzen ze iemand gewoon af, en als een student dan vraagt: maar waarom dan, wat heb ik niet goed gedaan? Is mijn kwalificatie niet goed genoeg? Nee, dan kun je dus bijvoorbeeld zo'n antwoord krijgen. Nou, andere dingen, dus bijvoorbeeld jij krijgt helemaal geen reactie van zo'n bedrijf waar je op gesolliciteerd hebt, maar jouw klasgenoot die solliciteert en krijgt wel die functie in een keer. Nou, in de bejegening hebben we het al over gehad. Dus dan kan je denken aan: hoe wordt een student behandeld, hoe wordt er naar hem of haar gekeken? En ook daarvan hebben we voorbeelden opgehaald in de gesprekken, die kunt u teruglezen in het rapport van hoe dat dan gaat. Hoe studenten dus vervelende blikken krijgen, wat dat met ze doet. Daar worden ze ook weer onzeker van, dus dat heeft ook persoonlijke impact, daar komen we zo meteen nog even op. En bij het stagelopen gaat het meer om het denigrerende gedrag, bepaalde grappen. We hebben het daarnet ook al gehad over: ik heb het gevoel dat ik ander werk moet doen, ik heb het gevoel dat ik vaker gecontroleerd moet worden. Dat zijn dus allemaal factoren waaraan studenten merken van: hé, er is hier iets niet in de haak en ik heb het gevoel dat dat komt door mijn geaardheid, mijn opleidingsniveau, de religie die ik aanhou. Dan de redenen. Dus we hebben het daarnet gehad over waarom dan, waar merk ik het aan. En dan hebben we ook aan studenten gevraagd: waardoor denk je dat dat komt? En dan zeggen dus bij het zoeken van een stage zeggen de meeste mensen: het is het opleidingsniveau of het is mijn herkomst, het is mijn uiterlijk. Bijvoorbeeld doordat je dat kunt zien op de foto of door de naam die boven mijn CV of boven mijn sollicitatiebrief staat. Nou, die verdeling is iets anders als het gaat om het lopen van een stage. Maar uiteindelijk zijn het, en je ziet ze daar opgesomd, zijn het die vier kenmerken, dus het opleidingsniveau, de herkomst, het uiterlijk, dan wel andere leerbehoeften. Dan kunt u denken aan bijvoorbeeld iemand heeft ADHD of iemand heeft dyslexie. Iemand heeft op een andere manier meer ondersteuning nodig om hetzelfde werk uit te oefenen. En dan de gevolgen. Dus als we dan hebben geconstateerd dat iemand zich gediscrimineerd voelt op een bepaalde aard, dan hebben we ook gevraagd in die gesprekken: wat doet het dan met jou? Wat voor resultaat heeft dat? Onderwijsprofessionals, ja, dat is even goed om dat inderdaad eerst als inleiding te vertellen. Onderwijsprofessionals die geven eigenlijk aan dat ze vrij snel kunnen zien in hun klas op het moment dat er discriminatie speelt, in de zin dat als bepaalde studenten dus niet aan een stage kunnen komen, en dat is natuurlijk niet alleen maar door discriminatie, maar dat kan ook komen doordat bepaalde studenten minder hun best doen, er gewoon geen zin in hebben, lui zijn even oneerbiedig gezegd. En zo'n docent heeft eigenlijk vrij snel door van: hé, hier zit gewoon een goede jongen, die doet keurig zijn best, die trekt er hard aan en die komt gewoon niet aan een stage. En die geven eigenlijk aan, aan het einde, dat die stageperiode zeg maar begint. Na een aantal

maanden blijven er een aantal jongens of meisjes over en daarbij zien we gewoon dat dat vaker mensen zijn die niet-Westers zijn of een Islamitisch geloof hebben. Dus die constateren hetzelfde. Wat ze ook vertellen is dat ze dan zien wat dat doet met die studenten. Dus die worden daar onzekerder van en die hebben ook vaak vrij snel door van: hé, maar dit komt door mij. Het ligt aan mij. En daardoor hebben ze vaak ook een minder positief beeld voor hun toekomst, ze zijn bang dat ze ook later in het leven misschien wel geen baan kunnen krijgen. Want ze komen nu ook al niet aan een stage, dat zijn dan gedachtes die gaan spelen. En daardoor zeggen die docenten: dan zien we dat die leerlingen eigenlijk het contact met de rest van de samenleving eigenlijk verliezen en naar binnen gekeerd toe raken, meer mensen van hun eigen groep opzoeken, gesegregeerd raken. Dus dat is even de kant van hoe de onderwijsprofessionals dat hebben ervaren. Vervolgens als je dan gaat vragen aan studenten zelf, van: wat is nou het gevolg? En deze zijn eigenlijk vrij praktisch allemaal. Dus nou, 35 procent geeft aan: ik ben hierdoor studievertraging opgelopen. Of ik ben minder goed gaan presteren of ik doe een opleiding onder mijn niveau. Maar eigenlijk zijn de gevolgen op persoonlijk vlak zijn eigenlijk veel groter, hebben veel meer impact. Ze voelen zich onzeker, ze denken dat ze, dat gaf ik net al aan, ze denken dat ze minder kans maken op een baan later. Ze denken dat het aan henzelf ligt, dus natuurlijk iets met hun zelfbeeld. Dus met name die impact die het heeft op het persoonlijk leven van een student, als ze in ieder geval het gevoel alleen al hebben dat ze gediscrimineerd worden, dat is best behoorlijk. Ja, dan wil ik even een opsomming geven van de conclusies. Maar misschien is het hier goed dat ik nog even vraag of er vragen zijn vanuit de zaal.

De voorzitter: Ja, toch wel. Mijnheer Safranti namens DENK.

De heer Safranti: Ja, nu wel ja. Nou, eigenlijk was ik benieuwd naar de rol van de school in dit geval. U heeft er net natuurlijk even bij stilgestaan. Wat ik ook wel eens hoor is dat de stagebegeleiders of coördinatoren zeg maar niet voldoende meeleven of meedenken met de studenten zelf. En dat ze meer hameren van: dit is het en hier moet het aan voldoen. Zo niet, nou inderdaad, dan kan je een andere richting kiezen of je bent niet geschikt of wat dan ook. Natuurlijk, op het laatste moment hebben ze natuurlijk nog wel een plekje. Maar de betrokkenheid, heeft u daar nog ... Want ik heb het gelezen, maar ik weet niet of ik dat stukje nog mee heb gekregen. De betrokkenheid van de stagecoördinator, is dat ook gecheckt bij de studenten?

De heer Borst: Niet in de vragenlijst. We hebben het er wel in de gesprekken over gehad. Dus of ze zich gesteund voelen door hun directe docent. Dat is vaak wel het geval. Als we dan gaan kijken wanneer die studenten bijvoorbeeld een melding gaan doen bij de vertrouwenspersoon of bij een hogere instantie in school, dan zie je vaak dat ze het gevoel hebben niet meer serieus genomen te worden. In het onderzoek zijn ook bijvoorbeeld een aantal quotes over dat studenten het gevoel hebben dat school vooral geen gezeik wil. Dus je zegt dan van: ja, kom maar, we regelen wel wat, hou maar op. Voor de rest niet al te moeilijk doen. Ja, uiteindelijk moet je gewoon een stage vinden. Dus die signalen zijn er wel. Dus het verschilt. En de docenten die wij hebben gesproken, daar kreeg ik in ieder geval de indruk bij dat die wel heel betrokken waren.

Maar dat zegt dan weer niet zoveel. Dus het enige wat ik u daarop kan antwoorden is dat het verschilt, maar dat het gevoel bij de studenten is dat ze niet altijd serieus genomen worden.

De voorzitter: Zijn er nog vragen? Anders gaan we door naar de conclusies. Ik zie niemand. Dan gaan we naar de conclusies.

De heer Borst: Ik heb nu natuurlijk een hele bak met cijfers en informatie hier even zo gedropt. Het is misschien ook even goed om dan in acht punten, u ziet er hier de eerste vier al staan, even samen te vatten van: wat zegt dit nou allemaal en wat zijn nou de belangrijkste kernpunten van dit verhaal? In de eerste plaats gaat het dus om bewustzijn. We zien toch dat rondom dit begrip van stagediscriminatie zowel bedrijven als ook de scholen zich niet altijd bewust zijn, ja ze weten natuurlijk wel dat het er is, maar niet van de omvang en van de impact van het probleem. Dus we hebben in dit onderzoek gezien: het is best een significante groep, het zijn behoorlijk veel mensen met negatieve ervaringen of die het gevoel hebben gediscrimineerd te worden. En de impact die die studenten ervaren is behoorlijk. Daar zou meer bewustwording voor moeten komen. Punt B, daar hebben we net ook al even uitgebreid een soort discussie over gehad. Dat die onderwijsinstellingen en bedrijven meestal, nee dit gaat over de protocollen, daar komen we zo nog op. Ja, we hebben ook gevraagd: is er nou antidiscriminatiebeleid? Zijn er protocollen als een student nou het gevoel heeft: ik word gediscrimineerd. Is daar dan beleid voor? Nee. Geen enkele, geen van de scholen en geen van de bedrijven die we spraken hebben dergelijk beleid. Ook gaf school aan dat de bedrijven met wie zij werken, dat ze daar ook niet om vragen. Dus dit is niet iets wat gemeen goed is, dat is er niet. Dus daar zit een laaghangend fruit, zal ik maar zeggen. Er is geen behoefte aan anoniem solliciteren. Dat was ook nog een van de vragen die vanuit de raads werkgroep naar voren was gebracht. Kun je pijlen wat het draagvlak is om door de bank genomen anoniem te solliciteren? Daarvan zeggen zowel bedrijf als de scholen: doe dat nou niet. Het is eigenlijk belangrijker dat zo'n student daar zelf achteraan gaat, zelf daar wel moeite voor doet. Maar er zijn wel andere oplossingsrichtingen gekomen, daar kom ik zo nog op hoe je dat dan wel kan verbeteren. Bijvoorbeeld door meer face to face contact of door een student direct in contact te brengen met een bedrijf.

De voorzitter: Er is even een vraag tussendoor. Mevrouw Kruger van GroenLinks.

Mevrouw Kruger: Dank u wel. Want ze hebben geen behoefte aan anoniem solliciteren. Hebben ze ook gezegd waarom niet? Want waarom zou iemand niet anoniem kunnen solliciteren? Het gaat tenslotte om de competenties van degene die een sollicitatiebrief stuurt. Dus wat voor naam erboven staat, dat zou er in feite niet toe moeten doen. Dus hebben ze redenen opgegeven?

De heer Borst: De bedrijven die wij spraken geven als reden aan dat ze dus selecteren op basis van, ja, kenmerken als: wat is je opleidingsniveau, wat kun je, wat zijn je cijfers.

Mevrouw Kruger: Dus waarom zouden ze dan die naam nodig hebben?

De heer Borst: Nou ja, zij zeggen dus: waarom zou ik dan anoniem solliciteren? Want ik kijk toch al niet naar die naam. Ik ben slechts een doorgeefluik.

De voorzitter: Mijnheer van de ChristenUnie/SGP heeft hierover ook een vraag.

De heer De Heer: Dank u, voorzitter. Eigenlijk twee vragen. Er staat hier dat onderwijsinstellingen en bedrijven geen behoefte hebben aan anoniem solliciteren. Is dat dan ook gebaseerd op die twee of drie bedrijven die zijn gevraagd? En tweede is: is er ook onderzocht of de studenten behoefte hebben aan anoniem solliciteren?

De heer Borst: Ja, daar hebben we naar gekeken. Inderdaad correct, het zijn die twee of drie bedrijven die we hebben gesproken die daar dus geen behoefte aan hebben. Dus ook daarbij weer de kanttekening: hoe representatief is het? Niet, maar dit is wat blijkt uit ons onderzoek. Voor de onderwijsinstellingen geldt hetzelfde. Dus we hebben met vier of vijf docenten slash begeleiders gesproken, die geven dat ook aan. Aan studenten is wel gevraagd in de gesprekken van: wat zou je nou zien als een mogelijke oplossingsrichting? Daarbij geven studenten aan: ja, waarom zou een school en een bedrijf niet gewoon afspraken kunnen maken? Plaats mij gewoon direct. En daarvan zeggen die begeleiders: dan halen we het hele sollicitatieproces ertussenuit. Later zullen mensen ook moeten solliciteren. En het is juist onderdeel van het leerproces en van hun opleiding dat je een sollicitatiebrief leert schrijven, dat je een CV maakt, dat je solliciteert, dat je op sollicitatiegesprek gaat. En dat je dat proces meemaakt. Dus er zijn wel redenen voor te noemen om dat niet te doen. Maar dat is wat we hebben uitgevraagd.

De voorzitter: Dan heeft mijnheer Van Dam-Timmers van het CDA Dordrecht een volgende vraag.

De heer Van Dam-Timmers: Ja, dank. Allereerst dank natuurlijk voor het hele onderzoek. Ik vind het heel interessant en ook heel uitgebreid, dus daarvoor in ieder geval mijn complimenten. Op het gebied van die conclusies ben ik benieuwd even, u noemde een aantal voorbeelden. Maar ik ben eigenlijk wel benieuwd: wat zijn daar dan, ik weet natuurlijk niet of jullie daarnaar hebben gekeken, de verwachte effecten? Wat verwacht je van zo'n maatregel? Want dat bepaalt uiteindelijk natuurlijk wel of je daar ook mee aan de slag gaat.

De heer Borst: Ik kan niks zeggen over het effect van de maatregel. Dus het enige wat we kunnen doen, daar kom ik zo meteen nog op, dat zijn de aanbevelingen naar aanleiding van deze acht punten. Waarvan we zeggen: het zou goed zijn om dat te doen. En de enige garantie of wat ik kan zeggen over het effect is dat uit ander onderzoek en wat andere gemeentes in Nederland hebben gedaan is dat dat iets is wat goed is om te doen. En voor de rest hebben wij geen onderzoek gedaan naar: wat is het effect als je dit doet? Wat gebeurt er dan en waarom is dat positief?

De heer Van Dam-Timmers: Ja, dank voorzitter. Dus als ik het goed begrijp dan zijn deze aanbevelingen komen niet zo zeer uit jullie onderzoek voort, maar is meer eigenlijk een literatuuronderdeel.

De heer Borst: Een combinatie van beide. Dus we hebben enerzijds gekeken naar wat zegt de landelijke literatuur, bijvoorbeeld van het Sociaal Cultureel Planbureau. Er zijn elders in Nederland, waaronder in Utrecht en een aantal steden in Brabant, is er onderzoek gedaan op een vergelijkbare manier. Met een enquête onder studenten. Die hebben vaak ook nog, daar werd net al even genoemd, die proef gedaan met die CV's met verschillende namen. Er is dus in den lande al heel veel gedaan. Het is een combinatie van alles.

De voorzitter: Dan gaan we nu even verder, of u had nog een vraag. Mijnheer Tutupoly, van Op Ons Eiland.

De heer Tutupoly: Ja, ik zie er eigenlijk staan dat onderwijsinstellingen geen protocollen hebben met betrekking tot discriminatie. Je zou je aan de andere kant afvragen van: waarom eigenlijk niet? Is dat ook nagegaan? Want het begint natuurlijk met eigenlijk het herkennen, zal ik maar zeggen, van discriminatie. En als het er niet is, dat er andere redenen zijn, dan zal een school natuurlijk ook in kunnen spelen op behoeftes die er zijn. Om even iets aan te geven, bijvoorbeeld bedrijven waar communicatie een hele belangrijke rol speelt. Waar misschien wordt meegegeven: nou ja goed, dat is de reden, je gaf het net eigenlijk al als voorbeeld, wat is de reden waarom iemand niet aangenomen is? Zodat de school daar juist op in zou kunnen spelen, in plaats van dat het misschien onder de noemer van discriminatie geschoven wordt. Dus is daar ook naar gekeken waarom die protocollen er niet zijn?

De heer Borst: We hebben niet gevraagd: goh, u geeft aan dat u geen protocol heeft, waarom heeft u geen protocol? Dat was ook niet het doel van het onderzoek, dus daar kan ik niks over zeggen. Wat ik wel kan zeggen, en misschien helpt dat. Wat er natuurlijk wel is, is gewoon een vertrouwenspersoon. Dus er zijn in school zijn er wel allerlei routes die je kunt bewandelen om dat soort signalen en klachten aan te geven. Maar er is niet zoiets als specifiek antidiscriminatiebeleid.

De voorzitter: Dan stel ik voor dat we nu eerst de conclusies gewoon helemaal afmaken en dan nog de laatste vragenronde.

De heer Borst: Ja, ik had er nog vier. Nee wacht, ik ga iets te snel. Die laatste is dus dat het voor een hele groep studenten heel veel moeite kost om een stageplek te vinden. En dat wanneer je valt in een bepaalde categorisering, bijvoorbeeld als je een Islamitisch geloof hebt, een niet-Westerse achtergrond, dan kost dat extra veel moeite om een stageplek te vinden. Uiteindelijk is het wel 91 procent vindt een stage. Maar ik geloof dat voor uit het landelijk onderzoek bleek bijvoorbeeld dat, ik zeg het uit mijn hoofd, 40 procent moet een keer of vijf, zes, zeven solliciteren voordat ze dan een stageplek vinden. Waar meer dan 75 procent van de mensen zeg maar die gewoon een Westerse achtergrond hebben dat in een keer halen. Dat is het verschil. Dan de tweede. Ja, dus de meeste, ik zei het eigenlijk daarnet al: als je een migratieachtergrond hebt, Islamitisch bent of als je vrouw bent, dan krijg je dus structureel vaker te maken met negatieve ervaringen bij het zoeken of het lopen van een stage. Niet al die negatieve ervaringen zijn natuurlijk gerust op discriminatie. Er zijn allemaal theoretische omschrijvingen wanneer iets discriminatie is formeel. Nou, niet al die incidenten voldoen

aan die omschrijving. Dat betekent echter niet, ja, dat het dan geen effect heeft voor die mensen. Als die mensen dat zo ervaren, dan blijven de negatieve effecten van het gevoel gediscrimineerd te zijn, die blijven in stand. En ook hier weer als je een migratieachtergrond hebt, een Islamitisch geloof aanhangt of MBO-niveau 1 of 2 hebt, dan is de kans veel groter, nou ja, dat je dus zo'n negatieve ervaring hebt. De meest genoemde redenen waarom studenten gediscrimineerd worden is het opleidingsniveau, de migratieachtergrond, het uiterlijk en die extra leerbehoeftes. Allemaal eerder aangestipt. En tot slot, de grote impact die stagediscriminatie op de studieloopbaan van een student kan hebben, maar zeker ook op het persoonlijke leven van een student. Dan de aanbevelingen ... O ja, eerst even de oplossingsrichtingen inderdaad. Wat we dus aan zowel de onderwijsinstellingen, de bedrijven als de studenten hebben gevraagd: zijn er nou dingen die je mee kunt geven waardoor je denkt dat het probleem stagediscriminatie opgelost kan worden? Die onderwijsinstellingen, die hebben als eerste eigenlijk geroepen: laten we een stagemarkt organiseren. Het zou mooi zijn als er in Dordrecht een brede stagemarkt is waar al die verschillende scholen, studenten van verschillende scholen, naartoe kunnen komen. En bedrijven uit Dordrecht en de Drechtsteden zijn daar naar op zoek, die stageplaatsen aanbieden. Dat sluit aan bij het tweede punt, namelijk het face to face contact. Dus zowel die docenten als studenten die geven aan: als ik direct in contact sta met een werkgever, dan heb ik het gevoel dat het minder uitmaakt wat mijn achtergrond is, hoe ik mijn haar heb gedaan, wat voor geaardheid ik heb. Want hij ziet: ik ben capabel, ik kan een leuk gesprekje met die persoon voeren, het voelt goed, ik heb een klik. En dan is iemand eerder geneigd om mij aan te nemen. En tot slot de bewustwordingscampagne, en die is ook nog op een ander moment genoemd door de studenten. Dus het is gewoon een algemene campagne in Dordrecht om de omvang en de impact van dat probleem dat stagediscriminatie is aan te tonen. Ook omdat die onderwijsinstellingen zeggen: het verschilt nogal per sector van een bedrijf. Dus bepaalde bedrijven die zijn misschien al heel ver met inclusiviteit, diversiteit. En daar is het makkelijker voor bepaalde studenten om daarin te integreren en aangenomen te worden. In andere sectoren bij andere type bedrijven ligt dat misschien nog wat ingewikkelder. Dus vandaar dat zo'n campagne echt meerwaarde kan bieden. Dan de bedrijven. Die zeggen eigenlijk ook zelf, een bedrijf zei zelf: stel nou antidiscriminatiebeleid op, neem dat op in je huisregels. Zorg dat er een protocol is. Dus er zijn bedrijven die daar best al wel ver mee zijn en die zeggen van: dat zou je eigenlijk veel vaker moeten doen. Je moet andere bedrijven aansporen om dat ook te doen, want dat helpt. Dan is er in ieder geval een richtlijn, dan weet je wat je moet doen als je zo'n geval constateert. Ook geven ze aan dat door nauwe contacten op de werkvloer zelf, door mensen met elkaar samen te laten werken en de sociale controle op de werkvloer verhoogd wordt. Dat negatieve ervaringen, dus niet specifiek discriminatie, maar negatieve ervaringen in het algemeen af kunnen nemen. Tot slot dan de studenten. Nou, we hebben het er net al even over gehad, dus dat studenten hebben gezegd van: joh, ik zou eigenlijk wel gewoon direct geplaatst willen worden bij een bedrijf. Zet mij daar maar gewoon neer, geen sollicitatieprocedure. Ik voldoe aan een bepaald profiel, ik mag hier gewoon stage lopen. Daar zitten ook wat haken en ogen aan. Maar goed. Ja, school moet actie ondernemen. Op het moment dat ze discriminatie constateren. Omdat ze toch vaak het gevoel hebben: als ik het dan eenmaal heb gemeld en ik ben tot aan de hoogste figuur geweest, dan nog heb ik het gevoel dat school niet

altijd het aandurft om het contact met een bedrijf te verbreken. Dus op een moment zeggen die studenten dat je zoiets constateert en het gebeurt nog een tweede keer, het gebeurt een derde keer. Doe het niet meer, stop ermee. Er zijn voorbeelden dat docenten zelf zeggen: ik verbreek na dit soort ervaringen het contact met dat bedrijf. Maar ook hier weer is niet een centraal georganiseerd beleid dat school in zijn algemeenheid dat doet. Nou, de school moet studenten serieus nemen. Het speelt dus bij heel veel studenten die een negatieve ervaring hebben het gevoel dat ze niet altijd serieus genomen worden. Of dat ze toch, ja, David tegenover Goliath die dan het bedrijf is staan en daarin niet voldoende gesteund worden door hun opleider. En tot slot ook hier dus weer die bewustwording. Maak nou bij iedereen bekend, bij al die bedrijven, wat de omvang en de impact is van stagediscriminatie. Dan de aanbevelingen, dat zijn er drie. Start met een bewustwordingscampagne in Dordrecht zelf om dus aan te tonen wat de impact en de omvang van het probleem is. Bevorder direct contact in de sollicitatieprocedure. Ik denk dat het meest concrete voorbeeld wat daarvan is genoemd de stagemarkt is. De gemeente zou daarin een aanjager of een faciliterende rol kunnen pakken. En zorg nou dat je met, als je nou een bedrijf bent en als je nou een school bent, dat je antidiscriminatiebeleid opstelt zodat docenten en studenten weten: waar moet ik heen als ik een geval constateer? Wat moet er dan gebeuren en bij wie kan ik terecht? Dan ben ik er doorheen. Dus als u nog meer vragen heeft, opmerkingen, aanvullingen, het woord is aan u.

De voorzitter: Mijnheer Safranti van DENK.

De heer Safranti: Dank u wel, voorzitter. Een opmerking en twee aanvullingen. De eerste opmerking is, u gaf net aan in het begin ook dat 91 procent uiteindelijk dus wel aan een stageplek komt. Maar wat we wel ook weten en horen is dat de stagiaires op het laatste moment toch een stageplaats vinden, maar niet de juiste profiel, niet de juiste organisatie terechtkomen. Wat uiteindelijk dus leidt dat ze dus of een andere richting moeten kiezen of de richting niet meer leuk vinden. Dus dat is even wat ik mee wil geven. Ik weet niet of daar nog een vraag is gegaan over die 91 procent.

De heer Borst: Niet zo zeer over die 91 procent en hoe dan. We hebben natuurlijk wel gevraagd of dat studenten het gevoel hebben dat ze een opleiding onder hun niveau doen. Volgens mij hebben we niet gevraagd, Ingrid, of dat ze zijn geswitcht, dus op soort opleiding. Of hebben we dat ook nog gevraagd? Ja, dus van opleiding veranderen. Dus in het onderzoek kunt u terugvinden hoeveel procent van de studenten dat.

De heer Safranti: En twee aanbevelingen, voorzitter. U gaf keurig aan ook met die match-dag, zo'n bijeenkomst en al. Een studentenvereniging, die miste ik in het verhaal. En daarbij de ondernemersvereniging. Daar zou dus eventueel ook een match in kunnen zijn. Dus ik geef dat mee. En het opnemen, wanneer dus een bedrijf echt daadwerkelijk ook discrimineert en daar zijn dus harde cijfers voor en de school die durft dat in beginsel niet. Maar die kan je later ook opnemen in zo'n register dat je dus geen zaken doet met zo'n bedrijf.

De voorzitter: Ik wil toch even opmerken dat het onderzoek is gedaan, het onderzoek is klaar, dus we kunnen hier niets meer aan meegeven. Maar dat kan wel in een later stadium, maar dat komt straks.

De heer Safranti: Voor ons.

De voorzitter: Ja, maar dat komt dan straks, want dat is beeldvorming, daar zitten we nu. We hebben nog wel een vraag van mijnheer De Vries van de VSP.

De heer De Vries: Dank u wel, voorzitter. De negen procent die geen stageplek vindt, is daar nog onderzoek naar gedaan wat de effecten zijn bij die negen procent? Ik kan me voorstellen dat als je geen stageplek kunt vinden, dat je je eigen helemaal echt, dat het rampzalig voor je is. Is daar onderzoek naar gedaan?

De heer Borst: Ja, dat is meegenomen in dit onderzoek. Er zijn volgens mij ook wel meen ik specifieke onderzoeken gedaan in Nederland naar dat onderwerp. Wat wij hierover in dit onderzoek kunnen zeggen is dat het voor die negen procent, dat is dat stukje waar ik het had over wat docenten zien bij studenten, dat is met name op het moment dat ze dus voorbij die deadline zijn, geen stage hebben gevonden. Het curriculum op school is dan vaak voorbij, dus je moet dan een aantal vakken volgen, die vakken stoppen, dan gaan die studenten stage volgen. Dan is er dus weinig meer wat school aan kan bieden. Dan moeten die studenten af en toe naar school komen en die raken daar heel erg gedemotiveerd van. Dus daar hebben we, we hebben daar aandacht aan besteed in het onderzoek en beschreven wat dat dus doet. En eigenlijk al die gevallen waar ik het net al over had, ze raken gedemotiveerd, ze raken meer geïsoleerd. Ze worden somberder in hun toekomstbeeld, ze zijn bang dat ze in de toekomst geen baan kunnen krijgen. Dat speelt dus allemaal mee.

De voorzitter: Het is mooi om te zien dat het onderwerp echt leeft. En ik vraag me af, er zijn nog meer vragen. Mevrouw Kruger van GroenLinks. En zijn er nog meer vragen? Want dan kunnen we daarna door naar mevrouw Pichel van Forum voor Democratie. Eerst mevrouw Kruger.

Mevrouw Kruger: Ja, dank u wel. Een heel korte vraag. De stagemarkt, dat lijkt mij op zich een heel leuk idee. Maar wat vinden studenten er zelf van? Want er wordt ook wel gezegd dat ze op hun uiterlijk beoordeeld worden. Dan sta je wel gelijk oog in oog met. Dus hebben ze daar zelf behoefte aan?

De heer Borst: We hebben in een van de twee gesprekken hebben we het in ieder geval specifiek over dit voorbeeld gehad, omdat er een situatie was waarbij er een soort van speeddates waren georganiseerd. En daarvan zeiden studenten: ik vond het eigenlijk best wel gewoon tof. Want ik kon in een hele snelle tijd kon ik een indruk krijgen van die werkgever, wat die stage inhield en dan kon ik zelf ook gewoon een keuze maken. En dat werkte heel goed. Dus we hebben niet, nee, we hebben niet specifiek gevraagd naar: zou je die stagemarkt willen hebben? Dat kon ook niet in de enquête, want dat wisten we toen nog niet. Dus naderhand hebben die docenten dat geopperd. Maar ook

studenten geven aan: face to face werkt fijner dan wanneer ik alleen maar een brief en een CV inlever.

Mevrouw Soffers: En als aanvulling daarop. Ik denk dat dat niet voor alle studenten geldt, maar voor een bepaald groepje studenten die dat fijn vindt. Er zullen er vast ook zijn die dat niet fijn vinden. Dus het is niet de oplossing van: dan ben je er. Maar het is een van de oplossingen.

De voorzitter: Nog andere korte aanvullende vraag hierop.

Mevrouw Kruger: Ja, want dat mis ik wel een beetje, het maatwerk. Want je hebt op uiterlijk, je hebt op achtergrond. Maar ook bijvoorbeeld jongeren die faalangst hebben, die autisme hebben, die het heel moeilijk vinden om iets te gaan beginnen. Ja, die komen er al niet eens. En zodra je dan een brief stuurt en die wordt weer terug gestuurd. Laat maar zitten. En ik bedoel, dat wil helemaal niks zeggen over de competenties die ze hebben, maar die ene stap. Dus wat u net zei over het solliciteren, dat dat bij de procedure hoort. Dat kan soms al een hele grote drempel zijn om überhaupt ergens te komen. Dat je denkt: joh, dat solliciteren, doe dat nou maar tijdens die stage, dan kan je dat ook allemaal nog doen.

De heer Borst: Nee, ik vind het een terechte opmerking. Goed is om te zeggen dat docenten zelf ook aangeven dat op het moment dat er echt een specifiek geval is, iemand heeft speciale aandacht nodig, dat ze daar ook echt wel de tijd voor nemen. Dus nogmaals, die docent heeft vrij snel door of iemand de kantjes ervan af loopt of dat het hier echt gaat om: hij wordt gewoon systematisch afgewezen. En hij heeft toevallig ook nog een Islamitische achtergrond. Dat hebben ze snel door. En op het moment dat iemand vanuit zijn achtergrond gewoon even een extra duwtje in de rug nodig heeft of een aanvullende leerbehoefte heeft, vaak hebben die docenten ook gewoon allerlei contacten in Dordrecht. En dan is er echt wel de mogelijkheid tot maatwerk.

De voorzitter: Ik ga naar de vraag van mevrouw Pichel van Forum voor Democratie.

Mevrouw Pichel: Dank u wel, voorzitter. Ja, graag even wat opheldering voordat ik mijn vraag stel, om even zeker te weten dat ik die vraag moet stellen. Als ik het goed begrijp is er in het onderzoek zijn er een aantal variabelen gemeten die een indicatie zijn voor mogelijke stagediscriminatie. Klopt dat? En dan zie ik wel ook in de conclusies eigenlijk vrij snel dat er stagediscriminatie is, of dat we dat zo mogen noemen. Is dat niet een vrij kort door de bocht conclusie?

De heer Borst: Nee. Als je kijkt naar het landelijke onderzoek en het landelijk beeld, waar dus niet alleen bijvoorbeeld het Sociaal Cultureel Planbureau over rapporteert maar ook bijvoorbeeld Utrecht en een aantal steden in Brabant dat ik weet, en er zullen vast nog wel meer gemeentes zijn hoor die dat soort onderzoeken hebben gedaan. Daar blijkt eigenlijk keer op keer dat als je een bepaalde achtergrond hebt of voldoet aan bepaalde kenmerken, dat je gewoon harder moet werken en meer je best moet doen om aan een stageplek te komen. En dat is overigens niet alleen zo voor een stageplek, we weten dat ook voor bijvoorbeeld de arbeidsmarkt in zijn geheel weten we gewoon dat dit

soort kenmerken vaak leiden tot bepaalde vormen van uitsluiting. Dus dat we dat hier constateren op basis van deze enquête is helemaal niet verrassend. En ook de mate waarin we dat hebben geconstateerd is niet verrassend. Dus het komt eigenlijk heel erg overeen met de rest van Nederland, met wat andere steden in Nederland constateren. Dus ik zou niet willen zeggen dat dat een kort door de bocht conclusie is.

Mevrouw Pichel: Mag ik daarop dan vragen. Wat ik nog niet zo heel erg duidelijk zie is dus dan echt een hele duidelijke correlatie met de variabelen die zijn gemeten en dan uiteindelijk die conclusie. Ik snap waar u vandaan komt, ik bedoel ik ben niet Nederlands, ik ben een vrouw. Ik ben nu ook nog volksvertegenwoordiger voor Forum voor Democratie, dus dat werkt allemaal niet mee. En toch zit er een stukje ook in een beleving of wat je zelf verder meemaakt. Ik zie dat voor mijzelf persoonlijk heel anders, terwijl ik toch wel ergens van een aantal andere categorieën ook zou scoren. Dus om dan te zeggen dat het zo is, dat vind ik iets te kort door de bocht. Ondanks dat ik natuurlijk wel snap dat er ook andere onderzoeken zijn gedaan. Die heb ik niet gelezen, dus daar kan ik dan verder ook niks over zeggen. Maar ik merk wel, kunnen we dan echt stellen dat er directe correlatie is? En vervolgens dan de aanbevelingen die dan dus gericht zijn naar bijvoorbeeld ook de bedrijven, van: pas je procedures aan of doe er wat aan. Terwijl wat mij betreft de vraag is of het daar ook daadwerkelijk aan ligt. Want dat heb ik nog niet zo zeer uit dit onderzoek op kunnen maken.

De heer Borst: Het eerste wat ik erover zou willen zeggen is dat we in het onderzoek ook voldoende nuance hebben ingebouwd volgens mij. Dus we hebben niet gezegd dat er altijd sprake is van discriminatie. Dus we hebben ook gevraagd: weet je het zeker? Of heb je dat vermoeden? En ook als studenten aangeven: ja, ik weet het zeker. Dan kunnen we natuurlijk niet vaststellen dat het daadwerkelijk discriminatie is. Dat klopt. Wat we wel weten is dat het beeld dus overeenkomt met andere onderzoeken, daar heb ik het net ook al over gehad. En dat de significantie, de statistische significantie, waarin mensen met een bepaalde achtergrond, bijvoorbeeld omdat ze vrouw zijn of omdat ze een Islamitisch geloof aanhangen, vaker moeten solliciteren. Dat blijkt volgens mij knip en klaar, daar kunnen we niet omheen. Wat wel zo is, is dat het niet altijd tot de situatie hoeft te leiden dat een student dus helemaal geen stage kan vinden, per definitie altijd benadeeld wordt. Hierin zitten ook de gevallen waarin mensen wel eens gediscrimineerd zijn geweest of wel eens het gevoel hebben gehad dat ze op een vervelende manier zijn bejegend. Geeft dat in ieder geval iets meer nuance mee aan de conclusies en de stellingen die het onderzoek deponeert voor u?

Mevrouw Pichel: Nee, absoluut, dat is ook wel zo. Alleen ik zie niet een directe correlatie. Want het feit dat er ...

De voorzitter: Ja, ik breek even in. Want er komt natuurlijk nog een keer, als het goed is, daar gaan we het straks heel even over hebben, een vervolg op dit. En dan kunnen we het ook nog hebben over: wat vindt je er nou eigenlijk van? Dus dat komt nog. Dan zijn er daar nog twee vragen, want ik wil naar de afronding toe, hoe we ook met dit stuk verdergaan. Dus we kunnen nog korte vragen en als het kan ook een beetje korte antwoorden. En dan kunnen we gaan afronden. Mijnheer De Vries, die is al gesteld die vraag. Dan mijnheer Boone van Beter voor Dordt.

De heer Boone: Ja, dank u wel, voorzitter. Dit is het beeld wat geschetst wordt bij Mbo-opleidingen. Dan is mijn vraag: wat als je deze cijfers legt naast bijvoorbeeld HBO-studies en universitaire studies? Is het beeld dan erger? Dat is de eerste vraag. En in de tweede plaats, als je kijkt naar HBO en universiteiten, die worstelen ook met deze problematiek. Als ik dan ook even, de goede slide staat gelukkig open, kijk naar de aanbevelingen. Zijn daar ook lessen te leren hoe zij daarmee omgaan?

De heer Borst: Nee, niet specifiek. Als het gaat om in hoeverre het overeenkomt met het hoger beroepsonderwijs en universiteit is het antwoord dat die beelden allemaal vergelijkbaar zijn. Dus er zitten misschien hier en daar wat nuanceverschillen, maar eigenlijk blijkt keer op keer dat, nou ja, pakweg een kwart zich gediscrimineerd voelt. Om vergelijkbare redenen die ook in dit onderzoek naar voren komen. Dus dat is punt een. Er zijn niet specifiek andere aanbevelingen te doen vanuit onderzoek naar stage op de HBO-stagemarkt of bij de universiteit, nou, wat echt aanknopingspunten geeft om dat hier ook te doen, Anders dan bijvoorbeeld die stagemarkt, dat is in Nederland wel eens vaker gedaan. En dat leidt mogelijk tot een verbetering. Maar dat blijft koffiedik kijken.

De voorzitter: Dank u wel. Dan gaan we het nog even hebben, we ronden straks echt af. Maar we gaan het eerst even hebben over wat we als commissie verder doen met dit rapport. Het is natuurlijk in opdracht van de gemeenteraad is het onderzoek gedaan en is het rapport geschreven. En nu heeft de griffie voorgesteld om het door te geleiden naar het nieuwe college en om een schriftelijke reactie te vragen, zodat de agendacommissie vervolgens kan beslissen wat we me die reactie van het college gaan doen. Kan dat op uw instemming rekenen of zijn er nog vragen of opmerkingen over? Ik zie vooral instemmend geknik. Dan stel ik vast dat we het verder doorgeleiden naar het nieuwe college, die er dan een schriftelijke reactie op zal geven. En dan komt het vanzelf in enige vorm hier weer terug. Dan wil ik mijnheer Borst en mevrouw Soffers hartelijk bedanken voor de presentatie, de toelichting op alle uitkomsten. Maar laten we niet vergeten alle studenten die hebben meegewerkt, de mensen van de scholen, van de bedrijven. Ja, de stagebegeleiders, docenten, iedereen die zijn input heeft geleverd voor dit onderzoek. Allemaal hartelijk dank namens de gemeenteraad. Want het was in opdracht van ons. Dan is hiermee de vergadering gesloten. Smakelijk eten.

VERSLAG VAN DE OPENBARE VERGADERING VAN DE DORDTSE DINSDAG VRAGENHALFUUR DORDRECHT D.D. 24 mei 2022

Vergaderkamer 1

Voorzitter: dhr. Schalken-den Hartog
Raadsgriffier: mevr. Wepster
Verslag: NotuBiz

Aanwezig:
Dhr. Van Dam-Timmers (CDA)
Dhr. Kuhlmann (VVD)
Dhr. Safranti (DENK)

Mevr. Waardhuizen-Simon (Beter voor Dordt)

Portefeuillehouders: wethouder M. Burggraaf, wethouder M. Stam, wethouder R. van der Linden, wethouder P. Heijkoop

4. Vragenhalfuur

De voorzitter: Beste mensen, het is zeven uur en ik denk dat er nog een aantal collega's onderweg zijn, maar we gaan toch gewoon beginnen. We willen ook niet uit de tijd lopen. Welkom allemaal, bij dit vragenuurtje. Het is alweer de derde keer dat we zo bij elkaar zitten. Vorige keer hebben we de vragenstellers één minuut gegeven om een vraag toe te lichten en dat was volgens mij goed bevallen, dus dat doen we gewoon op zich weer als daar behoefte aan is. Er zijn drie vragen die we vandaag aan de orde stellen. En voor de zekerheid nog even een keer herhalen dat we hier vanavond geen politiek debat hebben over onderwerpen. Eventuele aanvullende informerende vragen kunnen natuurlijk wel altijd, maar mocht de politiek er nader over willen spreken, gaat dat via een verzoek richting de agendacommissie. Zoals ik al zei, drie vragen vanavond. Het is, ja, uiteindelijk zou dat betekenen dat we tien minuten per vraag hebben, maar dat hoeft natuurlijk niet. De eerste vraag is van Denk en de heer Safranti die zal hem wellicht kunnen toelichten, maar het gaat over bekeuringen voor verkeerd parkeren in de binnenstad tijdens evenementen. Heeft u er nog behoefte aan om de vraag nader toe te lichten?

De heer Safranti: Nee hoor, voorzitter. Volgens mij staat het duidelijk genotuleerd.

De voorzitter: Nou, hartstikke mooi. Nou, dan gaan we het zeker wel redden vanavond. De portefeuillehouder, ik, nou, het hele college zit aan tafel. Meneer Van der Linden, ga uw gang.

Wethouder Van der Linden: Dank u wel, voorzitter. Ja. Ja, nee, de vraag is helder. Het gaat over het evenement 'Dordt in Stoom', hé, want er zijn natuurlijk meerdere evenementen, maar dit is wel een hele mooie geweest afgelopen weekend. Ja, dit was niet bekend bij ons, dat er, hé, zoals de vraag luidt, mensen geverbaliseerd zijn. Het is altijd wel zo dat wij voorafgaand aan een evenement sturen we mensen een brief, in dit geval de binnenstadbewoners, die zijn natuurlijk allemaal sowieso op de hoogte geweest waarschijnlijk van het evenement, maar mensen krijgen een brief. U heeft een aantal foto's meegestuurd bij de vraag en voor zover we konden nagaan is geen van deze voertuigen door onze handhaving gesanctioneerd, dus wat dat betreft is er niet bekend of er een bekeuring of een boete is uitgeschreven. Wij gaan altijd terughoudend om met het aanschrijven van mensen als er een evenement is, natuurlijk gelden er altijd bestaande ge- en verboden. Tot zover.

De voorzitter: Dank u wel. Waarbij natuurlijk normaal gesproken handhaving de portefeuille van de burgemeester is, maar ik denk dat dit een eerste antwoord is. Is uw vraag zo voldoende beantwoord de heer Safranti?

De heer Safranti: Nee.

De voorzitter: Nee? Een korte vervolgvraag misschien dan?

De heer Safranti: Ja, nou ja, sowieso een aanvulling, want de wethouder geeft aan dat er dus zeker vanuit de foto's geen auto's waren die een bekeuring hebben gehad en dat is dus wel degelijk wel. Vandaar dat ik ook die foto's heb gemaakt, waar ze stonden en hoe ze dus die bekeuring hebben gehad. Dus, één dat wel. En twee, vraag drie is ook van joh, hoe gaan we daar in de toekomst mee om?

Wethouder Van der Linden: Nou ja, nogmaals, voor zover ons bekend, is vanuit onze handhavingsmensen geen bekeuring uitgedeeld aan de betreffende eigenaren. Ja en wat we altijd doen bij evenementen en zeker bij een groot evenement is dus het aanschrijven van mensen die in het gebied wonen waar het evenement plaatsvindt en hen te wijzen op eventuele drukte enzovoort, maar ook op mogelijkheden die er zijn om elders te parkeren en/of op tijd te vertrekken dan wel aan te komen. Dat verschilt natuurlijk een beetje per evenement en ook per straat. Dat is al jarenlang het beleid en dat is ook hoe we het ons voor ogen stellen om de komende tijd te blijven doen.

De heer Safranti: Voorzitter, nog één aanvullende.

De voorzitter: Kort.

De heer Safranti: Eén aanvullende.

De voorzitter: Ja.

De heer Safranti: Inderdaad. Inderdaad, mensen hebben daar brieven over gehad en mensen hebben daar ook gelegenheid van kunnen maken om auto elders te kunnen parkeren, maar wat gaan we nu doen met mensen die nu wel beboet zijn?

De heer Van der Linden: Ja, dat is een goede vraag, maar zover mij dus bekend, is er niet vanuit onze handhaving beboet. En als u daar andere aanwijzingen voor heeft, dan hoor ik het heel graag, want dan hebben we een verschil van in de feiten en dat helpt altijd. Maar zover ik weet is er door ons niet beboet bij deze auto's.

De voorzitter: Oké, dat kunnen we altijd nog buiten de vergadering verder uitzoeken.

Wethouder Van der Linden: Dus misschien goed om daar nog even, ja precies.

De voorzitter: Ik zie wel nog een korte aanvullende vraag van de heer Kuhlmann.

De heer Kuhlmann: Ja, dank u wel, voorzitter. Recent hadden we hier in deze zaal ook insprekers die uit hetzelfde gebied ook uit de binnenstad die daar wonen en problemen hebben om parkeerplek te vinden, de vraag die refereerde er ook een beetje aan, dat het zo moeilijk is. Toen is door de Griffie gezegd van ja, goed, het is goed om hier eigenlijk door de commissie, van ja, laten we hier een wethouder op laten reageren. Ik vroeg me af, kunt u dit er ook in, gaat u dit doen en wilt u dit er ook in meenemen?

De voorzitter: Wethouder Van der Linden.

Wethouder Van der Linden: Nou, ik was niet bij de bespreking destijds, maar dit is natuurlijk naar aanleiding van deze vraag. Kijk, ik denk dat we binnenkort nog weleens gaan praten over parkeerdruk in de stad en ook hoe je met deze stad om wil gaan, want we hebben allemaal wensen naar zo'n bereikbaarheid, maar we willen ook een beleefbare stad, een leefbare stad, een groene stad, een stad waarin je kan lopen, spelen enzovoort. Dat heeft natuurlijk effecten op elkaar. Dus ik denk dat het je het hele fenomeen van hoe houd je de stad bereikbaar en hoe blijven we goed faciliteren voor alle weggebruikers een item wordt of blijft en ook het parkeren in de stad. En natuurlijk is het wel zo als je eenmaal regels hebt, ga je daar ook wel op handhaven. En dat doet onze handhaving met een zekere terughoudendheid als dat te pas komt, vanwege evenementen enzovoort. Maar dat komt hier natuurlijk wel in terug.

De voorzitter: Dank u wel. Ik wil het onderwerp hierbij afronden, want ik zie ook volgens mij geen aanvullende vragen meer. Dan ga ik naar de volgende vraag en die is van Beter voor Dordt. Mevrouw van Waard, Simon-van Waardhuizen wil die waarschijnlijk toelichten.

Mevrouw Simon-van Waardhuizen: Ja, graag, voorzitter. Vorige week is in ieder geval een deel van de raad in gesprek met Qubus, Blue Amigo en Provincie Zuid-Holland over de dienstregelingen 2023 meegenomen in ieder geval in een belangrijke bijdrage van goed OV aan de bereikbaarheid als ook de organisatie van OV met daarbij de complexe samenspel tussen provincie, gemeenten en vervoerders en ieders verantwoordelijkheid daarin. Tevens zijn we ietwat meegenomen in de uitdagingen die er zijn. Komend jaar, mede als gevolg ook van de grote invloed die corona heeft op het OV-gebruik. In de krant van 23 mei jongstleden viel echter te lezen dat in geval van Blue Amigo nog op andere vlakken grote uitdagingen liggen met ook mogelijke gevolgen voor onder meer de Dordtse reigers op korte termijn. Gegeven het feit dat reizigers het OV vooral ook aantrekkelijk vinden als de reistijd van deur tot deur kort, maar vooral ook betrouwbaar is, riep dit bij ons vanuit Beter voor Dordt de vraag op zoals deze schriftelijk is ingebracht. Ik ga ervan uit dat de wethouder kennis heeft genomen van deze vraag en graag daarop uw antwoord.

De voorzitter: Wethouder Van der Linden.

Wethouder Van der Linden: Ja, het waren een aantal vragen en eigenlijk, hé, de vraag is vooral, heeft dit gevolgen voor de korte of lange termijn dienstregeling 2023 en ja, welke rol speelt de provincie hierbij? Nou, dat zijn wel de goeie vragen waar het om gaat. Kijk, we hebben in de afgelopen twee jaar natuurlijk vaker gemerkt dat publieke dienstverleners, waaronder ook bijvoorbeeld ProRail en ook Qubus soms te maken hadden met tekorten in de capaciteit vanwege het feit dat mensen ziek waren of uitvielen. Dit speelt, ja, wat nu bij '...' is denk ik ietsje breder ook. Daar werden we altijd keurig van op de hoogte gehouden als dat effect had op de dienstregeling. En dat is ook op sommige momenten is dat ook gemeld. Soms al iets vooraf, maar soms ook vrij acuut als het één of twee dagen van tevoren speelde. Die signalen hebben mij nu niet bereikt. Ik heb het krantenbericht natuurlijk ook gelezen en daar kennis van genomen. Wij hebben een afspraak met de provincie, namelijk de provincie die zorgt voor een dienstregeling die volgens contract kan worden uitgevoerd. Mocht dat niet lukken of

mocht er op één of andere manier iets zijn, dan is dat in eerste instantie een zaak tussen Blue Amigo en de provincie. En mochten er echt effecten zijn op de dienstregeling zelf, zoals we natuurlijk ook vorige week bespraken ten aanzien van bijvoorbeeld buslijnen en zoals we ook wel vaak hebben gedaan bijvoorbeeld met de NS, hé, maar ook meer bijkomt of wat vanaf kan gaan, dan worden we natuurlijk ook goed betrokken. Tot nu toe heb ik die signalen niet gehad, maar ik blijf dus wel goed volgen, want ik wil natuurlijk niet voor een voldongen feit worden geplaatst. Tot zover.

De voorzitter: Is de vraag hiermee voldoende beantwoord?

Mevrouw Simon-van Waardhuizen: Voor mij wel, dank u wel.

De voorzitter: Ja? Zijn er nog andere mensen die daar een aanvullende vraag op hebben? Ik zie niemand. Dan wil ik naar de laatste vraag van vanavond gaan en die is van het CDA, de heer Van Dam Timmers en die heeft betrekking op huurverhoging bij vereniging op de sportboulevard.

De heer Van Dam Timmers: Ja, dank voorzitter. Klopt inderdaad. We leven in een ongekende tijd van prijsstijging, ik denk dat we het allemaal misschien ook wel gemerkt hebben ook in onze persoonlijke supermarktboodschappen. Ik zou graag verheldering krijgen over de stijgende huurprijzen op de sportboulevard. Verenigingen hebben daar een bericht gekregen dat de prijzen het aankomende seizoen met 10,7 procent stijgen en volgens de brief is deze verhoging in samenspraak met de gemeente gemaakt en verenigingen vertellen mij ook dat het water hen wel aan de lippen staat. En die stijging is wel zodanig dat verenigingen moeite zullen hebben om dit te betalen. Als CDA-Dordrecht staan we voor een samenleving waarin verenigingen toekomst hebben en zich ook kunnen blijven inzetten voor de Dordtse samenleving. Mijn vraag is aan de wethouder, of onze vraag aan de wethouder is: 'Is de wethouder zich bewust van deze voorgenomen huurverhoging, die overigens hoger is dan de inflatie, die mogelijk op basis van afspraken met de gemeente is gemaakt?' En als tweede vraag: 'Wat kan de wethouder betekenen voor deze verenigingen op de sportboulevard die geconfronteerd worden met deze toch wel extreem hoge stijgingen?'

De voorzitter: Nou, welke wethouder zou ik het woord geven? De heer Van der Linden.

Wethouder Van der Linden: Ja, dank u wel. Ja, dank u wel. Dank voor de vragen ook. Ja, dit is natuurlijk een onderwerp dat inderdaad ons allemaal raakt, in onze eigen huizenboekjes, maar wat ook verschillende maatschappelijke organisaties raakt. Huurders van gemeentelijke panden, ander maatschappelijk vastgoed en juist ook bij de sportboulevard speelt dit natuurlijk omdat een deel van de sporters ook afhankelijk is van goed verwarmde of juist goed gekoelde voorzieningen en de energieprijzen zijn natuurlijk vooral fors gestegen. Het klopt dat er sprake is van een huurverhoging en die, daar zitten allemaal berekeningen onder met bijlages in contracten enzovoort, maar de huurverhogingen zoals wij die hebben meegekregen zijn conform de afspraken die erover zijn gemaakt. Die zijn ook conform de inflatie. Daar is ook overleg over geweest in, dat moet ik even zoeken hoe dat heet, dat is een gebruikersoverleg met de verschillende verenigingen en het complex. Een aantal verenigingen heeft hier

aangegeven van nou dit is echt fors, want we zitten natuurlijk sowieso al met stijgende kosten. Dat is de portefeuillehouder sport ook bekend. En we hebben het overleg over hoe kunnen we daar, hebben we daar een rol in en hoe kunnen we die rol dan invullen? En het geldt ook voor optie sport. Dus daar zal binnenkort ook op worden teruggekomen.

De voorzitter: De heer Van Dam Timmers.

De heer Van Dam Timmers: Ja, voorzitter. Het is nog niet helemaal beantwoording denk op mijn vraag. Op zich is het goed dat er natuurlijk binnenkort op wordt teruggekomen. Ik ben natuurlijk wel benieuwd waar dat ongeveer in de toekomst ligt. En eigenlijk als tweede vraag, u geeft aan dat dat conform ook de inflatie is, maar mijns inziens is de inflatie toch nog wel steeds rond de negen procent of lager en dit zit toch alweer een paar procent erboven. Hoe verklaart u dat dan?

Wethouder Van der Linden: Nou, volgens het CPI is het iets meer dan negen procent geweest, is het iets boven de tien procent geweest. Maar er zit goeie documentatie onder en dat kunnen we natuurlijk op enig moment wel kennis van nemen over hoe die berekening tot stand komt, er zijn natuurlijk ook verschillende prijzen met elkaar te vergelijken. Dus het is wel conform de inflatie die nu geldt en die inderdaad fors gestegen is. En de termijn waarover u het heeft, ja zoals u misschien weet zitten we vlak voor een collegewissel. Dus ik weet zeker dat de nieuwe portefeuillehouder hier zo snel mogelijk op terugkomt.

De heer Van Dam Timmers: Ja, dank.

De voorzitter: Ja?

De heer Van Dam Timmers: Volgens mij zag ik, zie ik heel veel mensen in de zaal zitten. Dus ik hoop dat de nieuwe portefeuillehouder dat ook in zijn oren knoopt.

De voorzitter: Oké. Dank u wel. Als er geen vervolgvraag. Nee? Oké. Dan is hierbij ook de derde vraag beantwoord en zijn we aan het eind van deze vragenronde gekomen, het vragenhalfuurtje. Ik wil jullie allemaal danken voor jullie aanwezigheid. Wethouder, ook bedankt voor het beantwoorden van alle vragen en ik wens u allen een prettige avond.

VERSLAG VAN DE OPENBARE VERGADERING VAN DE DORDTSE DINSDAG SESSIE 1 DORDRECHT D.D.24 mei 2022

Vergaderkamer 1

Voorzitter: mevr. Pichel / Dhr. Merx
Raadsgriffier: dhr. Den Boer
Verslag: NotuBiz

Aanwezig:
Dhr. Cobben (FvD)
Mevr. Crielaard (inspreker)

Dhr. Den Hartog (GroenLinks)
Dhr. Damen (PvdA)
Dhr. Feijter (ChristenUnie/SGP)
Mevr. Groot (inspreker)
Dhr. Groenewege (Partij voor de Dieren)
Dhr. Gündogdu (Op Ons Eiland)
Dhr. Klerk (CDA)
Dhr. Kleinpaste (Gewoon Dordt)
Dhr. Van der Kruijff (CDA)
Dhr. Kuhlmann (VVD)
Dhr. Hartmeijer (SP)
Mevr. Koole (Beter Voor Dordt)
Dhr. Maroof (DENK)
Dhr. Noldus (VVD)
Dhr. Nouzari (inspreker)
Mevr. Pichel (FvD)
Dhr. Portier (SP)
Mevr. Rutten (PVV)
Dhr. Van der Spoel (PvdA)
Dhr. Stolk (VSP)
Dhr. Schalken (Beter Voor Dordt)
Dhr. Struijk (CU/SGP)
Dhr. Van der Meer (GroenLinks)
Mevr. Van Herwijnen (Partij Voor De Dieren)
Dhr. Wringer (Beter Voor Dordt)

Portefeuillehouder: wethouder M. Burggraaf

3 Plannen zoetwatergetijdenatuur Boven en Beneden Merwedegebied

De voorzitter: Even het knopje zoeken. Welkom, welkom. Welkom bij deze vergadering, dit is een beeldvormende vergadering over de plannen Rijkswaterstaat voor de realisatie van zoetwatergetijden natuur in het boven en beneden Merwede gebied. Mijn naam is Ruby Pichel, voorzitter en ik doe graag even een rondje voor alle aanwezigen, beginnend rechts van mij. Gaat uw gang om uw naam.

Mevrouw Gündogdu: Aydin Gündogdu, Op Ons Eiland.

De heer Maroof: Abdul Maroof, Partij DENK.

De heer Feijter: Bart Feijter, ChristenUnie/SGP.

De heer Klerk: Albert Klerk, CDA.

De heer Struijk: Leen Struijk, ChristenUnie/SGP.

De heer Kleinpaste: Gert-Jan Kleinpaste, Gewoon Dordt.

De heer Cobben: Sebas Cobben van FvD.

De heer Hartmeijer: Raymond Hartmeijer, SP.

De heer Kuhlmann: Alexander Kuhlmann, Dordtse VVD.

Mevrouw Rutten: Saskia Rutten-Alberts, PVV.

De heer Damen: Leo Damen, PvdA. Ik heb meteen een vraag of de stichting Wantij uitgenodigd is. En zo nee, waarom niet?

De voorzitter: Dank u wel voor uw vraag. Ik kijk even naar links, naar de griffie.

De heer Den Boer: Dit is puur alleen een presentatie nu door Rijkswaterstaat van de plannen.

De heer Damen: Maar het was ook een beeldvormende vergadering en voor het beeld hebben we natuurlijk ook de reacties van burgerorganisaties nodig.

De heer Den Boer: Ik denk dat Rijkswaterstaat daar straks uitgebreid op in gaat. Goed, kan altijd later nog als u daar behoefte aan heeft. Uiteraard.

De voorzitter: We gaan graag even verder met het voorstelrondje, dank u wel.

De heer Groenewege: Nou, ik word zeer verwacht. Pieter Groenewege, Partij Voor De Dieren.

De heer Van der Meer: Frans-Bauke Van der Meer, GroenLinks.

De heer Schalken: Davis Schalken, Beter Voor Dordt.

Mevrouw Koole: Astrid Koole, Beter Voor Dordt.

De voorzitter: Gaan we even.

De heer Stolk: Leo Stolk, VSP.

De heer Den Hartog: Paul Den Hartog, GroenLinks.

Mevrouw Van Herwijnen: Irma Van Herwijnen, Partij Voor De Dieren.

De voorzitter: Dank jullie wel. Dan wil ik ook graag even het woord geven aan onze gast om zich even voor te stellen aan jullie.

De heer Nouzari: Mijn naam is Ehsan Nouzari, ik ben omgevingsmanager vanuit Rijkswaterstaat voor het kaderrichtlijn waterprogramma.

Mevrouw Groot: Ik ben Susanne Groot, ik werk bij BWZ Ingenieurs en wij zijn samen met Witteveen + Bos door Rijkswaterstaat ingehuurd voor dit project. Daar ben ik omgevingsmanager.

Mevrouw Crielaard: Ik ben Aletta Crielaard en ik ben adviseur omgeving bij Rijkswaterstaat.

De voorzitter: Dank u wel. Dan was er nog één vraag op voorhand door de heer Hartmeijer.

De heer Hartmeijer: Ja voorzitter, dank. Ik wilde eigenlijk een ordevoorstel doen aan de overige leden om eerst onze gasten gewoon hun presentatie te laten doen en dan daarna gewoon een rondje vragen te doen. Dit naar aanleiding op de heer Damen maar op vorige week met het overleg van Kubus wat vrij rommelig verliep en ik denk dat het voor de mensen die de vergadering elders volgen het beter te volgen is als we het op die manier doen. Maar misschien ben ik de enige die erover zo denkt.

De voorzitter: Dank u wel. Het voorstel is hier ook om de presentaties gewoon te laten voeren en achteraf vragen te stellen. Daarbij wil ik wel de opmerking vragen dat als er natuurlijk opheldering nodig is, inhoudelijk, dat daar best iets over gevraagd zou mogen worden. Is er verder iemand die iets anders zou willen?

De heer Kleinpaste: Voorzitter. Ja, ik wil toch nog even reageren op de vraag van de heer Damen van de PvdA omdat ik dat wel heel helder wil hebben. Ik neem aan dat belangenorganisaties in onze stad normaal gesproken kunnen inspreken voorafgaand aan de oordeelvormende vergadering en dat er ook desgewenste sprekersplein of hoe het tegenwoordig maar mag heten, hoorzitting, georganiseerd gaat worden. Dus ik vond de vraag van de PvdA eigenlijk wel prematuur.

De voorzitter: Ja, ik kan daar wel in ieder geval antwoord op geven dat zoals de heer De Boer net aangaf dat het een verkennende vergadering is, beeldvormend en dat het vervolg aan het eind van de deze vergadering ook wordt vastgesteld. Dus mocht er inderdaad nog aanvullend iets nodig zijn of andere partijen worden uitgenodigd dan is dat er vervolgstap die we kunnen nemen. Dat kunnen we alvast aangeven bij deze. Als er dan verder geen vragen vooraf zijn dan wil ik graag het woord geven. De heer Nouzari, gaat u beginnen? Ja.

De heer Nouzari: Nou, allereerst fijn dat we hier vanavond mogen zijn om jullie te informeren over de plannen die wij hebben voor de Sliedrechtse Biesbosch en hoe die er nu voorstaan. Ja, als er dingen zijn die niet duidelijk zijn en waar opheldering voor nodig is, onderbreek mij zeker. Als er vragen zijn, wat ik me kan voorstellen, u heeft ook de varianten nota ter informatie ontvangen al, misschien heeft u daar ook al vragen over. Deze presentatie is bedoeld om die nota ook te verhelderen voor u. Dus hopelijk zal het al wat antwoorden geven op uw vragen. Zo niet, dan is er na de presentatie nog voldoende tijd om die vragen te stellen en het gesprek aan te gaan met elkaar daarover. We hebben ons net al voorgesteld maar het is even goed om even langs te gaan hoe deze presentatie in elkaar zit dat u een beetje een beeld krijgt van hoe het verhaal zal

gaan. De introductie wordt door mij gegeven, de omgevingsmanager voor kaderrichtlijn waterprogramma vanuit Rijkswaterstaat en dan met namen voor de regio West-Nederland-Zuid. Ik zal vooral ingaan op het proces, proces dat we tot nu toe hebben doorlopen, wie we daarbij hebben betrokken, onder andere stichting het Wantij, daar zal ik straks ook wat meer over vertellen en hoe we uiteindelijk zijn gekomen tot de variant en de varianten nota die u ook heeft ontvangen en waar wij ook verder op in zullen gaan. Op het inhoudelijke deel en daarmee de varianten daar zal Susanne straks wat meer over vertellen over bijvoorbeeld hoe we tot die varianten zijn gekomen, wat de afweging is geweest en welke elementen die bestaat en waar we ongeveer naartoe willen. Aan het eind, zoals ik al zei, zijn er, zal er genoeg tijd zijn voor vragen en een gesprek. Nou, ten eerste de aanleiding voor waarom wij als Rijkswaterstaat hier staan en onze plannen voor de Sliedrechtse Biesbosch. Dat is het kaderrichtlijn waterbeleid vanuit de Europese Unie. Elke EU-lidstaat, waaronder dus Nederland, is verplicht vanuit de Europese Unie om de ecologische waterkwaliteit van hun wateren te verbeteren. Dat is niet vrijblijvend. We hebben vanuit de minister, de EU heeft de minister een opdracht opgelegd om bepaalde richtlijnen te bereiken in 2027 op het gebied van ecologische waterkwaliteit en we zijn verplicht om daaraan te voldoen. Nou, wat is dan de aanleiding geweest voor het kaderrichtlijn waterbeleid? Nou, dat is ten eerste een open deur, klimaatverandering. Maar ten tweede ook een drastische afname van de biodiversiteit in de afgelopen 100/150 jaar. De oorzaken daarvoor zijn vooral dat we de zachte oevers en kaders hebben eigenlijk doen verdwijnen door middel van dijken, dammen, inpolderingen, harde kades, kijk bijvoorbeeld naar de stad Rotterdam. Alles is bijna verhard, zijn bijna geen gebieden voor flora en fauna om zich te nestelen, zich te ontwikkelen en nou ja dat heeft uiteindelijk gezorgd voor een drastische afname van de biodiversiteit. Kaderrichtlijn waterprogramma is bedoeld om die biodiversiteit weer te herstellen voor zover dat kan door voor een deel dus ook weer die harde kades om te wisselen voor bijvoorbeeld natuurvriendelijke oevers of langs dammen om echt in intergetijdennatuur te creëren. Nou, om te laten zien, een illustratie te geven wat wij doen vanuit het kaderrichtlijn waterprogramma en wat we ook dus nastreven voor de Sliedrechtse Biesbosch wil ik even een voorbeeld aanhalen van het eiland van Brienenoord. Misschien zullen sommigen van jullie dat al kennen maar dat is een samenwerking geweest tussen Rijkswaterstaat, ons en de gemeente Rotterdam waarbij wij het belang hadden voor het creëren van intergetijdennatuur, hoogwaardig intergetijdennatuur en de gemeente Rotterdam vooral een natuureiland wilde creëren ter recreatie van haar bewoners. Nou, we zijn de samenwerking aangegaan en op het grondgebied van de gemeente Rotterdam uiteindelijk een natuureiland gecreëerd. Hier zijn twee foto's te vinden. Voor u de linker foto kunt u zien dat wij een luwe zone hebben gecreëerd in het waterlichaam waarbij flora en fauna zich kunnen nestelen en zich kunnen ontwikkelen. Op de rechter foto is heel erg goed te zien dat we twee verschillende soort van doelen hebben met natuur, droge en natte gebieden, zodat we de biodiversiteit daar kunnen creëren. Dit is één, dit is een project wat ongelooflijk veel succes heeft gehad. Het wordt ook steeds meer bekend onder de inwoners van Rotterdam. Krijgen ook steeds meer recreanten. Iets minder voor ons wat we willen natuurlijk dat die natuur heel blijft en hoe meer recreanten er komen, nou hoe groter de kans dat nou mensen bijvoorbeeld daar op de linker foto bijvoorbeeld op gebieden gaan lopen waar ze eigenlijk niet mogen komen. Maar het laat wel zien dat recreatie en

natuur goed met elkaar gecombineerd kunnen worden en een duale functie kunnen hebben. Dit zijn dus ook beelden die wij nastreven voor de Sliedrechtse Biesbosch op termijn. Onze KRW-opgave voor de boven en beneden Merwede, uit de landelijke verkenning is gekomen dat we ongeveer zestig hectare natuur willen creëren die in verbinding staat met de rivier, dus intergetijdennatuur. Het streven hierbij is echt om robuust, robuustheid te creëren in het natuurgebied. Dat houdt in zoveel mogelijk aaneengesloten gebieden die echt in contact staan met de rivier waarbij zoveel mogelijk getijdenslag plaatsvindt. Dus gedurende de dag ook droog en nat kan staan zodat flora en fauna zich daar kan ontwikkelen. Nou, Susanne zal straks wat vertellen over de afwegingen die wij hebben gemaakt en hoe de variant zoals die er nu bijligt, hoe we daar zijn gekomen, inhoudelijk gezien. Daar heeft een proces ligt daaraan ten grondslag. We hebben één op één gesprekken gevoerd met bewoners en ondernemers. We hebben ontwerpateliers gehad met professionele partijen, naam Brabants Landschap, u als gemeente hebben we ook daarin betrokken. We hebben recent ook een informatieavond gehad waar sommigen van u ook aanwezig waren. We voeren intensief ambtelijke overleggen met u als gemeente, met de specialisten hier, om te komen tot zo'n goed mogelijk plan voor de Sliedrechtse Biesbosch. Het doel van dit proces, je kunt ook al wat van de partijen zien waar stichting Wantij ook onderdeel van uitmaakt, het doel van dit proces is om belangen te inventariseren, wensen ook te inventariseren en die ook in een database op te slaan zodat we die ook in het ontwerp zoveel mogelijk mee kunnen nemen en ook bestuurlijk commitment te creëren uiteindelijk voor de plannen want zonder commitment komen we niet tot realisatie. Dus daar willen we ook de komende tijd echt gaan, aan gaan werken met u als gemeente. Nou, over stichting het Wantij werd net al een vraag gesteld dus dat kan niet anders dat ik daar even bij stilsta. We hebben intensief contact met stichting het Wantij. Zij zijn ook gewoon op de hoogte van onze plannen, we hebben laatst nog, volgens mij vorige week nog, heeft onze ecooloog met Cor Goosen een gesprek gehad over bepaalde ideeën die hij heeft voor het gebied. Zo gaan we over het algemeen om met vrijwel alle stakeholders die wij belangrijk vinden in het gebied en die een bepaald belang hebben daarbij. Dus zij zijn vandaag hier niet aanwezig maar ik kan u echt wel verzekeren dat zij goed op de hoogte zijn van waar wij mee bezig zijn. Misschien heeft u daar nog verder vragen over straks, dan hoor ik die graag. Nou, dat was mijn deel van het verhaal. Dus nu het woord aan Susanne die jullie mee gaan nemen in het inhoudelijke deel.

Mevrouw Groot: Dank u wel. Ik wil beginnen met hoe we eigenlijk tot de keuze van de gebieden zijn gekomen. We hebben hiervoor als aftrap het hele waterlichaam beschouwd want in dit hele waterlichaam ligt onze opgave. Dus ergens in dit hele gebied, wat hier allemaal kleuren heeft, moeten wij die ruim zestig hectare intergetijdennatuur realiseren. We zijn begonnen met kijken waar zou dat dan überhaupt kunnen. Dan valt stedelijk gebied, wat hier roodgekleurd is, valt af, of industrieel gebied. Gebieden die al natuur zijn, dat zijn hier alle gelige kleuren. Die vallen eigenlijk af want daar staan al natuurdoelen op. Dus dan blijven hier de groene gebieden over. Dat is eigenlijk de eerste stap. Nou, die moeten dan aangesloten worden op de rivier waar ze in contact kunnen staan met het getij. Dat heeft onze deze zoekgebieden opgeleverd. Dus voor al deze gebieden zijn we verder gaan kijken van nou wat vinden de betrokken partijen ervan? Wie zijn de grondeigenaren? Zijn die hier

überhaupt in geïnteresseerd? Wat voor plannen zijn er voor de gebieden? Wat weten we over bodemkwaliteit? Wat weten we over waterkwaliteit lokaal? Zo hebben we heel, vooral ook draagvlak zijn we hier gaan uitzoeken. Dat hebben we dus ook met een ontwerpatelier gedaan. Zijn we echt gaan kijken van welke van deze gebieden bieden nou mogelijkheden en ook hoe groot zijn ze, wat zouden we daar dan kunnen realiseren en in hoeverre voegt dat iets toe aan onze natuurdoelstelling? We hebben ondertussen wel gezien, we hebben een getijdengebied nodig met het liefst zo veel mogelijk getijdenslag. Dat is aan de westkant van het gebied, dus hier in Dordrecht is dat nog ruim zeventig centimeter. Hoe verder bovenstrooms, hoe verder de rivier op, hoe minder die getijdenslag wordt. Dus we hebben het hele gebied waar we iets zouden kunnen realiseren maar we hebben wel ook een gebied benedenstrooms nodig om natuur van voldoende kwaliteit te kunnen maken. Ja, liefst een wat groter gebied aaneengesloten om echte robuuste natuur in te kunnen richten. Hier nog een keer alle thema's waar wij naar zijn gaan kijken waar we die gebieden op hebben beoordeeld. Dus dat is echt een brede afweging geweest om zo goed mogelijk in te kunnen schatten van wat zouden we nou waar kunnen? Waar is draagvlak voor? Wat levert het ons aan kansen en mogelijk ook aan negatieve effecten? Toen zijn we op drie varianten uitgekomen. Die hebben hier ieder hun eigen kleurtje, maakt verder niet zo heel veel uit. Het betekent dat de gebieden die hier nog met kleur zijn aangegeven en in eerste instantie als kansrijk zijn beoordeeld en daar hebben we dus varianten van samengesteld die ieder voldoende oppervlak hadden en die zijn we verder gaan onderzoeken. Dus daar zijn we verder over gaan praten, meer nauwkeurig natuuronderzoek gaan doen, bodemonderzoek gaan doen om beter te kunnen beoordelen wat het echt aan kans rijkheid heeft. In dat proces zijn nog weer meer gebieden afgevallen eigenlijk en zo zijn we, er zijn gebieden als heel positief beoordeeld en er zijn gebieden gebleken waar het toch niet kon. Zodoende zijn we uiteindelijk tot de voorkeursvariant gekomen. Ik wil even toelichten wat er afgevallen. Hier zien we nog, deze, hier ligt nog de Thomaswaard, dat is een gebied wat via de bestaande wateren in contact kan staan met de Merwede, de beneden Merwede. Maar er ligt al een natuurdoel op voor Natura2000, daar is het nog niet voor ingericht maar dat gaat wel ook gebeuren of dat is ook nodig, dus dat betekent dat slechts een deel van het gebied voor ons geschikt zou kunnen zijn en daarmee wordt het minder aantrekkelijk. Deels geldt dat ook voor de Otterpolder. Daar speelt nog wat meer. Dat is een cultuurhistorisch zeer gewaardeerd gebied. Dus daar had ook de provincie en de gemeente Dordrecht van aangegeven van nou ja kan misschien maar het cultuurhistorisch patroon, het slotenpatroon, de verkaveling dat moet wel bewaard blijven. Dus dat betekent dat we daar wel iets kunnen voor vissen en waterdieren en -soorten maar niet dat we daar getijden geulen zouden kunnen aanleggen die vrij kunnen eroderen en dat er beweging plaats kan vinden in die geulen want dat zou het karakter van het gebied te veel aantasten. Daarbij komt dan dat Staatsbosbeheer, van wie die grond is, heeft aangegeven het past ons nu niet zo goed in de tijd om hier iets te gaan ontwikkelen. Dus dat gebied is daarmee blijven liggen. Het kan niet aan onze opgaven voldoen en het wordt een ingewikkeld proces in verband met de beschikbaarheid van Staatsbosbeheer. Dan hebben we de Noordbovenpolder, dat is nu een agrarische polder aan de rand van de stad, aan de rand van het Wantij. Lijkt in potentie heel erg geschikt. Zitten meerdere agrariërs hebben daar gronden, daar zijn we mee in gesprek gegaan. Een aantal

daarvan was misschien wel bereid om grond te ruilen, ze wilden wel grond blijven hebben dus we zijn op zoek gegaan naar ruilgrond. Dat gold ook maar voor een deel van de aanwezige agrariërs. De anderen wilden graag blijven. Uiteindelijk hebben we ook niet voldoende ruilgrond kunnen vinden waarmee dit ook een heel lastig verhaal wordt. Dus daar zitten gewoon mensen die daar eigenlijk niet weg willen, daar komt bij dat de polder heel erg diep is dus om daar geschikte natuur te ontwikkelen, moeten we ook een heleboel grond in want anders krijgen we één diepe plas. Als we nu daar de kade door zouden steken, wordt het gewoon één diepe waterplas. Dat is niet wat we zoeken. Daarmee ziet u het al een beetje, dan blijft eigenlijk de Hel en Zuilespolder als groter gebied benedenstrooms in ons zoekgebied over. Dus daar zijn we verder gegaan met de Hel en Zuilespolder. Daarnaast hebben langs de oevers van het Wantij gekeken. Nou, hier waren nog plannen voor veel maatregelen, dat worden er uiteindelijk wat minder maar daar kunnen we wel wat aan meenemen. We hebben gekeken naar mogelijkheden voor langsdammen in de rivier zelf om achter die langsdammen luwe zones te creëren. Dat botst met de scheepvaart, daarvoor heeft de rivier eigenlijk gewoon niet genoeg ruimte. Verder bovenstrooms zijn ook mogelijkheden. Van deze gebieden nemen we ook wat mee maar niet alles omdat we niet zoveel hectare bovenstrooms nodig hebben eigenlijk. We hebben juist benedenstrooms gebied nodig. Dus onze voorkeursvariant is dan dus, oh sorry, is als volgt. Dat gebied bovenstrooms waar we eigenlijk bestaand natuurgebied gaan opwaarderen waardoor het beter kan functioneren. Er komt een mee stromende nevengeul in plaats van de doodlopende geul die er nu ligt.

De heer Kleinpaste: Voorzitter.

De voorzitter: Sorry, ja de heer Kleinpaste.

De heer Kleinpaste: Mag ik toch een verduidelijkende, niet zo zeer inhoudelijke vraag stellen omdat die me nu wel op de lippen brandt eigenlijk?

De voorzitter: Gaat uw gang.

De heer Kleinpaste: Is met een extra zin toe te lichten waarom benedenstrooms en bovenstrooms zo verschil maakt voor de opgave?

Mevrouw Groot: Dat heeft met het getij te maken. Dus hier in Dordrecht is nog een aardig verschil tussen eb en vloed. Dat is belangrijk voor de soorten die we zoeken en hoe verder bovenstrooms we de rivier op gaan hoe kleiner de invloed van de zee wordt en dus hoe kleiner dat getij. Dus waar het hier nog zeventig tot tachtig centimeter is, is dat bovenstrooms in het gebied nog maar dertig centimeter.

De heer Kleinpaste: Kijk, daar heb je wat aan.

De voorzitter: Goede vraag.

Mevrouw Groot: We hebben zoals gezegd oevers van het Wantij, daar wil ik straks ook iets van laten zien wat we daar dan van plan zijn. We hebben dus nog de Hel en Zuilespolder over als gebied in onze voorkeursvariant dus daar zijn we dan weer verder

mee gegaan met zoeken wat we daar zouden kunnen. Voor de Hel en Zuilespolder, die komt er dus uit aan de ene kant omdat andere gebieden afvallen en aan de andere kant ook omdat we hebben hier gesprekken gehad met de ambtelijke organisatie, programma team blauwgroen die zeggen ja Dordrecht is eigenlijk de hoofdstad van de Biesbosch, we willen die getijdennatuur heel graag bij de mensen brengen. Juist in deze polder die dicht bij de stad ligt, zijn er gewoon kansen voor recreatie in de getijdennatuur. Dus dat is eigenlijk uniek. Er is natuurlijk wel getijdennatuur hier in het gebied, in de Biesbosch maar heel veel kun je nauwelijks komen. Dat zou hier echt anders kunnen zijn. Dus dat biedt kansen voor Dordrecht als hoofdstad van de Biesbosch, kansen voor recreatie. Daarnaast liggen er in het gebied Natura2000 opgaven, niet in de polder zelf maar wel in heel veel gebieden er omheen. Ontwikkelen van dit gebied voor de KRW-natuur betekent ook dat we tegemoetkomen aan een heleboel soorten van Natura2000. Dus dat gaat, dat lift wel mee. Daarnaast is met ons huidige plan is er een kortere doorstroming voor de zwemplas waarmee de waterkwaliteit van de zwemplas Merwelanden zou kunnen verbeteren. Dat is ook wel, dat is ook interessant denken we. Nadelen van het plan is natuurlijk de bestaande waarde van het gebied. Er is niet niks, het ligt niet te wachten op ontwikkeling en het gebied wordt ook gewaardeerd zoals het nu is. dus dat is, ja er gaat ook iets verloren. Dus daar kijken we goed naar en ook hoe we dat zo beperkt mogelijk kunnen maken. Nou, de Zuileshoeve, er zit daar een horeca- en overnachtingsgelegenheid. Nou, de eigenaren van de Zuileshoeve staan niet te juichen bij deze plannen dus dat is ook wel, ja dat is moeilijk. Hetzelfde geldt voor de pachters die daar nu met koeien lopen, die zouden dan weer op zoek moeten naar een ander gebied. Dus dat is ook, ja dat zijn de nadelen. Die zul je overal vinden, maar goed die zijn hier dus ook. Dan wil ik wat meer ingaan op wat we zouden willen maken hier en hoe het er dan bij komt te liggen. Het is nu weideland met bosschages en bomen waar je doorheen en omheen kunt lopen. Doorheen lopen houden we ook in stand, zal iets minder worden want waar je nu vrij door de grasvelden zou kunnen struinen, zit je straks in een getijdengebied dat twee keer per dag deels onder water staat. Er zijn wel delen die ook droog blijven maar er zijn ook delen die gewoon echt wel twee keer per dag nat worden. Hier zie je, ja dit is een bestaande foto van een uitkijkpunt bij de Helsluis met dan de interpretatie eroverheen van de getijdennatuur. Het wordt heel rijk aan soorten, aan vegetatie, aan vogels en ook in het water. Een andere blik meer vanuit het zuiden, de achtergrond zie je nog bomen van het deel waar we, daar zit het klimbos daar komen we niet aan dat blijft gewoon intact dus dat zicht blijft hetzelfde. Er zijn ook bomen die in het gebied zullen blijven bestaan. Er zal ook ooibos ontwikkelen maar dat wordt wel anders dan wat er nu is. Nog twee sfeerimpressies van een wandelroute door een wilgen ooibos en zicht vanaf een dijkje halverwege de polder waar een wandelpad overheen zou komen. Om een beetje een beeld te geven van wat het dan moet worden. Dit is dan op kaart het idee. Heel belangrijk voor het plan is aansluiting op de Merwede zodat vissen in en uit kunnen trekken. Dus die maken we hier aan de rand van het bos wat we verder intact laten maar deze bosstrook zou wel moeten verdwijnen voor dit plan. Dus hier komt de instroomgeul, dit is dan de hoofdgeul met twee uitstroomopeningen zodat het water echt er doorheen gaat stromen. Het gaat instromen, het gaat uitstromen met eb en vloed. Dus daar ontstaan een heleboel stromingspatronen. Er zijn geulen die doorstromen, er zijn geulen die doodlopen dus er komt een hele variatie aan natuur kan hier dan komen. al die geulen krijgen hele flauwe

oevers dus het worden heen kanalen, het gaat allemaal over die overgangen. In die oeverzones kan een heleboel gaan groeien. We gaan een aantal delen van de polder ophogen, die zijn hier wat donkerder aangegeven. Deels liggen ze al wat hoger, deels brengen we hier grond op. Dat worden eilanden waar ook echt bij hoog water wat nog droogt blijft voor de variatie. Dus daar zullen bosschages ontstaan. Deels ook langs de randen, hier ligt al een bosstrook. Daar zullen we misschien een aantal bomen moeten weghalen die het niet zouden overleven maar ook een aantal bomen daar zullen het waarschijnlijk wel overleven en anderen zullen zich erbij vestigen. Dus die bosschages blijven in een gewijzigde vorm in stand. Op aangeven van de gemeente willen we ook graag toch een deel van de polder behouden. Het is hier nog een klein stukje, hier ligt de Zuileshoeve die hebben hier een boomgaard die blijft sowieso behouden. Toen dachten we nou het is aardig om daar omheen nog een stukje van het bestaande cultuurlandschap intact te houden en we zijn nog aan het onderzoeken of we dat misschien nog ietsjes groter kunnen maken om iets meer van dat bloemrijke grasland wat er nu in het zuiden van de polder is te behouden. Om de polder heen ligt een kade die blijft er. Er ligt nu een asfaltweg onderlangs de kade, die gaan we er bovenop leggen zodat die ook bij hoog water dat de bewoners en de bevoorrading van de Zuileshoeve en de Helsluis gewoon door kan gaan. Er komt een wandelpad wat lager langs de kade zodat dat wandelrondje ook intact blijft. Er komt ook nog een wandelroute door het gebied. We gaan nog in gesprek met de Zuileshoeve, de eigenaren, welke voorkeur zij hebben, de gemeente heeft al wel aangegeven wat hun voorkeur is dus daar komt echt een pad waarvan je echt door de getijdennatuur kunt lopen. Dat is uniek in het gebied. De verbinding vanuit het Biesbosch centrum blijft bestaan. We hebben hier uitgebreid al over gesproken met allerlei partijen en ook met de gemeente. De gemeente heeft heel specifiek om een aantal zaken gevraagd. Het eerste is die beleefbare getijdennatuur, dit is een heel belangrijk recreatiegebied op dit moment. Wordt veel gebruik van gemaakt, dat moet zo blijven. Dus het kan niet een natuurgebied worden waarvan dan vervolgens wordt gezegd nou is het natuur nu mag je er niet meer in, in het broedseizoen. Dat is dus niet de bedoeling. Dus dit blijft geschikt voor wandelaars en voor fietsers en daar komen we zo veel mogelijk aan tegemoet. De entree vanaf het Biesbosch centrum is heel belangrijk. Dan kun je echt vanaf het Biesbosch centrum gewoon op heel korte afstand de getijdennatuur in lopen. Er is ook gevraagd om een kanoroute door het gebied. Dat ligt wel iets ingewikkelder omdat dat betekent dat mensen het hele gebied kunnen gaan doorkruisen met al die watergangen die er liggen. Dat zou de natuur wel heel erg verstoren. Dus vanuit het natuurbelang vinden we kanoën in het gebied lastig en zouden we dat liever niet hebben. Dus dat is nog, ja een lastiger punt eigenlijk. Ook heeft de gemeente expliciet gevraagd om aandacht voor de cultuurhistorie, de Otterpolder is afgevallen omdat de cultuurhistorie daar heel erg belangrijk is, dat betekent niet dat hij hier niet belangrijk is. Het was alleen in mindere mate dan de Otterpolder. We houden dus de uitlijn van de polder intact, de dijk blijft er gewoon liggen en daar waar we de openingen maken voor de geulen komen bruggen of iets zodat daar wel gewoon, dat je er wel overheen kunt rijden maar verder blijft de vorm van de polder blijft herkenbaar in het landschap. We houden dus een stukje polderlandschap bij de Zuileshoeve. Er liggen twee oude sluisjes in het gebied, hier eentje en hier eentje, dat zijn monumentale sluisjes dus die blijven sowieso behouden. We kijken ook of we die weer een functie kunnen geven, in ieder geval het ene sluisje

wat in het poldertje komt te liggen dat zou een functie kunnen hebben in het waterbeheer van het poldertje. Dus dat voegt dan waarde toe aan die oude sluis. We herstellen een historische kreek die hier nog liep van voor de tijd dat we hier de Helpolder hadden en hier de Zuilespolder. Dat is eigenlijk de scheiding van die twee. Die maken we weer zichtbaar. Er is ook gevraagd om handhaven van de mooie wandelroute zoals die nu is langs de ecolodge. Daar spreken we dus ook nog over met de Zuileshoeve, de eigenaren van de ecolodge of dat wat hen betreft wenselijk is of dat we dat juist een beetje opschuiven zodat het rustiger wordt langs de ecolodge. Dan zijn er nog een paar aandachtspunten en dat is vooral tijdens de uitvoering dat de Zuileshoeve goed bereikbaar moet blijven, ook voor toeristen, de bed and breakfast. Daar moeten we goed naar kijken hoe we dat zouden kunnen doen in de uitvoering. Er is gevraagd om bomen te behouden waar mogelijk. Daar zijn meer partijen die zich daar hard voor maken. Er is een uitgebreide bomenanalyse gedaan, daar kom ik zo nog op. Wat we niet kunnen behouden, moet sowieso gecompenseerd worden. Daar gaan we ook in overleg over met de gemeente, met de bomenridders als die dat willen, zodat we goed kunnen kijken waar dat het beste kan. Er is gevraagd om inpassing van het klimbos. We hadden in eerste instantie het gebied nog wat groter getekend waarbij we ook deels erg dicht bij het klimbos kwamen. Daar zijn we dus al van terug gekomen dus dat zit er nu buiten. Even laten zien, dat hoeft maar kort denk ik, dit is de bomenanalyse die we hebben gedaan. We hebben eigenlijk alle bomen en bosschages in het gebied bekeken en in kaart gebracht, gekeken wat groeit er nou, hoe uniek is dat, in welke conditie zijn die bomen, zijn die eigenlijk al, staan die op omvallen of kunnen die nog vijftig jaar mee met goed onderhoud en zouden we daar dan getijdennatuur van willen maken of willen we die bomen behouden? Zo zijn we dus onder andere, dat klimbos is er dan uit gebleven, die strook hier, maar ook dit gebied. Dat zat in eerste instantie ook in ons plan maar daar hebben we toen van gezegd nou dat is eigenlijk wel echt zonde van wat er nu ligt dus dat gaan we eruit laten. Zo is voor alle bomen gekeken wat we er mee kunnen. Alles wat hier groen omcirkeld is, gaan we dan behouden. Wat rood omcirkeld is, zullen we wel ja moeten verwijderen en elders compenseren. Deels betreft het Knotwilgen, die kunnen we misschien gewoon herplanten en andere bomen zullen we dus ergens nieuw moeten aanplanten. Het is bomen weghalen is denk ik altijd lastig. We hebben wel echt zo goed mogelijk gekeken hoe we ze kunnen behouden en voor welke dat echt niet meer gaat. Heb ik nog heel kort iets van het Wantij omdat dat ook in Dordrecht ligt. daar doen we, nemen we alleen maar maatregelen in het water, dat is van Rijkswaterstaat. Maar goed, het ligt wel voor de oever. Dit is de N3 brug, hier is de Prins Hendrikbrug en langs deze oevers hebben we een soort vooroevers voorzien waarachter dan, dit is niet hoe het Wantij eruitziet he, dat is in de stad dus dat is wel anders. Maar even om een beeld te geven toch dat we daarachter dan een luwe zone creëren, het Wantij is hier heel breed dus er is ruimte en dan kan daarachter toch wat meer natuur ontstaan. Dat vormt net die verbinding tussen het deel meer naar het zuiden waar het Wantij echt al wel natuurlijker is en hier dat sterk verstedelijkte gebied. Het Wantij is een heel belangrijke corridor voor veel soorten die trekken vanuit zee en vanuit de rivieren de Biesbosch in dus daar willen we wat stapstenen voor maken. Dus dat is wat we hier beogen. Dan heb ik nog heel kort iets over het vervolg. We willen dus nu nog heel graag ideeën en wensen ophalen om de plannen te verbeteren en ook te kijken hoe de gemeente daarin staat. Op ambtelijk niveau en hopelijk ook binnenkort op

bestuurlijke niveau vindt overleg plaats tussen Rijkswaterstaat en de gemeente en we gaan door met de gesprekken met de betrokken partijen en de bewoners. We hopen wel dit jaar het ontwerp definitief te kunnen maken en dan verder te kunnen gaan met de uitvoering. Maar er hangt nog heel veel af van de gemeente, het is grond van de gemeente. Dus ja, daar doen wij niks als u het geen goed idee vindt.

De heer Kleinpaste: Voorzitter.

De voorzitter: De heer Kleinpaste.

De heer Kleinpaste: Er werd al een heel klein beetje op ingegaan maar bij de vorige sheet was ik inderdaad wel benieuwd of er iets te zeggen was over de formele verdeling van de bevoegdheden tussen Rijkswaterstaat, waterschap en gemeente. Bedoel, het is grond van de gemeente begreep ik net dus daar zal een invloed liggen. Maar hoe dat formeel zit is wel in dat proces van belang lijkt me.

De voorzitter: Ja, voordat we de vraag beantwoorden want ik denk dat u klaar bent met de presentatie, klopt dat?

Mevrouw Groot: Ja.

De voorzitter: Oké, nou dan wil ik u in ieder geval bedanken voor de presentatie en dan lijkt het me een goed plan om door te gaan naar de vragen. Wilt u ook deze vraag beantwoorden of één van uw collega's?

Mevrouw Groot: Ja, ik kan er wel op ingaan. Gemeente is inderdaad eigenaar van de grond en daarmee bevoegd gezag voor vergunningen. Ik geef even Aletta het woord als het mag over het bestemmingsplan, of Ehsan.

De heer Nouzari: We hebben even uitgezocht of een bestemmingsplan wijzigingsprocedure nodig is. Dat is nou ja volgens onze specialisten niet nodig. Ik hoor graag of dat toch anders ligt. Maar we hebben wel, ik moet dit, want dit kende ik voorheen niet maar nu wel, we hebben wel een verklaring van geen bedenking nodig. Dat vraagt dus om een enige mate van bestuurlijk commitment waar we dus aan willen werken. Maar een bestemmingsplan wijzigingsprocedure is niet nodig.

De voorzitter: Is uw vraag beantwoord?

De heer Kleinpaste: Voor nu wel.

De voorzitter: Ik geef eerst het woord aan de heer Struijk, daarna komt de heer Kuhlmann aan de beurt.

De heer Struijk: Dank u wel, voorzitter. Mogelijk aanvang 2024 zag ik staan. Ik ben heel benieuwd hoelang het traject duurt en of tijdens dat hele uitvoeringsproces de toegankelijkheid gewaarborgd is, of beperkt.

De voorzitter: Dank u wel. Wie mag ik het woord geven? Mevrouw Groot.

Mevrouw Groot: Ja, hoelang het duurt, weten we nog niet echt. Wel dat we de uitvoeringstermijn zo kort mogelijk willen laten zijn maar we hebben nog niet alle randvoorwaarden daarvoor duidelijk. Met dit soort dingen speelt altijd seizoenen waarin wel of niet gewerkt kan worden in zo'n gebied. Toegankelijkheid voor de bewoners en de recreanten naar de Zuileshoeve is denk ik gewoon een eis dus daar moeten we voor zorgen. Verdere toegankelijkheid voor recreanten is denk ik wel iets waar we ook met u graag over in gesprek gaan en wat wij denk ik heel belangrijk vinden maar waarvan ik niet weet of het alle tijden volledig, dat hebben we, die uitvoeringstermijn dat gaat richting contractvorming als we naar uitvoering gaan dus dat is nu nog iets te vroeg in het proces om dat echt te zeggen.

De heer Nouzari: Kijk, we zullen ook naar een opdrachtnemer uiteindelijk als het zo ver komt voor een realisatie ook dat als eis of in ieder geval een hele strenge wens meegeven om te kijken van nou hoe kunnen we, met de ervaring die aannemers hebben zo veel mogelijk die bereikbaarheid en toegankelijkheid waarborgen tijdens een realisatieproces. Maar of we dat 100% kunnen doen dat, ja om de verwachtingen te managen, wil ik zeggen nee. Dat is een heel rooskleurig beeld en niet realistisch. Maar we willen het wel maximaliseren, uiteraard, en voor sommigen, zoals Susanne het al zei, is het gewoon een eis, dat moet gewoon. Voor sommige mensen moet het gewoon bereikbaar en toegankelijk blijven.

De heer Struijk: Heel kort aanvullend, voorzitter.

De voorzitter: Gaat uw gang.

De heer Struijk: Ik wil dan wel graag even benadrukken dat het wel belangrijk is dat het niet alleen voor degene die in die hoeve willen zijn maar ook voor de rest, het is namelijk een heel populaire wandel- en fietsroute en dat betekent als die niet toegankelijk is dat de druk op de andere routes gaat toenemen. Het is wel een heel belangrijk punt.

De heer Nouzari: Nee zeker, als het zo ver komt, zullen we ook met specialisten vanuit de gemeente ook in gesprek gaan om te kijken van oké waar liggen dan mogelijke knelpunten daarin. Die zullen wij dan ook zeker meenemen. Maar ja, we moeten eerst op dat punt nog komen voordat we tot dat soort onderwerpen komen.

De voorzitter: Dank u wel. De heer Kuhlmann, gaat u.

De heer Kuhlmann: Dank u wel, voorzitter. De Dordtse VVD heeft een aantal vragen voor Rijkswaterstaat. Wij kijken ook kritisch naar deze plannen. Om te beginnen, de huidige inrichting van Hel en Zuilespolder levert een belangrijke bijdrage aan de groene recreatieruimte voor onze stad. Hoe zit het met de toekomstige eindsituatie? Er is in de presentatie iets over gezegd maar het is voor ons erg belangrijk: blijft het gebied net zo toegankelijk voor recreanten als dat nu zo is? of wordt het op den duur toch meer een soort vissenkraamkamer, een stiltegebied waar mensen bij uitzondering welkom zijn? Vermindert het aantal wandelpaden? Wat voor ons ook van belang is, want duurt natuurlijk even voordat we bij die nieuwe eindsituatie, voorgestelde eindsituatie zijn en

in de tussentijd zitten we dan met een periode van graafwerkzaamheden en dan moet de natuur herstellen stel ik mij zo voor. Hoelang duurt het voordat de definitieve eindsituatie is bereikt en het gebied in de tussentijd overhoop ligt? als we dan bij die eindsituatie zijn, wie gaat het gebied beheren? Is dat Rijkswaterstaat, is dat Staatsbosbeheer, is dat de gemeente Dordrecht? Bij wie ligt, komen die kosten te liggen? En hoe compenseert Rijkswaterstaat de ondernemers, Dordtse ondernemers van de bed and breakfast in de Zuileshoeve voor de tijd dat het gebied overhoop ligt en hun bed and breakfast daardoor een stuk minder aantrekkelijk is. hun klanten komen immers voor de mooie omgeving. Dan is de Hel en Zuilespolder überhaupt wel zo'n geschikte locatie voor die vissenkraamkamer in de wetenschap, misschien heeft u daar ook wel over gelezen, dat er een visserijbedrijf is dat zonder quota mag vissen in de Biesbosch en de Nieuwe Merwede. Dat betreft onder andere de vangst van bootvissen, dat zijn jonge vissen die worden gevangen om te worden uitgezet in commerciële vijvers om daar te groeien tot volwassen vissen die tegen betaling kunnen worden gevestigd. In dat verband klinkt een, ja zo'n vissenkraamkamer in de Hel en Zuilespolder misschien een beetje als een school bouwen naast een coffeeshop, misschien niet zo'n goed idee. Dan is het goed om te kijken van ja zijn er alternatieven. U noemde ook de gebieden van Staatsbosbeheer en dan verbaast me dat eigenlijk dat dat zo snel van tafel wordt geveegd want ja goed Staatsbosbeheer is natuurlijk een organisatie die ook, zou ik denken, veel belang hecht aan biodiversiteit, aan de mooie natuur, nou daar werkt u hard voor. Daar heeft u enthousiaste plannen voor. Dus dat, waarom dat dan niet kan dat is toch wel een beetje gek en op dezelfde manier zou je misschien ook nog iets breder kunnen kijken. Ik zag u in de presentatie vooral de.

De voorzitter: De heer Kuhlmann, ik hoor u heel veel dingen zeggen en ook veel vragen stellen. Ter bevordering van de beantwoording van die vragen, kunnen we het zo doen dat, ik hoor dat u veel wilt weten, even per vraag stellen en dan kunnen beantwoorden?

De heer Kuhlmann: Nee hoor, prima.

De voorzitter: We gaan ervoor zorgen dat het wel wordt beantwoord maar anders komen zij misschien niet tot een antwoord toe dus ik stel voor om eerst de vraag te stellen die u belangrijk vindt.

De heer Kuhlmann: Ja, ik heb zojuist een aantal vragen, belangrijke vragen gesteld.

De voorzitter: Met welke vraag gaan we beginnen?

De heer Kuhlmann: Laten we dan bij de eerste beginnen. Hoe het zit met de toekomstige situatie, of er dan voldoende gelegenheid is om te recreëren en dat we toch niet het risico lopen dat je er niet in kan.

De voorzitter: Dank u wel. Is er voldoende ruimte voor recreatie?

De heer Nouzari: Zoals Susanne ook al tijdens de presentatie zei, we weten dat voor de gemeente een belangrijke eis is. Ik heb zelf ook het eiland van Brienenoord ook niet voor niets als voorbeeld genoemd. We hebben ook eerder met een gemeente

samengewerkt voor een natuurgebied. Vanuit hun was recreatie ook een belangrijke eis, wij weten dat het voor de gemeente Dordrecht ook zo is. Wij streven er dus ook naar om zoveel mogelijk recreatieve voorzieningen te behouden en ook waar dat mogelijk is samen met de gemeente te stimuleren. Dus wat ons betreft blijft het nog steeds een recreatief gebied. Susanne zei het zelf ook al, het is niet de bedoeling dat het gebied straks alleen maar natuurgebied wordt waar niemand kan komen. Dat is niet ons uitgangspunt en ook niet die van u als gemeente. Dus dat is een harde eis waar wij gewoon rekening mee houden en waar wij ook in de variant zoals die erbij ligt ook rekening mee houden.

De voorzitter: Dank u wel. Misschien de volgende vraag?

De heer Kuhlmann: Hoelang duurt het voordat de eindsituatie er is, beoogde eindsituatie?

Mevrouw Groot: De eindsituatie denken we aan een termijn van ongeveer tien jaar maar al veel eerder begint er van alles te groeien en is het gebied heel interessant. Dus het is niet een kale moddervlakte tot we tien jaar verder zijn. Al na een maand zult u zien dat er van alles op komt en dat ontwikkelt in de tijd, dat is een proces. Maar het gaat heel snel.

De heer Nouzari: Ik wil deze ook nog even nuanceren. De afbeeldingen die ik heb laten zien van het eiland van Brienenoord, dat waren afbeeldingen van ongeveer na een jaar van realisatie. Dus u kunt al zien dat na een jaar er al heel veel groeit en het al heel erg groen is. Alleen wanneer we het heel ecologisch gaan bekijken, wanneer is natuur echt volledig ontwikkeld? Is biodiversiteit vergroot? Dan hebben we het wel over een periode van tien jaar, ja. Maar voor recreatie zult u zien dat het een kortere periode is.

De voorzitter: Klopt het dat ik vier vragen hoorde in totaal? Komen er nog twee vragen achteraan?

De heer Kuhlmann: Ik heb er meer.

De voorzitter: Ik geef u er op dit moment nog twee en dan gaan we door naar de volgende.

De heer Nouzari: Ik wil even tussendoor. Als de heer Kuhlmann nog meer vragen heeft die vandaag niet beantwoord kunnen worden, u mag mijn contactgegevens, u kunt mij benaderen en dan kunnen we per mail uw verdere vragen beantwoorden als u dat wilt.

De voorzitter: Dank u wel. Gaat uw gang, de heer Kuhlmann.

De heer Kuhlmann: Ja goed, de compensatie voor de ondernemers in de Zuileshoeve. Op welke manier wil Rijkswaterstaat dat doen?

Mevrouw Groot: Ja, daar gaan we met ze over in gesprek. Wij bieden compensatie, natuurlijk, als wij mensen belemmeren om te kunnen doen wat ze daar moeten doen, willen doen. We hebben daar nog geen afspraken over gemaakt maar we hebben

bijvoorbeeld voor komende week nog weer een gesprek gepland staan dus dat stemmen we wel met ze af.

De voorzitter: Dank u wel. Uw laatste vraag voor nu even.

De heer Kuhlmann: Voor nu, dan toch waarom niet in de gebieden van Staatsbosbeheer? Daar geldt al voor dat die er zijn, die hebben al zo'n natuurbestemming. Het lijkt me zo voor de hand liggend om daar te kijken.

Mevrouw Groot: Ja, daar hebben we ook echt naar gekeken. U zei dat we daar makkelijk van af waren gestapt. Dat is niet hoe het is gegaan. Wat wel zo is, is dat de natuurdoelen die daarop liggen ons wel erg beperken in wat er kan voor de waternatuur. Dus in de Otterpolder kunnen we ook deels waternatuur maken maar wel rekening houdend met de bestaande sloten en de bestaande polderstructuur wat dus betekent dat er geen getijdengeulen zouden kunnen komen. Dat is mooi als aanvulling maar niet genoeg dus als we de Otterpolder zouden inrichten, hebben we nog steeds of de Noordbovenpolder of de Hel en Zuilespolder nodig. Iets dergelijks geldt ook voor de Thomaswaard, ook daar zouden we maar zeer beperkt aan onze doelen tegemoet kunnen komen. dus het is mooi voor erbij maar niet voldoende en daardoor hebben we toen gezegd toen het voor Staatsbosbeheer in de planning niet uitkwam, dan is het nu niet de moeite waard.

De heer Kuhlmann: Heeft u ook gekeken naar bijvoorbeeld, u noemde het eiland in Rotterdam, we hebben in Dordrecht denk ik iets redelijk vergelijkbaars, namelijk het Duivelseiland. Dat ligt nog iets verder richting de zee, dus nog meer eb en vloed. In uw kaartje keek u alleen maar oostelijk terwijl we ook nog een westoever hebben.

Mevrouw Groot: Het gebied wat is aangegeven in de hele kaart waar we mee begonnen, dat is het gebied waar we de opgave hebben liggen. Dus binnen dat gebied, binnen die begrenzing hebben we die zestig hectare nodig.

De heer Kuhlmann: Maar goed, u gaat toch over heel Nederland?

De voorzitter: De heer Kuhlmann. Ik ga heel even door naar de volgende. Dank u wel. Een aantal mensen die een vraag willen stellen. Ik heb de heer Van der Meer, ik heb mevrouw Koole, ik heb de heer Den Hartog, ik heb de heer Cobben, ik heb er nog meer. Ik ga eerst even deze mensen af. U komt vanzelf aan de beurt als er daarna nog tijd is dan kunt u misschien nog. De heer Van der Meer.

De heer Van der Meer: Ja, dank u wel, voorzitter. Bedankt voor de presentatie. Een spannend plan zou ik willen zeggen. Ik vind het heel goed, want u vroeg ook naar een eerste indruk, ik vind het heel goed dat er geïnvesteerd wordt in vergroting van de waterkwaliteit en de biodiversiteit. Die is de laatste decennia enorm aangetast dus daar moet echt iets aan gebeuren. Ik heb desondanks voor een uiteindelijke afweging een aantal concrete vragen. Eerste is eigenlijk de vraag die ligt voor het verhaal waar jullie mee begonnen want jullie startten eigenlijk met de mededeling: we moeten zestig hectare getijdennatuur hebben. Ik wil graag een kleine toelichting op de vraag: waarom

zestig hectare? Waarom zestig hectare getijdennatuur nodig is om de vereiste bijdrage aan die normen van de kaderrichtlijn te geven? Zijn er geen andere opties om meer natuur toe te voegen? Dat is één. Twee, over de keuze van het gebied. In het begin van de varianten nota staat heel duidelijk dat de bedoeling is om de natuur te vestigen op plekken waar het zoveel mogelijk natuur toevoegt om het zo maar te zeggen. Dus een netto toename van natuur moet zo groot mogelijk zijn. De Hel en Zuilespolder, ten minste zoals hij er in mijn beeld uit ziet inclusief de bomen aan de rand, is al deels natuurgebied wordt in elk geval zo beleefd. Dus kunt u toelichten waarom dat toch de meeste toegevoegde waarde heeft? Ik heb in een eerdere discussie wel eens gesuggereerd om inderdaad een industrieterrein om te zetten tot, want dat levert meer nettowinst voor de natuur op.

De voorzitter: Wellicht kunt u zich beperken tot de open vraag in plaats van suggesties.

De heer Van der Meer: Drie. Het gaat niet alleen om, hoe heet het, biodiversiteit maar ook om verontreiniging te reduceren. Het gebied waar het over gaat, is met PFAS verontreinigd en in de nota staat zelfs: daardoor is de grond niet bruikbaar. Dat roept om een vervolg toelichting van hoe kan daar mee worden omgegaan en is het toch bruikbaar te maken of ligt daar echt een beperking? Vier.

De voorzitter: Zullen we hem hier heel even, want we hebben nog heel veel mensen met vragen. Mogen we eerst deze drie vragen beantwoorden? Als we dan nog tijden hebben dan pakken we de vierde. Of was vier de allerlaatste?

De heer Van der Meer: Nee. Ik heb er nog drie.

Mevrouw Groot: Ik kan ze ook niet allemaal onthouden.

De voorzitter: Nee, de eerste, de zestig hectare. Ik denk dat het duidelijk is.

Mevrouw Groot: Die kaderrichtlijn wateropgave hebben we met zijn alle vastgesteld dus Nederland heeft zich een bepaald doel gesteld en dat afgesproken met Europa. We zien in de loop van de jaren dat we het niet halen en er is hier in de omgeving al wel van alles gedaan maar wat het waterlichaam scoort op allerlei punten nog vrij slecht. Dus toen is een aantal jaren terug gezegd: nou, er moet echt nog wel grootschalig iets bij. Dat is dan op die zestig hectare gesteld. Dus waar die zestig hectare exact vandaan komen, kan ik u niet zeggen. Het is ook niet gedefinieerd er moet zoveel geul en zoveel oever komen. dat is vrij in te vullen maar er moet echt een aanzienlijk oppervlak aan hoogwaardige getijdennatuur bij.

De voorzitter: Wat wilt u vragen?

De heer Van der Meer: Nou ja, waren getijdennatuur?

Mevrouw Groot: Omdat dit een heel uniek intergetijden zoetwatergebied is. Dat vinden we bijna nergens in Nederland. Dat was ooit, kwam dat veel meer voor, voor de afsluiting van de deltawerken voor alle indammen en alle harde oevers die we hebben

gemaakt. Er is nog een beetje en we willen dat heel graag versterken dat dat waterlichaam weer iets natuurlijker wordt. Dit is het type natuur dat hier past en dat is uniek. Dat kan bijna nergens en hier kan het wel.

De voorzitter: Uw tweede vraag ging over natuur.

Mevrouw Groot: Ja, de toegevoegde natuurwaarde. Nou, dat punt begrijpen we, natuurlijk. In die zin zou de Noordbovenpolder de voorkeur hebben omdat dat nu agrarisch gebied is. Het is geen optie. We moeten daar gaan onteigenen om het mogelijk te maken, nou dat is een keuze die we eigenlijk niet willen maken. Dus vandaar dat we dan toch alles afwegende, we kunnen hier wel degelijk natuurwaarde toevoegen. Liever zouden we nog meer natuurwaarde toevoegen. En een industrieterrein omvormen, ja dat kunnen wij niet als Rijkswaterstaat over oordelen. Als u een industrieterrein beschikbaar stelt dan vinden wij dat heel interessant.

De heer Van der Meer: Oké, dan zal ik iemand anders vragen over stellen.

Mevrouw Groot: Dan heeft u gevraagd naar de vervuiling. Ons doel is niet de chemische waterkwaliteit te verbeteren. Wij kijken echt naar ecologie, wetende dat het gebied vervuild is. Dat geldt helaas voor een heleboel gebieden in Nederland. Dus het is niet zo dat we daaraan voorbijgaan maar het is wel zo dat we zeggen toch ook hier beter wel iets doen dan niks doen omdat we zeggen ja het is nou eenmaal vervuild water. De vervuiling in de bodem die onderzoeken we en we bepalen per locatie waar we iets gaan doen wat we met de grond die we afgraven kunnen. De verwachting is dat we die wel in het gebied zelf mogen gebruiken. Daar ligt het nu ook al, het gebied staat nu ook in contact met de rivier, alleen niet vaak, alleen bij extreem hoog water. In 1995 is het voor het laatst helemaal onder water gegaan. Dat contact van de bodem met de rivier is er, nou dat wordt wat meer dus we onderzoeken wat het effect daarvan is maar in dat kader kan de grond uit de polder ook wel weer in de polder worden hergebruikt, waarschijnlijk. Dat onderzoeken we dus nog.

De voorzitter: Zijn deze drie vragen voldoende beantwoord?

De heer Van der Meer: Nee, die laatste nog niet. Want in feite staat in het stuk van de verontreiniging die er nu is, ligt boven de interventiewaarde. Voor stikstof geldt een soortgelijk probleem. Het mag misschien juridisch allemaal wel maar het draagt toch niet bij aan een verbetering van de milieukwaliteit om het zo maar eens te zeggen. Is dat, waarom is dat niet een punt dat ook op de agenda staat? Dat hoort wel bij die kaderrichtlijn water om de chemische kwaliteit van het water te vergroten. Waarom wordt dat niet meegenomen?

Mevrouw Groot: Ik kan dat zelf niet helemaal exact beantwoorden. Het is dus voor ons niet de opgave dus er is in dit geval geen budget voor.

De voorzitter: Aan wie zou die vraag gesteld kunnen worden als jullie daar geen antwoord op weten?

Mevrouw Groot: Dat kunnen we wel binnen Rijkswaterstaat.

De heer Van der Meer: Ik zou daar graag meer inzicht in hebben, hoe we dat op termijn omdat het ook heel, het is tenslotte betreft een probleem kan worden. Sluit overigens ook aan op één van mijn volgende vragen. Twee volgende vragen.

De voorzitter: Mag ik heel even nog andere mensen het woord geven? Want anders komt echt, even kijken naar de tijd, als er nog tijd is, kom ik echt bij u terug maar ik heb echt heel veel handen gezien. Is dat oké? We gaan deze vraag noteren.

De heer Van der Meer: Ik vind mijn vraag heel belangrijk natuurlijk.

De voorzitter: Dat snap ik. Dat snap ik. Er komt straks nog iemand anders van uw partij aan de beurt. Mevrouw Koole, ik geef u graag het woord.

Mevrouw Koole: Dank u wel, voorzitter. Ja, ik wilde eigenlijk nog ook eventjes een stapje terug want het lijkt nu net alsof de gemeente Dordrecht positief staat tegenover deze plannen. Waar is dat precies op gebaseerd? Eigenlijk heeft de ambtelijke organisatie meegewerkt aan het beantwoorden van vragen en daar mag men natuurlijk niet uit concluderen dat de gemeente ook positief staat tegenover deze plannen. Zeker gelet op het feit dat bestuurlijk nog geen standpunt is ingenomen. Dus ja, nogmaals waar is dat op gebaseerd?

De heer Nouzari: Dat klopt. In de variantennota staat ook een voetnoot dat het beeld zoals dat in de variantennota wordt geschetst vooral in samenwerking is ontstaan op ambtelijk niveau en dat daar op ambtelijk niveau positief op is gereageerd maar dat betekent niet dat het bestuur op bestuurlijk niveau daar ook zo even positief op wordt gereageerd. Zoals ik ook al zei in mijn deel van de presentatie, een van de doelen voor de komende tijd is bestuurlijk commitment en dat betekent gewoon toenadering zoeken tot het bestuur, tot de raad onder andere om te kijken waar daar de belangen en de wensen liggen zodat we daar ook iets meer kunnen om uiteindelijk dat commitment te realiseren. Maar wij zijn er ook van bewust dat het niet betekent dat omdat op ambtelijk niveau positief op wordt gereageerd dat dat op bestuurlijk niveau hetzelfde is.

De voorzitter: Dank u wel.

Mevrouw Koole: Oké, dank u wel. Ja, aanvullend heb ik dan toch ook nog een vraag want in het rapport is te lezen dat er draagvlak is vanuit de omgeving, dat die positief reageert. Wij vragen ons wel af met welke partijen jullie dan gesproken hebben want ons bereiken geluiden wat het tegenovergestelde is. Als ik daar een voorbeeld van mag geven, als we zien de boer die zijn koeien laat grazen. Wat ook wel leuk is om te vertellen, in Dordrecht is het hot op dit moment de korte voedselketen. Nou, als deze koeien daar aan bijdragen dan is dat absoluut een feit want het vlees van deze koeien wordt verkocht binnen Dordrecht. Dus deze boeren worden eigenlijk ook weer van het land gestuurd. Dus dat is een punt. Maar inderdaad de B&B is ook al een aantal keer aan bod geweest. Dus nogmaals, waar zit het draagvlak voor deze plannen precies?

De heer Nouzari: Ja, het draagvlak is altijd een heel ingewikkeld concept. Als in u zult vast als raad daar ook ervaring mee hebben met ruimtelijke projecten. Je krijgt nooit iedereen mee. Er zijn altijd tegenstrijdige belangen of dat is met ons met bepaalde ondernemers in het gebied of met u als gemeente en ons als Rijkswaterstaat. Als wij nu kijken naar bijvoorbeeld stichting het Wantij, is een heel goed voorbeeld, die waren eerst heel kritisch op ons als Rijkswaterstaat zijnde. Als u nu kijkt op de blog en op de website zijn ze best positief over de wijzigingen die wij aangebracht hebben aan de plannen, het feit dat we een luisterend oor hebben gegeven en ons daar ook op hebben aangepast. Diezelfde houding hebben wij ook richting de B&B en andere pachters en de boeren waar u het over heeft. Kijk, wij zijn nog bezig dus Susanne zei het ook al over B&B, daar gaan nog gesprekken mee plaatsvinden om te kijken waar we elkaar tegemoet kunnen komen, hoe we ze ook kunnen helpen. Dat is onze houding. Wij zijn er heel goed van bewust dat ruimtelijke plannen directe impact kunnen hebben op de levenskwaliteit van mensen. Zij dat de bedrijfsvoering, zij dat gewoon levenskwaliteit. Het is onze opgave om daar de mensen zo goed mogelijk in bij te staan en hun belangen te inventariseren en daar zo goed mogelijk rekening mee te houden. Maar op dit moment zijn wij nog bezig en ja er zijn op dit moment partijen die vrij kritisch in de race staan, ja. Ja, dat is helaas altijd zo bij ruimtelijke ontwikkeling en we doen ons best om dat een plekje te geven.

De voorzitter: Is uw vraag zo beantwoord?

Mevrouw Koole: Ja, laatste vraag want als we het hebben over die boeren, specifiek deze van met die koeien op dat land. Is daar uiteindelijk ook een compensatie voor als er geen andere oplossing voor komt?

De heer Nouzari: Nou, er zijn sowieso wetten die ons verplicht stellen als overheid zijnde of als overheidsorganisatie zijnde om mensen te compenseren of bedrijfsvoeringen te compenseren als dat niet anders kan. We proberen eerst wel middellijk daaruit te komen. maar mensen zijn altijd tot een zekere hoogte beschermd door de wet, zeker ja.

De voorzitter: Dank u wel. Ik ga eerst nog even naar de heer Den Hartog, dan de heer Cobben en dan kom ik bij de overige vingers.

De heer Den Hartog: Dank u, voorzitter. Mijn dank voor de presentatie uiteraard. Die was heel helder. Daar stond ook in een aantal dingen die mee zijn genomen vanuit de gemeente. Ik ben bij die voorlichtingsavond ook geweest en ik zag een ding niet de revue passeren en dat is eigenlijk de mogelijke invloed van de belendende stort van Troost in Stedendijkpolder. Ja, dat is eigenlijk een stort geweest over een aantal decennia, die is niet gesaneerd. Geconstateerd is dat tot op vandaag, de dag van vandaag, ja, de stoffen doorsijpelen in grondwater en oppervlaktewater. Dat betreft stoffen die soms persistent zijn, dus niet worden afgebroken, en soms ook kankerverwekkend. Ik hoorde u net zeggen van: ja, wij laten eigenlijk die chemische waterkwaliteit even voor wat het is, we gaan voor de ecologie. Het toeval wil dat ik ecooloog ben en dat is een-en-een met elkaar verbonden. Dus je kunt niet het ene zonder het andere doen. Die chemische waterkwaliteit heeft invloed op de ecologie. En mijn

vraag is: is daar onderzoek naar gedaan in hoeverre dat wegsijpelende gifstoffen uit die stort van Troost van invloed is als je water laat overstromen in het gebied?

Mevrouw Groot: Ja, daar is onderzoek naar gedaan. En wij zijn daar ook naar aanleiding van de vragen op de informatieavond nog even wat dieper in aan het duiken. In eerste instantie is onze verwachting, maar dat zijn we dus aan het toetsen, momenteel is het een polder en is de waterstand vrij laag kunstmatig. Dat water wordt daar uitgemalen. Daardoor is er nu meer aanvoer van grondwater uit polder Stedendijk dan dat er komt na de inrichting, waar wij de waterstanden eigenlijk omhoog gaan brengen. Dus naar verwachting wordt het minder, de aanvoer van het vervuilde grondwater. En daarmee hopelijk geen belemmering, maar daar kijken we dus nog wel even wat beter naar.

De voorzitter: Wil u daar nog wat op aanvullen?

De heer Den Hartog: Ja, graag. De hoop deel ik ook, maar is er een manier waarop we dat kunnen monitoren dat dat daadwerkelijk gebeurt?

Mevrouw Groot: Misschien wel. Ik denk dat we dat mee moeten nemen, dat we dat even moeten bespreken.

De voorzitter: is dat iets wat u schriftelijk gaat terugkoppelen of kunnen we op een andere manier een terugkoppeling krijgen?

Mevrouw Groot: Wat u wil, ja. We kunnen nog een keer komen, we kunnen alle vragen schriftelijk beantwoorden en terugkoppelen. Wat u wil.

De voorzitter: Wat zou u tevreden stellen in deze?

De heer Den Hartog: Ja, ik zou dat wel graag schriftelijk willen zien.

De voorzitter: Oké, dan gaan we dat doen.

De heer Den Hartog: Sorry, voorzitter, ik heb nog een hele korte vraag en dat is eigenlijk dat ik iets niet helemaal goed begreep, denk ik. Er wordt gesproken van dat er nog gesproken wordt met de uitbater van de horecagelegenheid daar voor een wandelroute, welke route te bepalen. Tevens zag ik ook in het plaatje dat die rij knotwilgen moet verdwijnen. Die staan natuurlijk langs een van de twee te onderzoeken wandelroutes. En in een eerder concept, een eerdere variant, heb ik een mogelijkheid gezien dat die bomen wel konden blijven staan. Bestaat die mogelijkheid nog steeds? En zo niet, waarom kon dat wel in de ene variant en nu niet meer?

Mevrouw Groot: Ze kunnen niet blijven staan. Dat kon eigenlijk nooit, omdat het wandelpad wat er nu ligt te laag is. Dus we gaan dat ophogen. Dus wat we kunnen doen is de bomen her-planten en dat is de optie geweest. En het is een keuze of we daar een wilgenlaan willen in de Getijdenpolder. Strikt landschappelijk gezien past dat slecht. Vanuit de waarden die de polder nu heeft is dat misschien wel gewenst. Dus dat is gewoon een keuze van: gaan we die knotwilgen langs het wandelpad herplanten? Of zeggen we: nee, in de getijdenatuur hoort geen bomenlaantje, dus dat zetten we elders.

Dat is een keuze en daar mag u ook uw voorkeur in uitspreken en dan doen we gewoon wat de meeste mensen willen.

De voorzitter: Is die zo beantwoord? Oké. Dan geef ik graag het woord aan mijnheer Cobben.

De heer Cobben: Dank u, voorzitter. U begon met het verhaal dat dit allemaal noodzakelijk is in verband met de Europese kaderrichtlijn water. En u gaf ook al de indruk dat dit plan gaat gebeuren, zo leek het wel een beetje. En ja, wij zijn er hier nogal kritisch op, de Europese kaderrichtlijn water verplicht lidstaten om plannen te maken. Maar lidstaten hebben daar hele grote mate van vrijheid in. En als u zegt: dit moet van Europa. Dan is dat niet zo. Dit is omdat Nederland dat graag wil, dat in een plan heeft gestoken en naar Europa heeft gestuurd. Maar het kan ook anders, die hoeft niet van Europa. En dat brengt mij op de vraag van: ja, wat is nou eigenlijk precies het doel? Want u haalt de waterkwaliteit en natuurontwikkeling door elkaar. De Europese kaderrichtlijn water gaat echt alleen over de waterkwaliteit. Ik begrijp dat u ook natuurontwikkeling wil doen, maar daar passen andere kapstokken bij. De bestemming van het terrein op dit moment is recreatie. En dan verbaast het me als u dan geen kano's wil. Dus ja, dat zijn wat ons betreft dingen die niet helemaal in orde zijn. En als ik dan terugkom op de waterkwaliteit ...

De voorzitter: Heeft u een concrete vraag voor deze mensen?

De heer Cobben: Ja, er zijn op het eiland van Dordrecht al heel veel polders ontpolderd. Kleine gebiedjes waar koeien liepen die in de natte natuur. Met deze polder zou hetzelfde gaan gebeuren, dat is eigenlijk meer van hetzelfde. Wij kunnen ons niet goed voorstellen dat het echt een significant effect gaat hebben op de waterkwaliteit. En de vraag is van: gaat u dat nog kwantificeren wat kwantitatief het effect is op de waterkwaliteit? Of dat meetbaar is en of de kosten daartegenover staan. Want wij missen een maatschappelijke kostenbatenanalyse voor dit project.

De voorzitter: Wie mag ik het woord geven?

Mevrouw Groot: Ja, ik wil hier wel op reageren. De kaderrichtlijn water is wel degelijk zowel chemische als ecologische waterkwaliteit. Dus het gaat wel echt om de kwaliteit van het waterlichaam, ook voor ecologie en biodiversiteit. Dus dat is wel onze opgave. Wij hebben inderdaad zelf de plannen gemaakt en naar Europa gestuurd van: dit is wat we daaraan willen verbeteren. Daarmee hebben wij ons wel gecommitteerd. Dus wij zijn ook wel van plan ons daaraan te houden. En dat betekent dat we voor 2027 de waterkwaliteit van dat lichaam, de ecologische kwaliteit, verbeterd moeten hebben. Dat meten we door te kijken naar soorten die er voorkomen. En momenteel scoren we ronduit slecht. Of nee, dat is niet waar. We scoren niet meer slecht, we scoren matig op een heleboel onderdelen. En dat moet eigenlijk allemaal naar goed, dus dat moet omhoog. En dat hopen we hiermee in ieder geval deels te bereiken en het liefst helemaal, dat monitoren we.

De heer Cobben: U zegt: wij hopen.

De voorzitter: Via de voorzitter graag.

De heer Cobben: Voorzitter, Rijkswaterstaat geeft aan dat zij hopen met dit plan de waterkwaliteit te verbeteren. Maar ik zou zeggen: als men zo'n plan maakt, dat men dan van tevoren een analyse moet hebben gedaan in welke mate de waterkwaliteit dan gaat toenemen. En die informatie mis ik, dus die zou ik graag willen ontvangen.

Mevrouw Groot: Nou, we hebben gekeken wat er ontbreekt in het gebied aan locaties voor de soorten die we zoeken. Dus wat is er nodig aan habitat, aan geulen, aan overstromingsvlaktes? En daar komen we aan tegemoet. Dus die onderbouwing is er. Ja, die staat in de variantennota. Ik kan niet garanderen dat het ook lukt.

De voorzitter: Dan was er denk ik nog een stukje over de financiële. Heeft u daar al een antwoord op gekregen?

De heer Cobben: Ja, de data-analyse. Er zijn kosten, maatschappelijke kosten. Het verlies van een stuk omgeving met koeien waar een collega hier al over sprak. Onteigeningskosten ...

De voorzitter: Graag even kort. Ik wilde een antwoord laten geven of ze een beeld hebben van de kosten.

Mevrouw Groot: Nou, maatschappelijke kosten hebben we natuurlijk getracht in beeld te brengen met de hele afweging. Een deel daarvan zit nog in uw antwoord in hoeverre u het een goed plan vindt of niet. Ja, het budget van Rijkswaterstaat dat hiervoor is vastgesteld, dat durf ik niet te zeggen hoe dat is afgewogen.

De voorzitter: Dank u wel. Dan ga ik even kijken, ja, er zijn veel vragen. Ik heb mijnheer Kleinpaste, ik heb mevrouw van Herwijnen, ik heb mijnheer Groenwege. Ik zie daar ook allemaal handen. En ook nog een vraag.

De heer Kleinpaste: Ja, ik heb een korte vraag. Dat valt mee, hè. Een heel ander onderwerp, maar ik was heel benieuwd. Want er wordt ingegrepen in het stromingsgebied en de stromen gaan ook heel anders lopen. Is er nagedacht over het effect op open wateren, voor zwemmen eventuele risico's die er zouden kunnen gaan ontstaan.

De voorzitter: Heeft u de vraag begrepen?

Mevrouw Groot: Niet helemaal, denk ik.

De voorzitter: Zou u de vraag even kunnen herhalen?

De heer Kleinpaste: Nou, er zijn nogal wat zwembeoefenaren die in open water zwemmen. En de stroming in dit hele gebied gaat danig veranderen. En ik ben benieuwd naar de risico's voor deze zwemmers.

Mevrouw Groot: Ja, in de polder zelf zijn in principe geen zwemmers toegestaan. Daar komen ballenlijnen of balken of iets dergelijks. Op de Merwede als daar gezwommen zou worden, daar verandert de stroming doordat wij die opening maken. Nou, daar hebben we ook aan gerekend voor de scheepvaart, voor de veiligheid. Ik vermoed dat er op plekken waar we daar risico's zien waarschuwingen geplaatst gaan worden. Maar ja, we hebben het nog niet gehad over zwemmers in de polder.

De heer Kleinpaste: Dan gaan we toch een leuk nieuw onderwerp in.

De voorzitter: Ja, heel fijn. Mevrouw Van Herwijnen, gaat uw gang.

Mevrouw Van Herwijnen: Ja, dank u wel, voorzitter. Er werd aangegeven dat deze plannen in principe passen binnen het bestemmingsplan, binnen het geldende bestemmingsplan. Zwart wit gezien zou dat inderdaad wel zo zijn, alleen hoofdbestemming is nu recreatie. Dat betekent dus dat recreatie rechtstreeks is mogelijk gemaakt. Is het dan niet logischer als je natuur gaat realiseren, dat het dan een natuur bestemming is met eventueel daarbij mogelijke recreatie?

De heer ...: Ik denk dat dat aan u is als gemeente. Misschien een heel stom antwoord. Ja, ik denk dat het een inschatting is die u zelf moet maken als gemeente.

Mevrouw Van Herwijnen: Ik begreep dat die conclusie al was getrokken.

De heer ...: Nou, nee. De conclusie is getrokken, we hebben puur gekeken: is er een bestemmingsplanwijziging procedure juridisch nodig, ja of nee? En het antwoord is nee. Kijk, als u een andere bestemming wil geven aan het gebied, ja, dat is dan aan u als gemeente natuurlijk. Maar dat streven wij niet na als Rijkswaterstaat zijnde.

De voorzitter: Ik denk dat het ook duidelijk mag zijn voor de groep hier dat deze beeldvorming ook bedoeld is om te kijken of er draagvlak is. Dus u mag daar inderdaad kritisch op zijn, maar dit zijn natuurlijk niet plannen die al in steen gebeiteld zijn. Dus neem dit dan inderdaad mee.

Mevrouw Van Herwijnen: En mag ik daar nog eventjes op aanvullen? Want ik bedoel, jullie zijn opdrachtgever. Dus de opdrachtgever kan ook vragen om een bestemmingsplanwijziging, als ze vinden dat er eventuele bestemmingen mogelijk zijn in het huidige bestemmingsplan die ze niet daar graag willen hebben. Zoals bijvoorbeeld kanoën, ik noem maar eventjes wat. Dus als opdrachtgever kan je natuurlijk ook verzoeken tot een bestemmingsplanwijziging.

De heer ...: Ja, wil u daar iets mee zeggen?

Mevrouw Van Herwijnen: Nou, mijn vraag was: is daarover nagedacht, ja of nee?

De heer ...: Nee, we hebben alleen maar juridisch gekeken. En als het antwoord nee is, dan willen we het ook niet moeilijker maken dan het is. Daar komt het eigenlijk op neer.

De voorzitter: Dank u wel. Nee is ook een antwoord inderdaad. Mijnheer Hartmeijer wil graag nog.

De heer Hartmeijer: Voorzitter, dank. Ik sloeg nog even aan op de oever van de Wantij-West. Ik begreep dat daar een dam moet komen. Maar zijn daar verder nog plannen voor die oever om te ontwikkelen? Of wat is het effect van een dam? Dat zat wel heel kort in de presentatie, maar ik heb dat even niet meer helder voor me. Ook omdat dat gebied ook wel door buurtbewoners, die grasoever wordt wel gebruikt om te recreëren. Dus daar zit misschien een probleem of een potentieel probleem.

Mevrouw Groot: Nou, wij doen dus juist alleen iets in het water, omdat er inderdaad op de oevers eigenlijk geen ruimte voor is. Dus we maken in het water een vooroever, zodat er tussen de bestaande oever en de rest van het Wantij een natuurlijke zone ontstaat. Dus dat is de bedoeling.

De voorzitter: Is uw vraag zo beantwoord?

De heer Hartmeijer: Dus de verdere grasoever blijft in principe intact? Dat begrijp ik zo, ook in de toekomst. In ieder geval voor nu.

Mevrouw Groot: Ja, daar doen wij niks aan.

De voorzitter: Dank u wel. Ik maak even zo hier het rondje, ik probeer iedereen af te gaan die nog een vraag heeft inderdaad. Want ik zag hier handen. Ja, mijnheer Gündogdu.

De heer Gündogdu: Voorzitter, dank u wel. Bedankt voor deze toelichting. Een tweetal concrete vragen. Eentje daarvan is: we hebben een prachtig mooie zwemplas in de Merwelande en regelmatig komt het voor dat er niet mag gezwommen worden vanwege kwaliteit van de zwemplas. En u gaf zojuist in uw presentatie aan dat de ingreep die u voorstelt zal bijdragen aan de waterkwaliteit. Kunnen we dan aannemen dat de problemen die dan nu ontstaan, dat dat voorgoed is verholpen? Dus dat is mijn eerste vraag. En mijn tweede vraag is eigenlijk, zijdelings is dat ook wel gesteld door mijn collega's maar ik wil hem nog even nader specificeren. Wat heeft u concreet, dit is een soort zienswijze, wat heeft u nou concreet van ons nodig? Want ik wil dat goed kunnen duiden voor mijzelf. Wil u informatie ophalen of bent u al, als ik u hoor zeggen dat deze plannen al redelijk zijn uit gekristalliseerd, wil u dat wij als raad daar een klap op geven? Wat wil u concreet van ons?

De voorzitter: U wilde eerst de vraag beantwoorden?

Mevrouw Groot: Ja, voor de zwemplas. De zwemplas wordt doorgespoeld met schoon water. Dus daar is een constante stroom vanuit de polder naar de zwemplas en weer terug. Die route maken we veel korter. Dus er kan makkelijker schoon water naar de zwemplas toe en er weer uit. Daarmee zal er minder vaak die vervuiling, die blauwalgengroei, optreden dan nu. Maar waarschijnlijk niet nooit, nee. De tweede vraag is iets waar wij ook nog over in gesprek zijn hoe het vervolg plaats moet vinden. De

ambtelijke organisatie wil graag een gesprek met de wethouder, wanneer die er is, om af te spreken van: hoe gaan we eigenlijk verder? Want net kwam het ook al ter sprake, van: ja, u presenteert het alsof dit het plan is en het allemaal in kunnen en kruiken is. Ja, het is ons plan in overleg met een heleboel partijen. Maar wij kunnen dit natuurlijk niet besluiten. Dus op de een of andere manier hebben we daar Dordrecht bij nodig. Maar het is wel ook aan u en de wethouder om dat verder in te richten.

De voorzitter: Dank u wel. Dan ga ik even, mijnheer Klerk, gaat uw gang.

De heer Klerk: Dank u wel, voorzitter. In het begin van de presentatie benoemde u de Zuiderhoeve, dat die niet stonden te springen om de plannen. Waar zien die bezwaren op? Is dat alleen de bereikbaarheid tijdens de periode van aanleg? Of kunt u daar iets over zeggen?

Mevrouw Groot: Ja, het is de periode van aanleg, dat de polder gewoon niet aantrekkelijk is. In hun verwachting. En plus dat het ook wel in hun idee een tijdje zal duren voordat dat weer wel het geval is. En ja, ze denken gewoon niet daarna nog heel veel jaren daar te werken. Dus zij hebben heel erg het gevoel dat alles waar ze de afgelopen jaren voor hebben gewerkt in het water valt zodra we daar beginnen met de werkzaamheden. En dat er niet echt een periode daarna meer is. Dat is misschien niet per sé de werkelijkheid, maar dat is wel nu hoe zij het zien.

De voorzitter: Is dat een antwoord op uw vraag?

De heer Klerk: Ja, dank u wel. En ja, in hoeverre is er wel goed overleg met hen over dat dat, is dat goed overleg of hoe is dat?

Mevrouw Groot: Dat was tot nu toe heel beperkt, omdat ze het zodanig niet zien zitten dat ze er niet over in gesprek wilden. Ze zijn bij de informatieavond geweest en we hebben dus voor volgende week een afspraak staan. Dus ik hoop dat daar een verbetering is. Maar ja, het raakt hen heel erg.

De heer Klerk: Dank u wel.

De voorzitter: Ik geef het woord aan mijnheer Groenewege en daarna kom ik bij u.

De heer Groenewege: Ja, de mevrouw van de Rijkswaterstaat gaf in het begin van haar presentatie aan, of tijdens haar presentatie, dat de natuurdoelstellingen vanuit Natura2000 en die vanuit de kaderrichtlijn water niet hetzelfde zijn en ook soms botsen. En ik was daar eigenlijk wel benieuwd naar van hoe dat zit. Kunt u daar meer informatie over geven?

Mevrouw Groot: Ja, ik ben geen ecooloog, ik ben weer hydroloog. Maar er zijn bijvoorbeeld in de Otterpolder en ook in de Thomaswaard, gebieden iets verder naar het oosten, doelstellingen voor graslanden, stroomdal graslanden met bepaalde soorten en bepaalde vogels die daarbij horen. En die houden niet van overstromingen, dus daar zit wel een strijd. Wij zoeken echt die getijdenatuur, dat verschil in waterstand. En dat

geldt bijvoorbeeld wel voor allerlei rietvegetaties, waar ook Natura2000-doelen voor zijn. Maar die doelen liggen niet op de polders waar we ook hebben gekeken.

De voorzitter: Uw vraag is beantwoord? Mijnheer Kuhlmann.

De heer Kuhlmann: Ja, dank u wel. Ik heb drie korte vragen. Wie gaat het gebied beheren in de toekomst? Wat als de gemeente nee zegt, wat gebeurt er dan? Kunt u zonder akkoord van de gemeente verder gaan? En de derde vraag heeft betrekking op die oevers langs het Wantij. Dat is een buurt waar ook een groot probleem is met zwerfafval. En het gebeurt dus wel eens dat er via het gras uiteindelijk zwerfafval in het water belandt. Als die oeverbescherming er komt, blijft het afval dan daar makkelijk achter hangen? Creëren we een soort van hangplek voor zwerfafval?

De voorzitter: De vraag is duidelijk, denk ik. Wie gaat hem beantwoorden?

Mevrouw Groot: Ja, het beheer ligt in principe bij de gemeente als eigenaar van de polder. Daar gaan we over in gesprek hoe we dat vormgeven. Het zou ook voor de gemeente een heel nieuw beheer zijn, want een dergelijk gebied heeft u nog niet. Dus dat is ook iets waar partijen met meer ervaring bij betrokken zouden moeten worden. En daar gaan we over in gesprek hoe we dat vorm moeten geven, hoe dat zit met budget. De tweede vraag.

De voorzitter: Vraag twee was: als er geen akkoord is.

Mevrouw Groot: Dat durf ik u niet te zeggen. En u vroeg over: kan het dan wel doorgaan? En dan denk ik: willen en kunnen zijn hier dan wel twee dingen. Dat scenario hebben wij niet uitgedacht.

De heer Kuhlmann: Ik doel specifiek op bestuursdwang. Als u dan de Rijksoverheid waar u onderdeel van bent kan natuurlijk bepaalde dingen opleggen. Maar dat is in ieder geval nu niet iets wat u voor ogen heeft?

De voorzitter: Deze vraag was via de voorzitter, maar het antwoord was nee. Het antwoord was nee. Uw laatste vraag.

Mevrouw Groot: Ja, dat is denk ik een goed punt wat u aankaart. Dat zou wel, daar zal het makkelijker in blijven hangen. Het is ook een kans om het makkelijker op te ruimen. Dus misschien kunnen we daar wel iets mee. Dus ik neem hem mee als aandachtspunt.

De voorzitter: Voldoende, mijnheer Kuhlmann? Mijnheer Van der Meer.

De heer Van der Meer: Ja, ik heb nog een resterende vraag, de rest is inmiddels beantwoord. En ik heb wel een papierprikker voor mijnheer Kuhlmann. De laatste vraag die ik heb die betreft de financiering van het geheel. Ik lees in de variantennota dat het budget voor alle varianten niet toereikend is. Dus mijn vraag is eigenlijk: hoe realistisch is dit hele plan en waar moet het geld vandaan komen? Wat er nog niet is, kennelijk.

De heer ...: Kijk, voor het kaderrichtlijn waterprogramma heeft elke regio vanuit Rijkswaterstaat, want West-Nederland Zuid is niet de enige met kaderrichtlijn waterprogramma. Hebben we budgetten toegerekend gekregen voor tot aan 2027. Zo hebben we ook voor de Sliedrechtse Biesbosch een budgettering gemaakt. En voor zover ik weet, zoals het er nu bij ligt, gaat het op zich nog goed. Ik moet verder dan nog in die variantennota kijken waar u dan precies op doelt, dat wij dan niet genoeg hebben. Want mijn beeld is wat anders. Maar op dit moment in ieder geval voor de planstudie hebben we genoeg. En we zijn daar ook natuurlijk aan het kijken waar we kunnen optimaliseren en kosten kunnen besparen voor een mogelijke realisatie. Maar u mag er wel vanuit gaan dat wij niet iets op tafel gaan leggen wat wij niet kunnen betalen. Dat is vanzelfsprekend.

De heer Van der Meer: Anders gezegd: u zorgt dat het betaald wordt.

De voorzitter: U had nog een vraag, mijnheer Van der Meer.

De heer ...: Jazeker, ja.

De voorzitter: Was uw vraag zo beantwoord? Dank u wel. Zijn er nog andere vragen? We zijn redelijk binnen de tijd.

De heer Groenewege: Mag ik nog een korte vraag stellen?

De voorzitter: Ja, natuurlijk.

De heer Groenewege: Misschien een wat schurende vraag. Maar u zei in uw presentatie dat u niet tot onteigening over wil gaan. Waarom niet?

De heer ...: Heel simpel. Stel dat u eigenaar zou zijn van een perceel in het gebied en ik zou u gaan onteigenen. En ik zou u dus dwingen, het is ook een vorm van respect, zo zien wij het in ieder geval voor nu. Wij willen natuurlijk altijd middellijk eruit komen. Luisteren naar waar uw zorgen, uw gevoelens liggen. En op basis daarvan handelen op een manier die voor u in dat gebied, nou ja, op uw verblijfskwaliteit, uw belangen, uw leven, het minste impact heeft. In dat opzicht proberen we met stakeholders om te gaan zoals we ook zelf behandeld willen worden. En dat is eigenlijk een meer intrinsieke motivatie om het niet te doen. Maar kijkend naar de toekomst, je kunt ook de vraag stellen van: wat gaat er dan gebeuren als mensen niet meewerken? Ja, dat weten we op dit moment niet. Dat zal dan op dat moment een afweging zal er gemaakt moeten worden, misschien ook samen met de gemeente, dat weten we niet. Maar daar kunnen we nu geen verder antwoord op geven.

De voorzitter: Dank u wel. Ik zie een handje omhoog gaan. Mevrouw Koole.

Mevrouw Koole: Dank u wel, voorzitter. Wat ik niet helemaal terug nog heb kunnen vinden in de stukken en ook niet in de presentatie heb gehoord, echt het effect op de bestaande natuur. U heeft natuurlijk wel iets genoemd over de bomen, hè. Ik las wel iets over bevers. Maar als we bijvoorbeeld gaan kijken naar het vrij grote grasland wat

daar aanwezig is, met bloemen en met kruiden, daar leven natuurlijk een heleboel insecten. Nou, ik hoef niet uit te leggen dat het heel slecht gaat met de insecten. Dus wat gebeurt er als dat onder water komt te staan? Is daar, ja, zijn daar andere mogelijkheden die jullie daarvoor willen creëren?

Mevrouw Groot: Wij zijn geen ecologen. Nou, dat grasland zoals het er nu is, dat zou hier verloren gaan. Behalve in dat stukje polder wat we behouden. Elders in het gebied is het er wel nog. Dus eigenlijk de kans voor getijdenatuur is hier uniek en de kans voor grasland niet. Dus het is niet minder waard of iets, maar het is hier echt een kans om die getijdenatuur te creëren.

Mevrouw Koole: Dat begrijp ik, alleen ...

De voorzitter: Via de voorzitter graag.

Mevrouw Koole: O, sorry.

De voorzitter: Had u een aanvullende vraag? Kunt u hem heel kort stellen in het kader van de tijd? Want ik heb nog een vraag die komt.

Mevrouw Koole: Nou, ik bedenk me dus dat echt dat leefgebied verdwijnt. Dus de insecten die daar leven verdwijnen dus ook. Dus het is ook niet zo dat die even verder vliegen naar een ander stuk waar bloemen staan.

Mevrouw Groot: Dat weet ik niet in hoeverre die mobiel zijn. Maar de Otterpolder aan de andere kant van het Moldiep biedt het leefgebied nog wel bijvoorbeeld. Dus er is wel heel nabij en ook verder weg is het leefgebied er nog wel.

De voorzitter: Dank u wel. Mijnheer Van der Meer.

De heer Van der Meer: Ja, dank u wel, voorzitter. Ja, aansluitend een aanvullende vraag. Ik denk dat de aandacht voor insecten inderdaad heel erg belangrijk is in het kader van biodiversiteit. En jullie hebben het steeds over doelsoorten. Ik weet niet precies wat die doelsoorten zijn. Maar voor zover insecten daar niet nadrukkelijk in zitten zou ik er erg voor pleiten om daar toch heel kritisch naar te kijken. Want dat is het begin van veel voedselketens, dus heel essentieel.

De voorzitter: Dank u wel voor deze suggestie. De allerlaatste vraag of er nog vragen zijn. Ik kijk nog even rond. Nog een vraag, mijnheer Cobben. Laatste vraag voor vanavond.

De heer Cobben: Ja, nu het toch nog even kan. U wil graag getijdenatuur ontwikkelen, omdat dat hier kan. Dat is een van de weinige mogelijkheden. Maar realiseert u zich dat door uw plannen het verschil tussen hoog en laag water gaat afnemen? De waterberging neemt toe, dat is gewoon een natuurkundig aspect. Dat is al eerder gebeurd. Langs het Wantij zijn al verschillende polders ontpolderd, waardoor de stroomsnelheid in het Wantij enorm is toegenomen. Maar het verschil tussen hoog en laag water is

afgenomen. Dat gaat hier ook door gebeuren. En ja, ik zou willen adviseren: ga dat in kaart brengen. Maar ik vraag me af of jullie daar al naar hebben gekeken.

Mevrouw Groot: Ja, daar hebben we naar gekeken. En uit de modelberekeningen blijkt niet dat dat verschil af zou nemen. Ik weet niet waar u op doelt met het Wantij. Dus dat is misschien wel interessant om daar dan iets meer van te weten.

De heer Cobben: Het Wantij is de rivierarm waar het getij door binnenkomt.

Mevrouw Groot: Ik weet niet dat daar het getij is afgenomen door ingrepen.

De heer Cobben: Ja, dat is een logisch gevolg van die ontpoldering.

De voorzitter: Is er een duidelijke vraag wat ze zouden kunnen beantwoorden?

De heer Cobben: Ja, mijn vraag was of dit aspect is onderzocht. En volgens mij geen duidelijk antwoord.

Mevrouw Groot: Nou, het aspect is onderzocht. En wij zien geen afname in de getijdenslag.

De voorzitter: Is dat rapport beschikbaar? Is dat mogelijk om dat in te laten zien?

Mevrouw Groot: Ja, het is nog concept. Maar als het is vastgesteld, dan kunnen we dat zeker leveren. Als er andere ervaringen zijn in het Wantij, dan heb ik daar heel erg graag de onderbouwing van. Want dit is wel belangrijk dat die getijdenslag intact blijft. Dus dat willen we niet doen.

De voorzitter: En binnen welke termijn kunnen we dat verwachten.

Mevrouw Groot: Dat rapport?

De heer ...: Dan moeten we even kijken. Er lopen nog verschillende onderzoeken en elke hebben een andere deadline. Dus daar moeten we dan nog even op terugkomen.

De voorzitter: Oké. Dus wellicht kunt u deze vraag ook nog bewaren voor een volgende keer. Ik wilde eigenlijk gaan afsluiten, mijnheer Kleinpaste. Maar is die heel snel binnen tien seconden?

De heer Kleinpaste: Hij is binnen tien seconden, het is namelijk geen vraag maar een opmerking. Ik wou de voorzitter een compliment geven voor het in goede banen leiden van deze bespreking.

De voorzitter: Dank u wel, dat was niet makkelijk. Bij deze als laatste opmerking. Er zijn twee vragen gesteld waar schriftelijk op gereageerd zal worden, dat hebben we genoteerd. Dus dat komt eraan. En daarbij de opmerking voor het vervolg hiervan dat college en raad, ja, nog afspraken gaan maken over het vervolg. En ik wil u allemaal bedanken voor uw aanwezigheid en uw inzet. Dank u wel.

Vaststellen bestemmingsplan 2e herziening Stadswerven, locatie 50 kV gebouw - Raadsvoorstel

De voorzitter: Goedenavond, dames en heren. Met uw welvinden wil ik graag beginnen aan het laatste punt van vanavond. En voordat ik begin heet ik u eerst allemaal welkom, ook nog de kijkers thuis die deze vergadering vanuit huis bijwonen. Ik maak even een rondje. Als de woordvoerder van de partij zich even voor wil stellen. In ieder geval bij dit onderdeel, bij oordeelsvormend, is er maar één woordvoerder per partij. Het maakt niet uit met hoeveel mensen u aan tafel zit. Wel de voorkeur dat elke partij die het woord wil voeren in ieder geval aan deze tafel zit. Dus als er partijen zijn met meerdere mensen aan tafel en daardoor andere mensen op de publieke tribune moeten zitten die het woord willen voeren, dan verzoek ik u eventjes daarvoor te wisselen. Maar ik zie geen mensen nu dringend opstaan en zeggen: ja, dan ga ik zitten. Het hoeft niet. Nee hoor, het hoeft niet. Want ik zie niemand op de tribune opstaan die zegt: ik wil hier graag gaan zitten, want ik wil het woord voeren. Dus blijf lekker zitten. Ik begin rechts, even graag voorstellen de woordvoerders. Dus degenen die niet het woord voeren die hoeven even niets te zeggen.

De heer Portier: Ja, rechts maar eigenlijk ook links. Ronald Portier, Socialistische Partij.

De heer Gündogdu: Aydin Gündogdu, Op Ons Eiland.

De heer Van der Kruijff: Wim van der Kruijff van het CDA.

De heer Kolkiliç: Masum Kolkiliç, DENK.

De heer Van der Spoel: Wouter van der Spoel, CDA.

De heer Struijk: Leen Struijk, ChristenUnie/SGP.

De heer Kleinpaste: Gert-Jan Kleinpaste, Gewoon Dordt.

Mevrouw Pichel: Ruby Pichel, Forum voor Democratie.

De heer Noldus: Robin Noldus, Dordtse VVD.

Mevrouw Rutten-Alberts: Saskia Rutten-Alberts, PVV.

Mevrouw Van Herwijnen: Irma van Herwijnen, Partij voor de Dieren.

De heer Van der Meer: Frans Bauke van der Meer, GroenLinks.

De heer Wringer: Jan-Willem Wringer, Beter voor Dordt.

De voorzitter: En dan hebben we iedereen gehad. En de wethouder.

De heer Burggraaf: Maarten Burggraaf, wethouder.

De voorzitter: Kijk eens aan. Nou, dank u wel. We gaan het hebben over het raadsvoorstel bestemmingsplan tweede herziening Stadswerven, locatie 50 kV gebouw. Er hebben deze maand twee beeldvormende sessies plaatsgevonden. De toelichting op het plan op locatie door de projectontwikkelaar en een hoorzitting belanghebbenden. En er zijn nog een aantal technische vragen van Gewoon Dordt en DENK beantwoord. Met alle informatie die nu voor handen is, is het nu aan de raad om te oordelen. Nou, ik help u even herinneren hoe we dat hebben afgesproken. De eerste termijn maak ik een rondje, ik stel gewoon voor dat ik weer dezelfde route volg. Met iedere fractie even kort toelichten wat het oordeel is of het voorlopig oordeel van de fractie. Dus geen enorme woordvoering, maar gewoon kort even toelichten: nou, wij zijn tegen of voor om die en die reden. Dan kan de wethouder daarop reageren en dan gaan we lekker met elkaar in debat om elkaar te overtuigen van een anders gelijk. En dan gaan we aan het eind van de vergadering concluderen waar dat toe gaat leiden. Wordt dit een hamerstuk naar de raad of wordt het een bespreekstuk? En als het een bespreekstuk wordt, dan zijn het minimaal drie partijen die dat willen bespreken. En dan ook graag met een politieke vraag of even een motie of amendement of wat u ook allemaal in gedachten heeft. Nou, nu ben ik weer lang genoeg aan het woord geweest. En ik geef gauw het woord aan mijnheer Portier.

De heer Portier: Ja, voorzitter. De voorstellen rond het bestemmingsplan en de plannen van de ontwikkelaar hebben een flinke ontwikkeling doorgemaakt. In eerste instantie werden we geconfronteerd met een nogal hoog en groot en ingrijpend gebouw, wat ook redelijk dicht of liever gezegd onredelijk dicht op dat van de bewoners uit zou komen. We hebben gezien dat er in goed en veelvuldig overleg flinke aanpassingen zijn gedaan. Ergens blijft het jammer dat een monument, dat dat toch in ieder geval aan een kant flink zichtbare wijzigingen worden aangebracht. Aan de andere kant zien we ook dat er gewoon woningen nodig zijn in Dordrecht. We zien ook dat aan de bezwaren van de bewoners voor een flink deel tegemoet is gekomen. Dat ging met name ook over de hoogte. We zien dat die hoogte nu zodanig is vastgelegd dat die zichtlijn zeg maar beperkt blijft tot, even uit mijn hoofd, 17 meter. En dat er in tegenstelling tot andere bestemmingsplannen niet in de hoogte afgeweken kan worden door het college. Al met al lijkt het ons een heel redelijke compromis en kunnen wij vooralsnog instemmen met het voorstellen voor de wijziging van het bestemmingsplan.

De voorzitter: Dank u wel. Dan ga ik naar uw buurman, mijnheer Gündogdu.

De heer Gündogdu: Voorzitter, toeval wil dat mijnheer Portier al datgene wat ik wilde vertellen precies heeft gedaan. Dus dank u wel.

De voorzitter: Nou, hartstikke goed. Dat gaat mooi. Mijnheer Van der Kruijff.

De heer Van der Kruijff: Ja, dank u wel, voorzitter. Ja, wij mogen oordeel vormen na presentatie en inspraak. En dat wil ik op drie punten doen. Het gaat namelijk over de aanpassing van het monument, het gaat over de hoogte en het gaat ook over het participatieproces. Die drie delen hebben we eruit gehaald. En voor het CDA is de aanpassing van dit monument acceptabel. Laat ik dat maar met de conclusie beginnen. De vraag is wel voorbij gekomen: vind je überhaupt dat monumenten aangepast mogen

worden? Daar ging ook de technische vraag over die ik heb gezien. Het CDA vindt dat dat kan, want hiermee kan je ook monumenten behouden. Want wat kan je anders met zo'n gebouw? En we willen er ook op wijzen dat het ook al op andere plekken is gebeurd in Dordt. Kijk bijvoorbeeld naar ons museum waar een hele aanbouw heeft aan plaatsgevonden. Kijk naar Kunstmin, waar een toneeltoren bovenop is gebouwd. En wellicht kunt u er nog een aantal verzinnen waarbij dat gebeurd is. Het stadshuis hoor ik hier rechts naast me. Nou kijk, een derde. En wij vinden het hier ook heel netjes gedaan, er is ook zorgvuldig naar gekeken. De op- en de aanbouw is zodanig gedaan dat je het onderscheid tussen oud en nieuw heel goed ziet en toch vormt het een geheel. Dus onze complimenten daarvoor, dat is fraai gedaan. Dan de hoogte, het pand wordt hoger en is dat dan acceptabel? De insprekers vinden van niet, hebben we vorige week gehoord. Want die zijn bang dat ze er qua inkijk op achteruit gaan. Dat begrijpen we ook en mogelijk is dat ook zo. Toch vindt het CDA dat als we het algemeen belang moeten afwegen tegen het individueel belang in deze, dat we hiermee moeten instemmen. Als we in Dordt veel woningen willen bouwen, en dat willen we, en we willen niet in de polders bouwen en we willen dat binnen de bebouwde kom oplossen, dan zullen we hier en daar de hoogte in moeten. En dat zal op meer plaatsen gaan gebeuren, schatten wij zo in. En wij vinden dat het hier op een acceptabele manier plaatsvindt. Dus we kunnen daarmee instemmen, al begrijpen we de individuele bezwaren. We begrepen vanuit de insprekers, daar kwam het woord planschade nog voorbij. Daar hebben we vanuit het college niet zoveel informatie over gehoord, dus ik heb er dan toch nog wel een vraag bij deze aan het college over. Hoe groot zij de kans inschatten dat we hier planschade zouden moeten betalen. En of dat zo is, of dat voor risico van de projectontwikkelaar is of voor ons als gemeente. Dan het laatste punt, voorzitter, dat gaat over het participatieproces. Nou, wij vinden dat als we alle participatieprocessen doen zoals het hier is gegaan, dat we het in Dordt heel goed doen. Onze complimenten daarvoor. Al beseffen we dat de uitkomst niet voor iedereen tevredenstellen zal zijn, wij denken niet dat dat aan het proces gelegen heeft.

De voorzitter: Dank u wel. Dan ga ik naar uw buurman. Mijnheer Kolkiliç.

De heer Kolkiliç: Dank, voorzitter. Ik had vorige week natuurlijk een schriftelijke vraag gesteld en daarop heb ik antwoord gekregen. Vanuit de gemeente is er aan de ontwikkelaar geen harde toezeggingen gedaan, maar er is wel medewerking toegezegd. En er is een voorkeur uitgesproken om aan te sluiten bij het woonbestemmingsplan Stadswerven. Voorzitter, het proces is goed verlopen. Volgens het project van de ontwikkelaar zullen flinke wijzigingen plaatsvinden aan het pand en wij zien daar ook geen probleem in. Dat is in het verleden ook mogelijk geweest bij het stadsarchief, enzovoort. Dank.

De voorzitter: Dank u wel. U stemt daarmee zeg maar vooralsnog in. Dan ga ik naar mijnheer Van der Spoel.

De heer Van der Spoel: Dank u wel, voorzitter. De PvdA kan instemmen met dit voorstel.

De voorzitter: Nou, mijnheer Struijk. Ja jongens, dadelijk zijn we om half negen al klaar. Mijnheer Struijk.

De heer Struijk: Ja, korter dan mijn buurman dat kan ik het niet maken denk ik. Er zijn hele mooie dingen al gezegd waar ik van harte mee kan instemmen, met name ook het proces zoals dat gegaan is. Ik heb het van nabij meegemaakt, ik vind dat de ontwikkelaar heel ver gegaan is. De inspraak, het compromis wat er uiteindelijk uitgekomen is. Ja, dan ben je nooit helemaal tevreden, maar ik denk dat dit een heel mooi compromis is. Ik wil nog wel een opmerking maken over wat de spreker de vorige keer zei. Hij had het over van: ja, nu komt er een woontoren. Nou, ik fiets elke dag langs de Overkampweg, dat vind ik woontorens. Ik vind dat je dit 50 kV gebouw met aanbouw geen woontoren kunt noemen. Dus dat vond ik wel een beetje overdreven. En ook de inkijk, als je op een balkon gaat zitten dan kijk je recht naar voren normaal gesproken, tenzij je een bepaald type bent. Dus ik denk dat de inkijk best wel mee zal vallen. En waarschijnlijk gezien de ligging van de huizen ten opzichte van de zon in Schaarweide hebben ze allemaal hun terrassen tegen de schuur aan, zodat ze richting hun eigen huis kijken. En dan zit je keurig buiten zicht. Dus wat ons betreft is dit een prima plan en ik hoop dat er zo snel mogelijk gebouwd kan gaan worden. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Struijk. Mijnheer Kleinpaste.

De heer Kleinpaste: Ja, voorzitter. Dan toch maar het eerste afwijkende geluid. Wij zijn tegen dit plan. En daarbij hebben we een aantal overwegingen. Wij vinden echt dat het plan zoals het hier ligt op dit perceel niet past, te krap is en problemen veroorzaakt. We hebben ook moeite met het feit hoe dit monument precies wordt veranderd, aangepast. We zijn niet tegen het feit dat monumenten soms kunnen verbeteren, beter kunnen worden door er wel iets aan te doen. We hebben wel behoefte aan een afwegingscriterium of aan een wegingskader waarlangs je ook over monumenten op die manier kunt nadenken. Want ieder gebouw is wellicht uniek, dat staat ook in het antwoord van het college. Maar het unieke van gebouwen mag niet tot willekeur in het aanpassen van een bestemmingsplan of in het omgaan met monumenten leiden. Dus we hebben wel degelijk behoefte aan een wegingskader. Gaan we het rondje afmaken of gaan we het debat beginnen?

De voorzitter: Ik denk dat er een interruptie is.

De heer Van der Kruijff: Ja, ik had namelijk een vraag. Aan wat voor afwegingskaders denkt u? Kunt u een paar voorbeelden geven waar dit aan zou moeten toetsen?

De heer Kleinpaste: Nou ja, ik heb niet heel concreet nagedacht over hoe we het afwegingskader zouden moeten formuleren. Maar het verbaast mij dat er bijvoorbeeld een pandje op de Kalkhaven staat waar geen millimeter in veranderd mag worden, terwijl er ook monumenten zijn waarin een hele forse uitbouw mag worden gepleegd. En ik ben niet tegen de uitbouw van monumenten. Er zijn monumenten in Nederland en in Dordrecht waar dat heel goed gebeurd is. Maar ik vind wel dat we moeten nadenken over de wijze waarop we dat doen. Je kunt denken aan bij gelijkvormige gebouwen of

gebouwen met eenzelfde historie, dat je ook in de aanpassingen een zekere gelijkmatigheid toepast. Dus als je lange extra gevelopeningen toestaat in het kV-13 gebouwd, dan is dat misschien ook handig in het kV-50 gebouwd of in het kV-150 gebouw. Dus je kan kijken of je vanuit de historie van panden of hun oude functie ook kunt bedenken of je in het aanpassen van de monumenten daar een lijn trekt.

De voorzitter: Dat was een verhelderende vraag, die sta ik toe. Maar we gaan niet nu, die discussie gaan we dadelijk doen toch. Ja, die gaan we dadelijk doen, want anders hebben we niets meer te bediscussiëren. Mijnheer Kleinpaste.

De heer Kleinpaste: Ik wou er een slotopmerking bij maken wat ook in onze afweging heeft meegespeeld. Wij vonden echt, en dat vinden we een gemiste kans in de manier waarop de planvorming is gegaan. Was dit gebouw gelijktijdig ontwikkeld met bijvoorbeeld de aanleg van Schaarweide, dan hadden die plannen veel beter op elkaar afgestemd kunnen worden. En dan was er een betere situatie ontstaan.

De voorzitter: Dank u wel. Mevrouw Pichel.

Mevrouw Pichel: Dank u wel, voorzitter. Ik moet het even uit mijn hoofd doen, want mijn verbinding begeeft het al de hele avond. Dus ik hoop dat ik alles weet. Wij kunnen sowieso instemmen met dit plan. Wel een aantal opmerkingen daarbij, ten eerste met betrekking tot de inspreker die hier is geweest. Dan denk ik dat daar heel goed naar geluisterd is, de aanpassingen zijn gedaan. Ik denk dat dat goed is gegaan. En vooral, wij zijn natuurlijk niet bij dit hele proces betrokken geweest. Maar van wat we zo hebben gelezen en hebben gehoord merken we dat eigenlijk de argumenten die zijn gegeven, ja, niet heel veel draagkracht hebben. De argumenten die worden gegeven, om als voorbeeld te geven geluidsoverlast. Ja, ik denk dat geluidsoverlast met 12 verdiepingen net zoveel is als met elf verdiepingen, dus dat zijn niet de juiste argumenten. Maar ik denk wel dat het goed is om deze sprekers gewoon de kans te hebben gegeven dat ze gehoord worden. En de plannen zijn natuurlijk ook wel degelijk gewijzigd naar aanleiding van de sprekers. Een opmerking waar ik me iets minder in kan vinden, dat heeft te maken toch wel met het ontwerp. Dat is misschien een beetje het esthetische van het stukje van de aanbouw. Ik weet niet of dat helemaal het definitieve plan is, maar ik vond dat niet geheel passen bij het gebouw. En nogmaals, misschien zijn dat de tekeningen die ik tot dusver heb gezien en heb ik niet het hele plan gezien. Maar daar zou ik esthetisch toch misschien nog heel scherp naar kijken om het iets beter aan te laten sluiten dan wat ik nu heb gezien. Maar verder steun.

De voorzitter: Dank u wel. Dan ga ik naar mijnheer Noldus.

De heer Noldus: Ja, dank voorzitter. Voor mij ook vanavond geen hele andere toon die eerder is gehoord hier. Dus ik ga me aansluiten bij een aantal andere sprekers. Het was wat ons betreft een goed plan zoals het voorligt. Zonder duurzame invulling van dit pand, ja, is er ook eigenlijk geen toekomst voor de monumenten als er geen direct gebruiksdoel op zit. Inspraak ging ook vooral over bouwhoogte. We hebben daar een paar maanden geleden ook al gezegd in een consulterende ronde nog in de oude raad dat het ontwerp en het doel niet per sé beter lijkt geworden nu er een laag af is. Maar

wel in die zin te prijzen voor het hele participatieproces, ook wat hier al een paar keer benoemd is, waarbij de ontwikkelaar, gemeente en de bewoners elkaar hebben gevonden en ook echt verschillende toegiften gedaan zijn. Inclusief die set back, waardoor de optische hoogte nog iets lager is dan die 20 meter die op het hoogste punt bereikt wordt. Dus daar ook wederom complimenten voor. Nou, de invulling met de woningbouw lijkt ons een hele logische en nodige ook in de ambitie die we voorstaan. En in dat kader hebben we aangegeven is juist ook het missen van die extra laag op zich een gemis. De voornaamste zorg die wij nog zien is het risico dat de ontwikkeling na het eventueel vaststellen van het bestemmingsplan alsnog langdurig in de ijskast komt. Volgens mij zijn we vooral gebaat bij een ontwikkeling die echt van start gaat. En niet alleen een bestemmingsplan wat gewijzigd wordt. Dus ook eigenlijk de vraag aan de wethouder, aan het college: welke instrumenten kunnen we ook inzetten om binnen de procedure of binnen de plannen sturend dan wel dwingend hierop bij te helpen? Want dat is eigenlijk het voornaamste risico wat wij daar nog bij zien. En voor de rest een positief plan.

De voorzitter: Mijnheer Van der Meer had een verhelderende vraag.

De heer Van der Meer: Ja, een verhelderende vraag aan mijnheer Noldus. Waardoor in zijn ogen zou het in de ijskast belanden, dit project?

De heer Noldus: Nou, ik heb niet direct een reden waardoor ik denk dat het in de ijskast gaat belanden. Maar het is best wel een complexe ontwikkeling, dat hebben we in de toelichting ook gehoord twee of drie weken geleden. Qua bouwnormen, we zitten ook in een redelijk gekke woningmarkt met ook een gekke crisis op verschillende fronten. Ook qua bouwkosten, qua energie, et cetera. Dus er zijn best wel wat dingen waarvan ik zeg: nou, dat zijn wel wat spannende aspecten. Het zou wel belangrijk zijn dat na het vaststellen van het bestemmingsplan ook echt snel een ontwikkeling hier krijgen. Want bij een leegstaand monument wordt niemand er beter van, of het bestemmingsplan nu wordt aangepast of niet.

De heer Portier: Voorzitter.

De voorzitter: Ook een verhelderende vraag?

De heer Portier: Ja, even aan mijnheer Noldus. Ja, het is een plan van een projectontwikkelaar. Kijk, wat wij nu doen is het bestemmingsplan vaststellen. Maar u beseft toch wel dat als de projectontwikkelaar denkt van: nou, ik kan nog beter twee of drie jaar wachten. Dan is dat gewoon een feit. U beseft toch wel dat we daar als gemeente eigenlijk weinig aan kunnen doen. Ja, of we zouden zelf dingen moeten gaan ontwikkelen. Maar zelfs als we dat zouden doen moeten we ook nog kijken of er inderdaad een aannemer beschikbaar is. Dus er kunnen altijd tegenslagen zijn. Ziet u dat anders? Ziet u middelen waarmee we vast zouden kunnen leggen dat het binnen een x tijd ontwikkeld zou moeten worden?

De voorzitter: Mijnheer Noldus.

De heer Noldus: Nee, voorzitter, ik zie daar precies de achtergrond van de vraag zoals we hem stellen. We zien dat precies zo. Ja, nee, punt.

De voorzitter: Nou ja, dan ga ik u toch ook toestemming geven, mijnheer Gündogdu. Gaat uw gang. Verhelderende vraag.

De heer Gündogdu: Verhelderend, voorzitter. Dank u wel. Ja, mijnheer Noldus noemde dat in een bijzin, maar gaf u zojuist aan dat u het enorm jammer vond dat de ontwikkelaar een bouwlaag eraf heeft gehaald van dit gebouw? Heb ik dat goed begrepen?

De voorzitter: Mijnheer Noldus.

De heer Noldus: Nou, in die zin dat zowel esthetisch als qua het aantal woningen wat er in past, dat hebben we een paar maanden geleden gezegd, dan lever je daar natuurlijk wel wat op in. Esthetisch is overigens een opvatting daarin. Dus dat is niet per sé beter geworden, hebben we ook een aantal maanden geleden aangegeven. Wel te prijzen voor de mate waarin de participatie en de bewoners in de samenwerking daar ook echt in gehoord is. En de ontwikkelaar daar invulling aan heeft gegeven.

De voorzitter: U heeft het goed gehoord. Dat was hem, mijnheer Noldus? Mevrouw Rutten.

Mevrouw Rutten: Ja. Nou, persoonlijk vind ik de aanbouw zoals die op papier staat foeilelijk, maar daar gaat de raad niet over. Ik hoop en verwacht dat er voor de huidige buurtbewoners de vleermuizen een andere oplossing gevonden kan worden. En daarom kunnen wij verder instemmen met het plan.

De voorzitter: Dank u wel. Dan ga ik naar mevrouw Van Herwijnen.

Mevrouw Van Herwijnen: Dank u wel, voorzitter. De Partij voor de Dieren is voorstander om bestaande leegstaande bebouwing slim te benutten. En het transformeren van dit 50 kV gebouw is hier dan ook een goed voorbeeld van. Het herbestemmen van dit gemeentelijke monument zorgt ook voor het behoud van een cultuurhistorisch pand voor de lange termijn. Er zijn wel twee punten die de Partij voor de Dieren graag in het project terug zou willen zien, die helaas binnen de huidige wet- en regelgeving niet binnen een bestemmingsplan te regelen zijn. Allereerst zien wij binnen dit plan graag een combinatie van betaalbare huur- of koopwoningen in het duurdere segment. En ook hadden wij gehoopt op wat meer ambities als het gaat om natuur-inclusief bouwen. En het doel van natuur-inclusief bouwen is niet alleen om die biodiversiteit om de omgeving te behouden, maar ook te beschermen en zelfs te verbeteren. Wij hopen dan ook dat de ontwikkelaar samen met de ecooloog komt met voor deze locatie passende maatregelen. We waren bijvoorbeeld erg enthousiast door de maatregel om van de toegepaste verlichting, om zo lichtverstoring te voorkomen. En we vragen dan ook aan de ontwikkelaar, ik had gehoopt dat die erbij was, om deze zaken serieus te overwegen bij de verdere ontwikkeling van het plan. Dank u wel.

De voorzitter: Ik weet zeker dat de ontwikkelaar het gehoord heeft. Hij zit rechts van u. Dank u wel. Mijnheer Van der Meer.

De heer Van der Meer: Ja, dank u wel, voorzitter. In het plan zoals het nu op tafel ligt wordt het gemeentelijke monument natuurlijk uiteindelijk aangetast. Met name vanaf de westelijke kant gezien zie je straks heel weinig meer van dat gemeentelijke monument. Dat is op zich een verliespunt. Maar daar staat tegenover dat er nu iets met dat gebouw gaat gebeuren. En het alternatief om er geen woningen in te maken roept de vraag op: wat gaat er dan met dat gebouw gebeuren? En de kans op verloedering lijkt ons dan erg groot. Gegeven een keuze voor om er woningen te maken zien wij niet een alternatief waarbij geen enkele uitbouw nodig is. Wij hebben een zeer nadrukkelijk een compliment voor de wijze waarop met de bewoners van Schaarweide in gesprek is getreden en aanpassingen zijn gedaan. Daar is ook uit het oogpunt van behoud van het monument en de zichtbaarheid daarvan beter geworden. En daarom kunnen we met enige aarzelingen instemmen met de wijziging van het bestemmingsplan, met daarbij wel de opmerking aansluitend bij mijn linkerbuurvrouw dat de aanpassing aan de groene omgeving en de biodiversiteit daar met natuur-inclusief bouwen heel erg belangrijk is. Maar ik heb in de eerste beeldvormende bespreking begrepen dat de ontwikkelaar daar ook heel nadrukkelijk oog voor heeft en vorm aan wil geven. En ik juich dat heel erg toe. Dat zou bij al dit soort projecten zonder meer vanzelfsprekend moeten zijn. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Dan ga ik naar mijnheer Wringer.

De heer Wringer: Ja, dank voorzitter. Nou, er is al heel veel gezegd, ik zal het kort houden. Ook wij zijn voorstander voor dit project. Het is een mooi binnenstedelijk ontwerp. We hebben de woningen nodig. Ja, wat misschien nog een opmerking is, is dat de zijkant van de balkons die het dichtstbijzijnd bij de tuinen zitten met ondoorzichtig glas. Dan moet je echt over de leuning hangen om de tuinen in te kijken. Misschien is dat nog een optie. Wij hopen ook dat dit project snel van start gaat, niet dat het een ANWB-kantorenproject wordt, wat al jaren leegstaat en nog niet ontwikkeld is. Dus we hopen dat het snel gebouwd gaat worden. Dank u wel, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel. Dan heb ik volgens mij iedereen gehad.

De heer Stolk: Voorzitter.

De voorzitter: Ik hoor ergens voorzitter. Ach.

De heer Stolk: Ja, ik was iets later binnen.

De voorzitter: Ja, sorry, gaat uw gang. Ik was even in de veronderstelling dat iedereen die het woord wilde voeren hier zat. Maar gaat uw gang, mijnheer Stolk.

De heer Stolk: Altijd het laatste en misschien wel het beste. Voorzitter, de VSP heeft het plan van de 50 kV besproken in de fractie. Alles afwegende vinden wij het project uitstekend. De projectontwikkelaar heeft veel moeite gedaan om de omwonenden tegemoet te komen. De laatste inspreker van vorige week heeft nog aangegeven dat het

goed leven was met dit gebouw. De VSP kan dan ook de vraag om een woonlaag eraf te halen niet honoreren, wat toen gevraagd is. Er is een onderzoek geweest naar de overschrijding van de geluidsnorm. Maar ook uit dat rapport blijkt dat dat heel minimaal is. De VSP hoopt dat de bouw dan ook snel kan beginnen. Het proces heeft lang maar zorgvuldig plaatsgevonden. Tot zover.

De heer Kleinpaste: Voorzitter.

De voorzitter: Ja, gaat uw gang, mijnheer Kleinpaste.

De heer Kleinpaste: Mag het een punt van orde zijn dat ik het heel prettig zou vinden als de VSP dan ook gewoon aan tafel zit. Ik vind het heel fijn als de vergadering gewoon om deze tafel plaatsvindt.

De heer Stolk: Moet ik dan naast mijnheer Merx zitten?

De voorzitter: Ja, mijnheer Stolk. Komt u maar hier bij mijnheer Merx zitten.

De heer Stolk: Ik kom eraan, ik zal mijn zwaailicht opzetten.

De voorzitter: Nou, ondertussen is mijnheer Stolk onderweg om hier gezellig naast mij te komen zitten. Ik zal ook even wat ruimte maken voor u. Dan is het woord aan de wethouder. Er zijn toch wat vraagjes tussendoor geslopen, in ieder geval veel instemming. Rustig, rustig, rustig. Het is wel een belangrijke persoon, maar toch maar gewoon mijnheer Stolk. Goedenavond. Er zijn wat opmerkingen gemaakt. Over het algemeen instemming, alleen Gewoon Dordt zegt hier: sorry, wij kunnen hier toch niet mee leven.

De heer Kleinpaste: Een minderheidsstandpunt is er ook een.

De voorzitter: Zeker, dat is ook belangrijk. En wat punten gemaakt over de planschade. Even kijken, het risico dat het lang gaat duren. Nou ja, de combinatie van betaalbaar en duurzaam en inclusief bouwen. Nou, dat soort zaken. Misschien dat u daar even op kan ingaan.

De heer Burggraaf: Ja, dank u wel, voorzitter. Ja, nou ja, misschien om maar met de vraag van de VVD te beginnen, van: hoe kan je de realisatie versnellen? Nou ja, dat is in ieder geval vanavond gebeurd, constateer ik. Want ik heb geturfd en zie dat eigenlijk alle partijen op Gewoon Dordt na het plan ondersteunt. Dus dan kan die ook snel worden vastgesteld. En ik heb begrepen dat de ontwikkelaar ook van plan is om het, nou ja, om ook dan voortvarend in de uitvoering te gaan, wel nog steeds ook in goed harmonie en overleg met de omgeving. Dus ja, daar hebben we verder geen sturingsmiddelen op. En de markt blijft natuurlijk in die zin op het moment even onzeker, maar er zijn geen signalen dat het voortvarend opgepakt wordt. En in dezelfde zorgvuldigheid, zoals u allen hier ook benoemd heeft van: het participatietraject en dergelijke. En ik denk dat dat een goede is om met elkaar ook hier inderdaad vast te stellen, want dat geeft ook een voorbeeld naar buiten naar andere partijen die

ontwikkelen in de stad. Hoe je toch tot mooie plannen kan komen in goed overleg met de buurt en tegelijkertijd ook het feit dat je niet altijd iedereen tevreden kan stellen ook niet een project in de weg wil zitten. Want dat hoor ik ook wel een aantal opmerkingen hier van: ja, hoe kunnen we nou binnenstedelijk bouwen en ook wel vaart maken? Ja, ik denk dat daar vooral essentieel is met elkaar de komende vier jaar dat er oog is voor een participatietraject waarin er goed gesproken wordt met de buurt en transparant wordt opgehaald welke belangen er zijn. Maar we ook met elkaar vaststellen dat het niet zo hoeft te zijn dat je een plan uitvoert waarbij altijd iedereen die een mening heeft ook eraan voldaan kan worden. Er is een weging van belangen, dat heb ik ook een aantal van u horen zeggen. En uiteindelijk moet je dat vooral, nou ja, weet dat je alle belangen in zicht hebt en dat je het uitlegbaar kan laten zien hoe je die weegt en waarom je tot een besluit komt. En daar ook niet te lang mee te dralen. Want hoe langer ontwikkelingen lopen, hoe groter het risico ook weer is dat er weer nieuwe omstandigheden ontstaan waardoor een heel mooi plan misschien later minder mooi kan worden, omdat kostenstijgingen er zijn waardoor je misschien ergens weer op zou moeten bezuinigen bijvoorbeeld. Dus dat zou even mijn algemene reflectie zijn. En dan nog even wat concrete vragen. Er werd nog gevraagd door de Partij voor de Dieren en GroenLinks in hoeverre natuur-inclusiviteit nog een onderdeel is. Ik heb begrepen dat dat gewoon een onderdeel is, dat hoorde ik volgens mij GroenLinks al zeggen, van het programma van eisen van de ontwikkelaar. Ik had nog een vraag genoteerd van het CDA over hoe het zit met de planschade. Nou, daar is een onderzoek door de ontwikkelaar op uitgevoerd waarbij naar voren kwam dat er geen planschade is. Tegelijkertijd staat het natuurlijk ieder vrij om, als ze daar anders over denken, dat wel nou ja daar een claim toe in te dienen. En dan vervolgens is het risico voor de afhandeling daarvan aan de ontwikkelende partij. Dus dat risico ligt verder niet bij de gemeente. Even denken hoor. Nou, volgens mij heb ik dan alle vragen die er nog waren beantwoord, voorzitter.

De voorzitter: Ja, volgens mij ook. Mijnheer Gündogdu.

De heer Gündogdu: Voorzitter, dank u wel. Ik wil even het standpunt van mijnheer Kleinpaste aanvliegen, gebruiken als aanvliegroute om een vraag te stellen aan de portefeuillehouder. Mijnheer Kleinpaste geeft aan dat hij eigenlijk een beleidsstuk mist hoe wij omgaan met monumentale gebouwen. Wat zou wel mogen, wat zou niet mogen? Hij zoekt een bepaald kader. En we kunnen ons natuurlijk allemaal nog de discussie rondom de Museummuur herinneren, waarbij we ook heel veel weerstand hadden in ieder geval in de stad en ook in deze gemeenteraad. Maar zou het college bereid zijn om een notitie ons toe te laten komen waarbij er een richtlijn is hoe we, ook in het verleden, omgaan met dit soort initiatieven in gemeentelijke monumenten? Rijksmonumenten zou ik zeggen, maar ja, dat heeft een ander traject. Ik ben daar wel benieuwd naar.

De voorzitter: De wethouder. Een afwegingskader waar mijnheer Kleinpaste om vraagt.

De heer Burggraaf: Dank u wel, voorzitter. Kijk, we spreken met een mond, dus namens het college kan ik hier antwoord op geven. Maar even om scherp te maken, de portefeuille is zo dat monumenten bij collega Van der Linden zit. Maar los daarvan, kijk, elk monument in de stad is uniek. En er is een welstands- en monumentencommissie die

beoordeelt of bepaalde ingrepen in een monument acceptabel is. En daar wordt goed historisch onderzoek naar gedaan, ook naar de achterliggende verleden van een pand hoe die is ontstaan, hoe die in zijn omgeving zit et cetera. En daar wordt gewoon per monument ook inzichtelijk en transparant een weging in gemaakt wat wel en niet passend is. En dan zie je heel vaak afwegingen als past het binnen hetzelfde bouwprincipe, kan je zien hetgeen wat nieuw wordt gebouwd of dat ook echt goed onderscheiden is van hetgeen zeg maar de oorspronkelijke monument was. Nou ja, dat soort aspecten worden daarin afgewogen. Ja, en om daar dan vervolgens zo'n soort generiek kader op te maken doet eigenlijk geen recht aan al die unieke monumenten.

De heer Kleinpaste: Voorzitter.

De voorzitter: Mijnheer Kleinpaste.

De heer Kleinpaste: Zonder in detail te gaan of om voorbeelden te gaan noemen over gebouwen waar dan dat historisch onderzoek misschien toch niet zo adequaat is uitgevoerd als je zou wensen, denk ik dat het van belang is om toch de willekeur die ontstaat op het moment dat je zegt dat ieder monument uniek is wat in te kaderen en toch te proberen met elkaar tot een kaderstelling te komen op dit punt. Juist om ook te voorkomen dat ook de welstandscommissie, ook een subjectief gegeven, daar zo doorslaggevend in is. Ik denk dat het heel goed is om er ook politiek over na te denken hoe je daarmee echt wil omgaan en hoe je toch iets van een beleidskader kunt maken om met dat beleidskader in de hand iets beters te kunnen zeggen over monumenten dan dat we vanuit de politiek op dit moment kunnen doen.

De heer Gündogdu: Daar sluit ik me volledig bij aan.

De voorzitter: Mijnheer Gündogdu sluit zich daar volledig aan. En mijnheer Van der Meer?

De heer Van der Meer: Ja, bij dit punt aansluitend. Ik heb wel enig begrip voor het idee dat elke situatie uniek is. We hebben bij dit monument bijvoorbeeld in de discussie net ook betrokken de kans dat er niks mee gebeurt en dat het gaat verloren. Dus dat is in deze situatie een overweging die meeweegt en in andere situaties wellicht niet. Dus ik heb daar wel begrip voor. Maar daar zit wel een andere kant aan, namelijk dat je dan wel de ruimte moet hebben om er een politieke discussie over te voeren. En dat het advies van de welstandscommissie niet zonder meer als het hoogste oordeel beschouwd moet worden. Maar dat dus in die zin ook van het college gevraagd kan worden om daar een oordeel over te hebben en ook de raad een oordeel over kan hebben.

De voorzitter: Goed, voordat we zo dadelijk helemaal afwijken van het punt waar het over ging vanavond, namelijk dit bestemmingsplan, zou mijn voorstel zijn. Mijnheer Kleinpaste, mijnheer Gündogdu en mijnheer Van der Meer. De welstandscommissie adviseert volgens mij, als ik het goed begrepen heb. Is het misschien een idee om eens een keer in een beeldvormende bijeenkomst met de welstands- en monumentenclub hierover van gedachten te wisselen. Van: hoe doe je dat nou eigenlijk? Waar weeg je dat nou aan af? Wat zijn nou je beoordelingskaders? Hoe doe je dat nou eigenlijk? Als u

daar behoefte aan heeft, dan kunnen we dat met u organiseren. En dan kunt u daarna, aan de hand van wat u dan gehoord heeft, de afweging maken of u nog extra instrumenten nodig heeft. Ik ga eerst naar mijnheer Kleinpaste, want die heeft dit allemaal aangezwengeld.

De heer Kleinpaste: Het lijkt mij best nuttig om zo'n beeldvormende bespreking weer te hebben met de monumenten- en welstandscommissie. Vooral met het onderdeel monumenten dan, zeg ik er maar meteen bij. Dat laat onverlet dat ik denk dat het heel goed is om met de politiek na te denken over dat wat we met monumenten willen en hoe we ermee omgaan.

De voorzitter: Ja, mijnheer Gündogdu.

De heer Gündogdu: Voorzitter, ik zou om te beginnen met uw voorstel voor hernieuwde kennismaking zeker willen instemmen. En op basis daarvan wellicht van gedachten wisselen over een volgende stap.

De voorzitter: Mijnheer Portier en dan mijnheer Van der Kruijff en dan nog mijnheer Van der Meer. Mijnheer Portier.

De heer Portier: Ja, het liefst had ik dat we nu weer gewoon de politieke ronde zouden doen. Maar goed, dan toch weer even hierop reagerend. Om te beginnen denk ik dat ik geen enkele behoefte heb aan een toetsingskader. Want het is zo algemeen dat het niets zegt en toch weer geïnterpreteerd moet worden. Of je probeert voor alle mogelijke situaties regels vast te leggen en te bedenken van: als dit, dan dat. Als zus, dan zo. En dat in honderden pagina's lang, want er zijn heel veel unieke situaties. Het is gewoon een illusie om te denken dat je alles in stukken vast kan leggen en dat je nooit of te nimmer ergens een subjectieve afweging zal hebben. Dus wat dat betreft, ja, moeten we maar enigszins vertrouwen op de monumentencommissie die we hebben. Wat mij betreft mogen ze best een keer uitleggen van hoe ze tot afwegingen komen. Maar als u denkt, mijnheer Kleinpaste, dat er een stuk gemaakt kan worden waarin je zinnige regels vast kan leggen van hoe dit soort zaken beoordeeld kunnen worden, dan daag ik u uit om met een initiatiefvoorstel te komen.

De voorzitter: Mijnheer Van der Kruijff.

De heer Van der Kruijff: Voorzitter, om te beginnen wil ik wel aansluiten. Ik denk dat het goed is, en een ander zei het ook al, dat we dan inzoomen op de monumenten. Dus hoeft geen kennismaking, maar vooral de manier van werken, hoe dat gedaan wordt. En dan ook als aanvullende vraag, want mijnheer Kleinpaste die gebruikte het woord willekeur. En het woord willekeur is de andere kant van dezelfde medaille die we soms maatwerk noemen. En volgens mij heb je bij monumenten heel vaak ook maatwerk nodig. En dat voelt soms hetzelfde, want maatwerk en willekeur zijn volgens mij bijna hetzelfde. En daar kun je een interessante discussie over beginnen. Daarom zou ik ook eens willen vragen, als dan toch de monumentencommissie ons komt toespreken, of ze ook eens van die gedachte ernaar willen kijken, wat zij doen vanuit de gedachte, hoe je het nou kan ervaren als maatwerk of willekeur.

De voorzitter: Ja, helder.

De heer Kleinpaste: Ik sluit me geheel bij de woorden van mijnheer Van der Kruijff aan als het gaat om dat willekeur en maatwerk heel dicht bij elkaar liggen en ik echt wel op zoek ben naar maatwerk. Maar soms heb je daar toch iets van een kader nodig. Zonder uiteindelijk een heel lang boekwerk vol met regels.

De voorzitter: Goed. Ik ga nog even naar mijnheer Van der Meer en daarna mijnheer Gündogdu wilde volgens mij nog wat zeggen.

De heer Van der Meer: Mijn opmerking was dat binnenkort afhankelijk van wanneer de omgevingswet van kracht wordt die welstands- en monumentencommissie overgaat in een commissie ruimtelijke kwaliteit. En ik zou in overweging willen geven om dat als moment te gebruiken om over de invulling van de taakstelling te praten.

De heer Kleinpaste: Voorzitter.

De voorzitter: Mijnheer Kleinpaste, ja.

De heer Kleinpaste: Ik zou die overweging eigenlijk los willen laten, omdat ik voorzie dat de omgevingswet nog even op zich laat wachten.

De voorzitter: Goed. En dan mijnheer Gündogdu.

De heer Gündogdu: Nou, ik wilde een opmerking maken richting mijnheer Portier. Want hij wilde vorig jaar zo ongeveer een revolutie ontketenen in het Dordtse toen het ging over de Dordtse Museummuur. Dus flauw.

De voorzitter: Goed, dan gaan we even terug naar het onderwerp. Ik stel voor dat de griffie met een voorstel komt, gehoord dit hebbende, na de agendacommissie over hoe met de monumentencommissie hier te betrekken in deze discussie. En dan kunt u daarna zelf beslissen hoe u hiermee verder gaat. Dan geef ik nog even het woord aan de wethouder en dan geef ik nog het woord aan mijnheer Kleinpaste hoe hij de rest van de raad gaat overtuigen om toch niet in te stemmen met dit bestemmingsplan. Mijnheer de wethouder.

De heer Burggraaf: Ja, voorzitter. Het enige wat ik nog toe wil voegen is dat ik een ieder aanraad om ook nog even de welstandsnota op te Googelen en te lezen. Want daar staat ook het nodige over, nou ja, de weging rondom monumenten.

De voorzitter: Kijk, dan heeft u nog huiswerk ook. Mijnheer Kleinpaste, gaat uw gang.

De heer Kleinpaste: Voorzitter, ja, dat is dan in ieder geval niet uit geciteerd in de beantwoording van de technische vragen. Maar de vraag van u was hoe ik de rest van de raad ga overtuigen dat die ene tegenstem het verschil zou moeten kunnen gaan maken. Ik ben bang dat, ik kan ook mijn knopen tellen, dat dat onbegonnen werk is. Ik wil wel ook gezegd hebben dat het feit dat we tegen dit plan zijn niet betekent dat we niet geen waardering hebben gehad voor de participatie of voor de wijze waarop de

projectontwikkelaar dit plan heeft gelanceerd. Waarbij ik me zelfs aansluit bij de woorden van de VVD dat ik het oorspronkelijke plan eigenlijk kwalitatief beter vond dan die met die set back en dat soort zaken. Onze weerstand zit echt in het feit dat we denken dat dat perceel te krap is voor de ontwikkeling die we er nu op toepassen. We hadden in het verleden andere keuzes kunnen worden gemaakt, die zijn helaas niet gemaakt. Wij weten ook dat we het moeten doen vanaf nu de toekomst in. Dus wij weten dat een tegenstem het verschil niet gaat maken. Maar daarmee verandert die stem niet.

De voorzitter: Helder. Dan kijk ik nog een keer rond of iemand nog iets wil bediscussiëren of zegt. Nee, dan is de vraag: is het een hamerstuk of een bespreekstuk? Wie wil het bespreken? Mijnheer Kleinpaste, denk ik.

De heer Kleinpaste: Nee hoor, het zal een hamerstuk met een stemverklaring zijn.

De voorzitter: Zullen we dat dan zo besluiten met elkaar? Hamerstuk met stemverklaring in ieder geval van de fractie Gewoon Dordt. Dan dank ik u voor uw inbreng en dan wens ik u een hele fijne avond. Het was een genoegen om uw voorzitter mogen te zijn.

VERSLAG VAN DE OPENBARE VERGADERING VAN DE DORDTSE DINSDAG SESSIE 2 DORDRECHT D.D. 24 mei 2022

Vergaderkamer 3

Voorzitter: mevr. Kruger
Raadsgriffier: dhr. Vullings
Verslag: NotuBiz

Aanwezig:

Mevr. Boom-Vos (VVD)
Dhr. Burakçin (GroenLinks)
Dhr. Van Dam-Timmers (CDA)
Dhr. Droog (CU/SGP)
Dhr. In 't Veld (VSP)
Dhr. Kolkiliç (DENK)
Dhr. Van Leeuwen (PVV)
Mevr. Nieuwland-van den Bosse (CU/SGP)
Dhr. Okkerse (SP)
Dhr. Roggekamp (Gewoon Dordt)
Dhr. Van der Spoel (PvdA)
Dhr. Tutupoly (Op Ons Eiland)
Dhr. Uysal (GroenLinks)
Dhr. Vanderbos-Lambinon (Partij voor de Dieren)
Dhr. Wringer (Beter Voor Dordt)

Portefeuillehouders: wethouder P. Heijkoop

Ambtelijke ondersteuning: mevr. Goutziers-Leidekker

5. Zienswijze Begroting 2023 en Jaarrekening 2021 diverse Gemeenschappelijke regelingen - Raadsvoorstel

De voorzitter: Want de deur gaat sluiten.

De heer ...: Iedereen is er.

De voorzitter: Iedereen is er, dat is fijn. Welkom allemaal hier aan tafel en voor de kijkers thuis bij deze boeiende avond over de gemeenschappelijke regelingen. Nou kom op jongens, hartstikke serieus. Voor ons ligt het raadsvoorstel zienswijze financiële stukken van de gemeenschappelijke regelingen, zeven stuks welteverstaan. Daar kom ik strakjes op terug. De gemeenschappelijke regelingen van de Dienst Gezondheid en Jeugd die is er tussenuit gehaald en die vindt vanavond in vergaderzaal 5 plaats. Dus mocht u nog denken van, oh dan zit ik verkeerd, dan kunt u nog eventjes van kamer wisselen. De heer Van der Spoel bedenkt zich. Oké, gaan we nu beginnen. Eventjes voor ... Ik ga toch ... Ik wou eigenlijk iedereen vragen zelf zich voor te stellen. Maar om te oefenen in de namen, om die is een beetje te gaan onthouden, ga ik het allemaal voorlezen. Van de SP de heer Okkerse. Van de Partij voor de Dieren de heer Venderbos-Lambinon. Ik raakte door die tweede naam raakte ik in de war. Van de ChristenUnie/SGP de heer Droog. Van Beter Voor Dordt de heer Wringer. Van het CDA de heer Van Dam-Timmers, heel goed. Daarnaast zit de ambtelijke ondersteuning, mevrouw Goutziers. Links van mij wethouder Peter Heijkoop. Rechts van mij de griffier, de heer Vullings. Dan hebben we de heer Uysal van GroenLinks Dordrecht. De ChristenUnie/SGP, mevrouw Nieuwland-Van den Bosse. Van de V... Dordtse VVD moet ik zeggen, de Dordtse VVD. Ja, dat is erin geramd hoor. Mevrouw Boom-Vos. Van de PvdA, de Dordtse PvdA, de heer Van der Spoel. Van DENK de heer Kolkiliç. Van ... Zeg ik het goed, Kolkiliç? Dank. Van Gewoon Dordt de heer Roggekamp. Van de PVV de heer Van Leeuwen en we hebben van de SVP de heer In 't Veld. Een hele club bij elkaar. Oké, voor ons liggen de, heb ik al net gezegd, de gemeenschappelijke regelingen, zeven stuks. En het is vanavond oordeelsvormend. Dus dat betekent in feite, technische vragen zijn uit den boze. Die had u al van te voren kunnen stellen. En gaat het nu meer om echt de inhoud van kunt u zich vinden in de zienswijzen die u aangeboden zijn of heeft u daar nog opmerkingen over? Ik wilde voorstellen, we hebben zeven gemeenschappelijke regelingen, om die even stuk voor stuk de ronde te laten gaan. U kunt natuurlijk allemaal uw eigen zienswijze indienen. Maar ik wil toch wel eventjes, omdat we met een grote groep ook zijn, mocht er al iets gezegd zijn waarvan u denkt, nou ja, daar ben ik het eigenlijk wel mee eens, sluit gewoon aan en neem gewoon een volgende regeling om dan het woord te doen. Let ik een beetje op of iedereen wel aan de beurt komt. Is gewoon een voorstel.

De heer Heijkoop: Voor iedereen gaat zoeken, hier zijn er dus zes, geen zeven. Eentje bij de burens.

De voorzitter: Oh ja, ja, ja, ja. Dank voor de steun, ja. U heeft zich goed voorbereid.

De heer Heijkoop: Ja, ja, u had het over zeven.

De heer Van Leeuwen: Voorzitter, even een vraag. Aan deze kant, voorzitter.

De voorzitter: Oh ja, de heer Van Leeuwen.

De heer Van Leeuwen: Het is voor ons even nog wennen aan de nieuwe systematiek. Kunnen we wel of niet interrumpen zeg maar tijdens de woordvoering van andere partijen?

De voorzitter: Nou er is ... Het voorstel ligt eigenlijk dat er de eerste termijn niet geïnterrupteerd wordt. Maar mocht er nou een korte, verduidelijkende vraag zijn, dan wil ik daar niet van weerhouden, want anders wordt het ook zo'n saai rondje van iedereen roept maar. Dus dan is dat gewoon, dan zijn we er eerder denk ik doorheen. Aangeschoven is nog de heer Tutupoly van Op Ons Eiland. Ja.

De heer Tutupoly: En voorzitter, ik had al gelijk even een vraag.

De voorzitter: Dat mag.

De heer Tutupoly: Ten aanzien van de stukken die voorliggen. De vraag was eigenlijk of dat niet in minimaal twee keer gesplitst zou kunnen worden? Want er zijn wel erg veel stukken en ook met een nieuwe raad. Ik begrijp ook dat er meerdere partijen daar wat meer moeite mee hebben gezien de aantal bijlagen en dergelijke die bij dit agendapunt liggen, of dat niet beter opgesplitst zou kunnen worden, zodat ook, ja, de nieuwe leden ook de mogelijkheid hebben om dat goed te kunnen voorbereiden. Want het is eigenlijk voor iedereen nieuw.

De voorzitter: Ja. Nee, ik snap uw vraag. Ik vond het zelf ook een behoorlijke hap. Ook al ben ik dan niet nieuw en ik hoef hier alleen maar voor te zitten, ik hoef verder geen oordeel te vormen of opmerkingen te maken. Ik snap zeker uw punt. Ik heb ook uw vraag al van te voren gelezen. We hebben er ook antwoorden op gekregen wat de reden is waarom dat nu zo voorligt. En dat heeft toch met fatale data te maken. Mocht ... Als we het zouden op willen splitsen dan moet dat op andere data gebeuren die eigenlijk al heel vol zijn. En we moeten dan toch voor de vergadering van juli ergens of juni, één van die twee was het, de raadsvergadering, moet dan toch alles gereed zijn. En ja, we hebben nog toch ook aardig wat stukken voorliggen. Dus het idee was om dat nu wel zo te doen. U heeft ook al de gelegenheid gehad bij, dat was in Sliedrecht meen ik, waar alle gemeenschappelijke regelingen ook gepresenteerd zijn en waar u ook allen van had kunnen, ja, deelnemen en vragen kunnen stellen. Ja, en ik denk, als we het nu zo bekijken. We gaan gewoon aan het werk, en lukt het niet, er is altijd nog een mogelijkheid om dadelijk aan het eind de keuze te hebben, één, van mijn part allemaal te zeggen van daar moeten we toch nog wat dieper op in. Dan heeft u wel drie andere fractie no... Of twee andere fracties nodig om ... Toch drie.

De heer Vulling: Twee anderen.

De voorzitter: Twee anderen. Met zijn drieën moet je zijn om dat dan te agenderen. Plus er moet een duidelijke politieke vraag zijn. Daarnaast heb ik nog een ander voorstel, zoals het in de afgelopen jaren ook geweest is. Elk jaar komen de gemeenschappelijke regelingen naar de commissies, en dan kan je er één of twee per keer doen, die dan nog eens expliciet gaan uitleggen wat ze doen en, ja, hun stand van zaken geven, zodat we er nog wat dieper op in kunnen gaan. En dat zou nu mijn voorstel zo zijn, om dat ook de komende periode te doen en nu gewoon aan de gang te gaan met wat er voor ons ligt. Ik weet niet, kunt u zich daarin vinden?

De heer Tutupoly: Nou ik had nog even één andere opmerking daarbij, als ik ook even kijk naar de stukken van Gevudo. Daar stonden wat data in die eigenlijk ook al inmiddels in het verleden liggen. Want volgens mij had je de tijd ... Had de raad de tijd om voor de zeventiende geloof ik input te leveren. En er zou gisteren een beslissing genomen worden. Dus dan denk ik van, ja, de raad moet volgens mij volgende week pas bijeen komen. Dus dan stel ik me ... Ja, dan vraag ik me eigenlijk af, wat doen die stukken nu op de agenda als we er toch geen input meer op hebben.

De voorzitter: Ja, goede vraag. Ik ... We komen zo nog bij de Gevudo terecht, dus ik denk dat we daar dan even dat stuk apart even bekijken hierop. Kunt u zich daarin vinden? Mooi. Dan beginnen we nu met de eerste gemeenschappelijke regeling die hier voorligt, dat is de gemeenschappelijke regeling sociaal. Wie mag ik daar het woord over geven? We hebben daar een zienswijze van gekregen van het college. U hoeft niks te zeggen, want als u het er helemaal ... U zich erin kunt vinden, dan gaan we gewoon door naar de volgende gemeenschappelijke regeling.

De heer Van Leeuwen: Ja, voorzitter, toch nog een vraag ...

De voorzitter: De heer Van Leeuwen.

De heer Van Leeuwen: Dank u wel. Toch nog een vraag erover. Ik twijfel even of het een technische vraag is, maar ik zal hem zodanig stellen dat hij niet technische lijkt, laat ik het even zo zeggen. Nee, maar zonder gekheid. Er wordt een ... Nou, op 1 januari 2022, het is een vraag aan de wethouder, is de Wet inburgering van kracht. Het is belangrijk dat mensen die hier komen wonen zo snel mogelijk gaan werken. We hebben het hier over rechten en plichten. Het hebben van werk is essentieel om goed te integreren in de maatschappij. Ik weet dat de wethouder dit ook belangrijk vindt. Ook is duidelijk dat veel mensen een stapje moeten worden geholpen om aan de slag te gaan. Belemmeringen om aan het werk te gaan moeten worden opgelost. Maar tegelijkertijd oefent de sociale dienst ook controle uit of dit ook echt gebeurt. Kan de wethouder wat zeggen over het resultaat van de inspanningen die vanuit de sociale dienst worden gedaan? En ik heb het dan niet over cijfertjes, want dan zou het een technische vraag kunnen zijn, maar meer het beleid zeg maar waar de wethouder dan aan denkt. Hoe werken wij hier zeg maar in dit verband? Dat is mijn vraag.

De voorzitter: Dat lijkt me een heldere vraag. Is er nog iemand anders die nog een aanvullende vraag wil stellen of een heel andere opmerking wil maken? Dan geef ik het woord aan de heer Heijkoop.

De heer Heijkoop: Ja, voorzitter, dank u wel. Ja, maar het gaat over de Wet inburgering. Per 1 januari 2022 zijn de gemeenten daarvoor verantwoordelijk. Wij laten dat uitvoeren onder regie van de sociale dienst Drechtsteden, evenals de andere zes Drechtstedengemeenten. Het eerlijke antwoord is dat we nog niet zo heel veel resultaten hebben, in die zin dat de eerste trajecten zijn opgestart. Je kunt ook onderscheid maken in de bemiddeling richting de opleiding. Er zijn verschillende routes die variëren van echt zelfredzaam worden tot echt een onderwijsroute, wellicht zelfs richting hoger onderwijs. En een ander deel van de ondersteuning gaat ook over het ontzorgen van de inburgeraars, waarmee je ook voorkomt dat ze in de schulden geraken. Het is best wel een heel interessant onderwerp. Ik heb het toevallig van de week ook met een landelijk magazine over gesproken die ook heel erg benieuwd waren naar de eerste bevindingen, ook hier in Dordrecht. En toen heb ik aangegeven van nou, we hebben wel een leuk gesprek gehad en dat zal ook wel ergens landen, maar ik heb gezegd dat het vooral interessant is om na de zomer hier nog eens met elkaar over te spreken. En eigenlijk zou ik dat aanbod ook aan u willen doen, om u over deze nieuwe wet, want hij is echt nog helemaal vers van de pers, eens bij te laten praten na de zomer, omdat we dan de eerste trajecten echt goed hebben opgestart. En niet alleen gezinsherenigers, maar ook echt nieuwe inburgeraars die het traject zijn doorlopen. En we hebben ook zeer recent hebben we de onderwijsroute gegund aan een onderwijspartij hier in Dordrecht. Dus daar kunnen we dan ook de eerste bevindingen van delen. Dus wat mij betreft zou dat een oplossing zijn. Maar uiteindelijk gaat uw raad over haar eigen agenda. Maar dat lijkt mij meer recht doen aan dit toch wel interessante onderwerp, want dat deel ik zeker met u.

De voorzitter: Dank u wel. Kunt u zich hierin vinden, mijnheer Van Leeuwen?

De heer Van Leeuwen: Op zich natuurlijk wel. Ik denk dat de wethouder dan ook over een maand of vier, daar hebben we het dan eigenlijk over, vier-vijf maanden, dat de wethouder ook wat cijfertjes heeft zeg maar. Instroom, uitstroom, enzovoort. Dank u wel.

De heer Heijkoop: Ja.

De voorzitter: Iemand anders nog over deze gemeenschappelijke regeling? Dan zet ik daar een vinkje achter als zijnde besproken. Gaan we over naar gemeenschappelijke regeling op ons lijstje nummer drie, de veiligheidsregio Zuid-Holland Zuid. Wie mag ik het woord geven?

Mevrouw Boom-Vos: Nou wij willen eigenlijk ten eerste de ambtelijke ondersteuning bedanken voor alle zienswijzen. Dat gaf mij een heleboel goed gevoel dat daar al met veel expertise naar gekeken was en ontzorgen. Zoals mijnheer Tutupoly ook zei, het was best wel veel werk. Dus dat ten eerste. En over deze regeling wil ik eigenlijk zeggen dat we het ermee eens zijn en akkoord gaan.

De voorzitter: Dat is mooi. Iemand anders nog? Want laten we ook afspreken, als u geen opmerking heeft dan gaat u ermee akkoord. De heer Roggekamp, Gewoon Dordt.

De heer Roggekamp: Ja, voorzitter, dank u wel. Op zich kunnen we ons hier heel goed in vinden. Waar ik wel naar zit te kijken is van, er is een evaluatie van de Wet veiligheidsregio geweest, en ik zie eigenlijk niet terug of dat gevolgen gaat hebben voor wat wij in de komende periode ook kunnen zien of wat er aan gebeurd is. Dus ik was eigenlijk wel benieuwd of daar al vooruitzichten op zijn of ... Ja, ik haal het hier in ieder geval niet uit, laat ik het zo zeggen.

De voorzitter: Oké, misschien kan de wethouder daar iets over zeggen.

De heer Heijkoop: Ja, voorzitter, deze vraag heeft toch wel een hoog technisch karakter. Ik kan daar niet zo iets op zeggen. Ik weet niet op welke wijze die evaluatie terugkomt? Ik weet niet of de ambtelijke ondersteuning hier wat over heeft? Ik wil je ook niet in de verlegenheid brengen hoor, Eveline.

Mevrouw Goutziers-Leidekker: Ik wil wel wat aangeven.

De heer Heijkoop: Ja?

Mevrouw Goutziers-Leidekker: Ik wil wel wat aangeven. Maar ik geef ook aan, ik ben degene die het geheel regisseert, dus echt technisch antwoord is van de accounthouder. Maar de Wet veiligheidsregio's die is natuurlijk geweest ook om te evalueren van toen de 25 veiligheidsregio's gestart waren van, hoe werkt dat, functioneert dat? Moeten dat ook bijvoorbeeld meer of minder regio's zijn of andere verantwoordelijkheden? En daar is natuurlijk toen het hele coronaproces ook tussendoor gekomen. Dus toen hebben ze ook gelijk dat meegenomen. En zover ik weet is er niet direct een wijziging ten opzichte van onze veiligheidsregio. Maar als dat aan de orde is, want het is vrij recent allemaal opgeleverd, dan komt ongetwijfeld uw kant op. En de burgemeester is ook de voorzitter van de veiligheidsregio, dus die is helemaal ook echt van alles op de hoogte en de connecties. Dus ik zou zeggen van, als u meer wilt weten, ja, dan wat u al eerder zei hij van een thema-avond kunt u erover, of deze GR, vragen.

De voorzitter: Ja, naar tevredenheid? Dan hebben we al twee thema-avonden. Gaan we over naar de gemeenschappelijke regeling van de omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid. Ook daar zijn we het allemaal mee eens, zoals het bij ons voorligt. Dan ga ik over naar de gemeenschappelijke regeling sociale werkvoorziening Drechtsteden. Heeft daar iemand vragen, opmerkingen bij? Nou dat gaat vlot. Dan krijgen we de gemeenschappelijke regeling, even kijken, Wegschap Tunnel Dordtse kil en de gemeenschappelijke regeling Kiltunnel. De heer Wringer, gelukkig.

De heer Wringer: Ja, de Dordtse Kiltunnel die is natuurlijk al wel toen hij gebouwd werd beloofd dat hij ooit eens een keer tolvrij zou worden. Zit dat er in de toekomst in? Dat is misschien ook wel weer een technische vraag misschien, maar ...

De voorzitter: Nou we hebben toch tijd zat nu, dus ...

De heer Wringer: Precies.

De voorzitter: Tenzij die laatste natuurlijk heel veel stof nog doet opwaaien. Maar misschien kan de wethouder daar iets over zeggen. De heer Heijkoop?

De heer Heijkoop: Ja, voorzitter, het zou interessant zijn om eens een thema-avond over de Kiltunnel te ... Nee, dat is flauw, dat is flauw. Nee, maar ... Nou nee, dat is echt, dat zal ik doen. Dat zal ik u zelf niet willen aandoen, ook gezien de drukke agenda. Het is trouwens voor de andere onderwerpen vind ik het echt heel verstandig om dat wel te doen. Ik loop al een poosje mee, maar ik heb nog steeds wel in GR-enland dat ik af en toe denk van jemig hoe zit het allemaal? Dus ik kan me bij uw raad helemaal voorstellen dat je af en toe denkt van, welke gemeente, welke bevoegdheden, welke taken en dergelijke? En dan helpt zo'n thema-avond meer dan om dat te doen langs de behandeling van de zienswijze. Maar het gaat over de Kiltunnel inderdaad. De wens van menig een in de Hoeksche Waarde en Dordrecht dat die ooit nog eens tolvrij wordt. Dat gaat de komende tijd niet gebeuren. Wel is er vanuit ik meen de rijksoverheid de wens om op termijn wel naar een tolvrije tunnel te komen. En we hebben daar wel van gezegd, volgens mij staat het ook in de zienswijze, dat we daar dan graag op willen worden meegenomen, ook waar het gaat voor de consequenties voor de gemeente Dordrecht en de Hoeksche Waard, omdat wij fors hebben geïnvesteerd. Maar het is niet ... Het ligt niet in de rede om de komende jaren werk te maken van het tolvrij maken van de tunnel. Dus dat zie ik niet op de korte termijn gebeuren, maar wie weet op de langere termijn.

De voorzitter: De heer Wringer, naar tevredenheid.

De heer Wringer: Nou, tevredenheid. Ja, jammer dat het niet eerder kan, maar ...

De voorzitter: Ja, misschien als we het toch nog eens goed gaan bestuderen het stuk vinden we nog wat mogelijkheden, je het weet maar nooit.

De heer Wringer: Je weet nooit, inderdaad.

De voorzitter: Mevrouw Nieuwland.

Mevrouw Nieuwland-van den Bosse: Ja, ik wil graag nog een vraag stellen over de zienswijze. Daarin ... U refereerde er net ook al aan, aan het rekeningrijden wat mogelijk wordt geïntroduceerd en wat dan ook impact heeft op de tolheffing. Nu staat daarin dat er geluiden zouden zijn dat er mogelijk eerder, namelijk al in 2026, rekeningrijden zou geïntroduceerd kunnen worden. Het is misschien een beetje vermenging van professie, maar ik werk bij het ministerie van financiën en ik geloof niet dat dat überhaupt realistisch is. Dus ik wilde nog even navragen van of jullie daar nog even naar zouden kunnen kijken of die vraag inderdaad, nou ja, wel terecht is of dat dat eigenlijk überhaupt niet aan de orde is. Maar mogelijk hebben jullie andere signalen, dat kan natuurlijk.

De heer Heijkoop: Nou ja, dit is een terechte vraag. En ik denk dat u er inderdaad meer van af weet. Maar dit is de zienswijze van uw raad en daarom stelt u ook deze vraag aan de directie van de Kiltunnel om juist hier ook wat meer informatie op te krijgen. We weten wel dat op het moment dat je dit echt consequent wilt doorvoeren in heel het land, gaat gewoon ... Heeft het enorme forse financiële consequenties. En daar zijn ze bij het ministerie van financiën meestal niet zo heel erg dol op. Dus ja, er moet uiteindelijk ook een dekking worden gevonden en dat zal dan via het rekeningrijden gaan, meen ik. Maar in deze zienswijze stelt u in ieder geval de vraag om een goede analyse te krijgen van joh wat staat er te gebeuren de komende periode. En dat lijkt me alleen maar verstandig, ja.

De voorzitter: Ja, ga uw gang.

Mevrouw Nieuwland-van den Bosse: Ja, is het dan misschien ook mogelijk om dan ook te vragen wat de consequenties zijn als het later ingevoerd zou worden? Aangezien dat misschien een iets realistischer scenario is? Dus eigenlijk een soort van voor alle scenario's wat dat voor impact zou hebben?

De heer Heijkoop: Ja, voorzitter, als deze suggestie van mevrouw Nieuwland gedeeld wordt in de raad, en ik kijk even of er een ... Dat we dat kunnen doen. Dan kunnen we daar de zienswijze, uw zienswijze, natuurlijk ambtelijk op laten aanpassen. En dat u hem dan enigszins geamendeerd in de raad krijgt. En dan kunnen we dat daarin opnemen. Dus wat mij betreft is dat prima om te doen. En als dat wel gedeeld wordt vanuit ... Ja hoor, ik zie ... Daar gaan we gewoon voor zorgen. En mochten mensen er nog spijt van krijgen, dan kun je het altijd weer terug amenderen, maar ik verwacht dat dat niet gebeurt.

De voorzitter: Kijk, hebben we toch nog een stuk ...

Mevrouw Nieuwland-van den Bosse: Dank u wel.

De voorzitter: Hebben we toch nog een stuk over de Kiltunnel, dank. Gaan we door naar de laatste gemeenschappelijke regeling van dit lijstje, en wel de gemeenschappelijke regeling vuil... De gemeenschappelijke vuilverwerking Dordrecht en omstreken, gemeenschappelijke regeling Gevudo. Wie mag ik daar het woord over geven? De heer Tutupoly.

De heer Tutupoly: Ja goed, zoals ik eigenlijk aan het begin van de vergadering al begon, vraag ik me eigenlijk af wat we hier aan het bespreken zijn. Er is input gevraagd van de raad eventueel. Maar dat zou dan voor de zeventiende geloof ik moeten plaatsvinden, afgelopen ... Of de negentiende. Maar volgens mij zijn de beslissingen als het goed is gisteren genomen. Ja, de raad komt pas volgende week bijeen. Dus ik vraag me eigenlijk af, waarom dit stuk op de agenda als we er toch niks mee kunnen?

De voorzitter: Ja, goede vraag. Misschien heeft de wethouder daar een antwoord op.

De heer Heijkoop: Ja, voorzitter, ik vrees dat het dan wel weer een beetje een technisch antwoord wordt. Want Gevudo heeft nadrukkelijk ook samenhang met HVC. En dit loopt in die zin daarop vooruit. En omdat er op Gevudo op zichzelf niet zo heel veel te melden is, meen ik dat collega Burggraaf hier al iets over heeft ingebracht. En daarom ligt hier eigenlijk geen concrete zienswijze voor. In die zin is het niet zo ... Ja, is het gewoon niet zo heel erg spannend. En uw raad heeft in het verleden gevraagd om alle zienswijzen in één keer te bespreken, en daarom is die ook op deze manier gewoon bijgevoegd.

De voorzitter: De heer Tutupoly.

De heer Tutupoly: Nou goed, ik ... Kijk, ik kan me voorstellen dat het allemaal gezamenlijk behandeld wordt. Alleen als we dan iets gaan bespreken, dan moet er ook, ja, iets te halen vallen zal ik maar zeggen. Als we dan input willen leveren, dan moet iets mee kunnen gebeuren. En op het moment dat we hem op de agenda zetten maar er kan niks meer mee, ja, dan vraag ik me eigenlijk af, wat zijn we hier eigenlijk aan het doen? Zeker als ik kijk naar al die vele zienswijzen die we nu hebben. Nu komt er een stuk op de agenda waar we eigenlijk geen input op kunnen leveren. En ja, dan kan de heer Burggraaf daar misschien zelf al input op hebben geleverd, maar volgens mij, op basis van de stukken, wordt er gevraagd of de raad daar in ieder geval op wil anticiperen. En dat zou dan eigenlijk voor de zeventiende of de negentiende moeten zijn, dus dat is al geweest. En de beslissingen gister ook. Dus nogmaals, ja, dan blijft eigenlijk toch mijn vraag staan, waarom staat het op de agenda als we er niks mee kunnen?

De heer Heijkoop: Ja, voorzitter, ik snap de vraag van de heer Tutupoly. En dit lijkt me ook wel eigenlijk een interessante vraag om even in de auditcommissie ook aan de orde stellen, waar het gaat over de planning en control cyclus en wanneer je een zienswijze en dergelijke agendeert. En op die manier denk ik dat je dit in de toekomst kan voorkomen. Want ik snap uw punt. Ik denk dat het in deze daar niet zoveel ... Nou ja, op zich dat dat niet zo heel veel uitmaakt. Maar uiteindelijk is het wel prettig als uw raad gewoon tijdig in positie is om eventueel bedenkingen mee te kunnen geven of complimenten, pluimen, zorgen. Nou ja, wat er allemaal ook kan zijn. Dus ik denk dat dat ... Misschien is dat aardig, verstandig om dat ook nog eens even via de auditcommissie, dat is denk wel een goede plek daarvoor om dat nog eens even aan de orde stellen. Van joh, hoe willen we de zienswijze ook goed in de P&C-cyclus verankerd hebben. Want dat is eigenlijk elke periode wel weer een beetje een zoektocht, dus ik begrijp uw vraag.

De voorzitter: Mevrouw Boom.

Mevrouw Boom-Vos: Ja, dit is denk ik ook een stukje beroepsdeformatie, zoals mijn buurvrouw. Vanuit mijn professie zijn we gewend dat als de raad er nog geen besluit over heeft genomen, dat we een zienswijze onder voorbehoud toesturen. En dat zou je denk ik via de auditcommissie kunnen doen. Maar dat wordt vaak gedaan, dat je onder voorbehoud van besluit van de raad alvast een zienswijze om de data goed te krijgen.

De voorzitter: Mooi advies. En dan inderdaad via de auditcommissie kunnen we dat bespreken om dat voortaan zo te doen. Zeker. De heer Wringer.

De heer Wringer: Ja. Dank, voorzitter. Naast de problemen met de data en het inleveren van de zienswijze, staat er ook dat de beperkte omvang van de risico's op de ontwerpbegroting. Gevudo is nog steeds de grootste aandeelhouder van HVC. Daarnaast hebben we een riantegarantiestelling aan HVC. HVC heeft steeds meer commerciële activiteiten die zich ontwikkelen. Ik vind het een beetje, ondanks de datums ... Ik vind dat er toch iets van gezegd moet worden door het college zeg maar over het risico en, ja, ervan.

De voorzitter: De heer Heijkoop.

De heer Heijkoop: Ja, voorzitter, in het verleden zijn hier inderdaad in de zienswijze ook al nodige opmerkingen over opgenomen. Het is wel zo dat het risicoprofiel van HVC ontwikkelt zich niet per se negatief. Ik denk dat daardoor ook ervoor gekozen is om geen zienswijze uit te brengen. In het voorstel is ook al aangegeven dat op het moment dat je de zienswijze inbrengt, dat je dat ook vooral doet als je zorgen hebt over forse afwijkingen of iets dergelijks. Dus dat is denk ik de afweging geweest. Maar zeker voor de HVC geldt wel, dat is echt wel een heel interessante, ja, in de eerste plaats een heel interessant bedrijf hier in deze stad. Maar ook al waar het gaat over uw duurzaamheidsambities en het feit ook inderdaad hoe ze gefinancierd zijn. Want de heer Wringer heeft inderdaad wel een punt dat zij een hoge, nou ja, een hoge schuldpositie heeft. Wel zeer te verantwoorden. En we zijn er eigenlijk vanuit de gemeente ook wel content mee hoe zij zich hierin manifesteren. Want wij hebben een warmtenet wat in ontwikkeling is, waarop vele duizenden huizen op zijn aangesloten. En waar de gemeente eigenlijk, nou ja, niet of nauwelijks aan hoeft bij te dragen. En de HVC kan daar gewoon heel veel zelf doen. Maar dit lijkt mij echt bij uitstek een, nou ja, ook een onderwerp wat je tijdens een thema-avond, al dan niet gecombineerd met één van die andere onderwerpen, voor zover u dat nog niet gedaan heeft. Want HVC is echt wel één van de meest interessante bedrijven op ons eiland.

De voorzitter: Ja, dat kan ik alleen maar beamen. En ik weet nog dat we de vorige periode zouden we dit ook nog als thema doen, en die is volgens mij er toen bij ingeschoten. Dus misschien moeten we die wel als eerste agenderen als HVC ertoe is om dat te presenteren. Heeft iemand nog een vraag? De heer Wringer.

De heer Wringer: Ja. Dank, voorzitter. Inderdaad HVC is een verdomd interessant bedrijf. En ik kan me herinneren dat we daar de vorige periode een keer op bezoek zijn geweest. En misschien is dat voor de nieuwe raadsleden ook wel weer eens een keer interessant.

De voorzitter: Nou, we maken er een heel mooi thema van. We gaan én op bezoek en we hebben het er daar gelijk over. Ik bedoel, dat is vergaderen op locatie. Dat zou zomaar kunnen.

De voorzitter: Nou ja, des te meer omdat ... U ontvangt binnenkort het nieuwe politieke hoofdlijnenakkoord. En het nieuwe college en formerende partijen hebben echt wel forse duurzaamheidsambities. Gaan daarin echt wel een stap verder. En dat ... En daarin speelt HVC ook een belangrijke rol. Dus ook in dat oogpunt is het gewoon heel interessant om met de raad raadsbreed daar ook kennis van te nemen van die ambities en ook hoe wij daar als gemeente ons, nou ja, toe kunnen verhouden. Want we hebben denk ik veel met elkaar te doen ook op het gebied van duurzaamheid en de energietransitie.

De heer Tutupoly: Voorzitter?

De voorzitter: Oké. Ja? Sorry. De heer Tutupoly.

De heer Tutupoly: Ja, als we het dan toch even over HVC gaan houden of gaan hebben en dat we gaan kijken van wat het bedrijf eigenlijk voorstelt. In het verleden hebben we het er natuurlijk ook wel eens over gehad om andere huisvuil ... Afvalverwerkers zal ik maar zeggen, uit te nodigen om eens te kijken van wat de zienswijze van HVC nu eigenlijk is op een bepaald gebied en hoe andere afvalverwerkers daar tegen aankijken. Volgens mij is die bijeenkomst toen nooit geweest. Om eventjes aan te geven, als we het hebben over zaken als het ophalen van afval, als we het hebben over bijvoorbeeld nascheiding, waar bijvoorbeeld Rotterdam het één en ander mee doet. En we hebben eigenlijk altijd maar de mening van HVC gehad en eigenlijk nooit eens een keer een afvalverwerker daarover gesproken. En daar hebben we het weleens over gehad met de raad, om eens te kijken hoe anderen daartegenaan kijken, om niet uitsluitend de mening van de afvalverwerker zelf alleen maar te krijgen, maar ook van andere soortgelijke bedrijven. Dus dat zou ik dan eigenlijk wel graag mee willen nemen.

De voorzitter: Ja, ik weet niet ... U wilt daar nog wat op zeggen?

De heer Heijkoop: Ja, de heer Tutupoly geeft eigenlijk alleen maar aan waarom het zo ongelooflijk interessant is, want het gaat ook inderdaad over afvalverwerking en dergelijke en de vormen van voorscheiding, nascheiding. Maar goed, het is goed om hier wel vast te stellen, uw raad is de baas. En als uw raad zich op een bepaalde manier wil laten informeren door bepaalde partijen, ja, dat staat dat u natuurlijk vrij. En ik begrijp dat heel goed, ook gezien de politieke relevantie van het geheel. En wij kunnen daar vanuit het college natuurlijk ook in faciliteren. Maar uiteindelijk is het aan uw raad om daar de vraag in te formuleren.

De voorzitter: Ik neem aan, de heer Tutupoly, dat de vraag in ieder geval is meegenomen. Dus we kunnen kijken wat we kunnen organiseren. Goed punt. De heer Wringer.

De heer Wringer: Ja. Dank, voorzitter. In aanvulling daarop van de heer Tutupoly, volgens mij loopt het contract in 2024 met HVC af, dus we moeten ook een nieuwe aanbesteding ... Komt eraan denk ik. Klopt dat?

De voorzitter: De heer Heijkoop, bent u daarvan op de hoogte?

De heer Heijkoop: Ja, voorzitter, dit is wel echt een technische vraag. Tegelijkertijd is het partnerschap tussen de gemeente en HVC wel dermate sterk, dat ik niet voorzie dat we daar zomaar andere keuzes in zullen maken. Al is het alleen maar omdat zij eigenaar zijn van het warmtenet in de stad. Maar ook dit is wel een vraag en ook dit is wel een context die u beschrijft die volgens mij heel waardevol zijn om tijdens zo'n avond te bespreken. Dus je zou daar echt verschillende speerpunten, afvalverwerking, duurzaamheid, warmtenet, al dat soort zaken, ook de financiële positie van HVC, zou je daar allemaal de revue kunnen laten passeren.

De voorzitter: Ja, en ik ... Er schiet me opeens wat te binnen. Het is natuurlijk ook mogelijk dat u, mijnheer Tutupoly, met misschien nog één of twee anderen vanuit deze commissie of vanuit andere commissies zo'n avond voorbereidt. Waarbij u dan wel degelijk ook met ideeën komt van andere aanbieders of, ja, nou ja de punten die de heer Heijkoop nu net noemde. Dat hebben we ook wel vaker gedaan. Dan komt dat meer vanuit de raad zelf van hoe en wat en wie we willen horen om het te bespreken. Dus ja, het is een voorstel. Iemand anders nog over deze gemeenschappelijke regeling? Ja, dan zijn we er op een, ja, ik vind het zelf ook een beetje teleurstellend van, er is weinig over ...

De heer Van der Spoel: Voorzitter?

De voorzitter: De heer Van der Spoel.

De heer Van der Spoel: Want u gebruikt nu het woord teleurstellend. En daar wil ik eigenlijk iets aan toevoegen. Want ik kan me niet voorstellen, we zitten hier met achttien man nu samen, dat wij nu deze vergaderzaal verlaten van, zo dat hebben we even goed gedaan met zijn allen voor de stad. Ik vraag me af of het op deze manier wel de juiste manier is om dit soort dingen te bespreken. Want toen ik die oplegger als las, toen dacht ik al bij mezelf, zo lekker stukkie, van moet ik hier nu eigenlijk over zeggen. En gisteren geconcludeerd, nou ja, prima, laat het nu maar zo gaan. En ja, ik weet niet hoe jullie de vibe hier voelen, maar volgens mij zit niet iedereen er even diep in van ... En dat vind ik dan best wel jammer van onze tijd, maar ook wel richting stad, dat dit misschien niet de juiste manier is om dit soort stukken te bespreken. En ik weet het antwoord er ook niet op hè van hoe we het dan anders moeten doen. Maar ik heb hier niet een heel erg bevredigend gevoel over van als ik straks deze ruimte verlaat.

De voorzitter: Nee, nou dat kan ik me heel goed voorstellen. De wethouder wil hier zo nog wel wat op antwoorden. Ik wil zelf ook nog wel even daar wat op zeggen van, ik deel dat ook wel. Want we zitten hier eigenlijk ook van, ja, hoe spannend kan het zijn of niet of wel. Dat is natuurlijk aan het begin ook al aangegeven van, we zijn met veel nieuwe mensen die echt sommige gemeenschappelijke regelingen voor het eerst zien. Vandaar dat ik ook de avond begon van goh laten we dit, en we zijn ze net langsgelopen, en eigenlijk allemaal wel, zelfs de Kiltunnel, behoeven gewoon een avond apart of per twee op een avond, om dat gewoon eens een keer, ja, helemaal te doorleven van waar gaat dit nu eigenlijk over, wat is er nu allemaal aan de hand? Ik ben zelf in Sliedrecht geweest twee weken geleden, vorige week was dat, en ja, en toen had ik zelf ook weer, terwijl ik er echt al jaren mee bezig ben, toch weer steeds van, oh ja,

dat is waar ook, zo zit het. Of oh, zo kan het ook, en toch weer vragen had. Dus ja, mijn voorstel zou zijn om dit echt zo snel mogelijk, ja, aan de orde te stellen in avonden die we dan de komende periode, de griffie zal een schema opstellen, en de gemeenschappelijke regelingen ook uitnodigen om daarmee te komen. En de wethouder wilde daar ook nog even wat op zeggen.

De heer Heijkoop: Ja, even heel kort, ook wel ter geruststelling richting de heer Van der Spoel. Want ik snap wat u zegt. Tegelijkertijd moet u deze zienswijze ook niet overschatten in belang en impact. Dat belang wordt groter naar mate bepaalde GR-en ontsporen of dreigen te ontsporen of dat er echt een nadrukkelijke koerswijziging is. Maar over het algemeen stuurt u als raad echt langs de beleidslijn. Dus als het gaat over de GR-sociaal. U gaat straks spreken over het minimabeleid. En weet je, dat is dan ... Zij zijn de uitvoerende organisatie. Als het gaat om de omgevingsdienst. U gaat het hebben over vergunningverlening, over de bouwopgave en dergelijke. En daar zijn zij een uitvoerende club in. Zij gaan daar ... Nou ja, zij doen daar het nodige werk in. En dat geldt ook bijvoorbeeld voor de veiligheidsregio. De GR van de burgemeester, ja, dat gaat over brandweezorg en dergelijke en over de politie-inzet. Dus in die zin is dit ook niet per se het moment om heel erg nadrukkelijk op het beleid te sturen. Dat doet u echt langs de inhoud.

Mevrouw ...: '...' [buiten microfoon. Siri gaat aan op iemands telefoon].

De heer Heijkoop: Zo is het. En ook in de ...

De voorzitter: Siri was het ermee eens in ieder geval.

De heer Heijkoop: En ook in de afgelopen jaren. Het is niet voor niets. Het zijn gewoon heel veel GR-en, het zijn heel veel gemeenten, het zijn heel veel partijen. Dat is in die zin ook niet heel vreemd, zeker niet aan het begin van een periode, dat je op ... Dat dit redelijk beleidsarm op deze manier besproken wordt. Want u gaat straks echt gewoon vol aan het stuur zitten waar het gaat over de inhoud, en daar hebben al deze GR-en een uitvoerende rol in. Dus in die zin vind ik het ook niet, nou ja, had ik er wel rekening mee gehouden dat we hier op zich niet heel uitgebreid over zouden spreken. Ook omdat de ene GR waar wel vaak over te doen is, ook qua beleidsvorming, omdat die apart geagendeerd is bij de bureaus. Dus in die zin een kleine relativering.

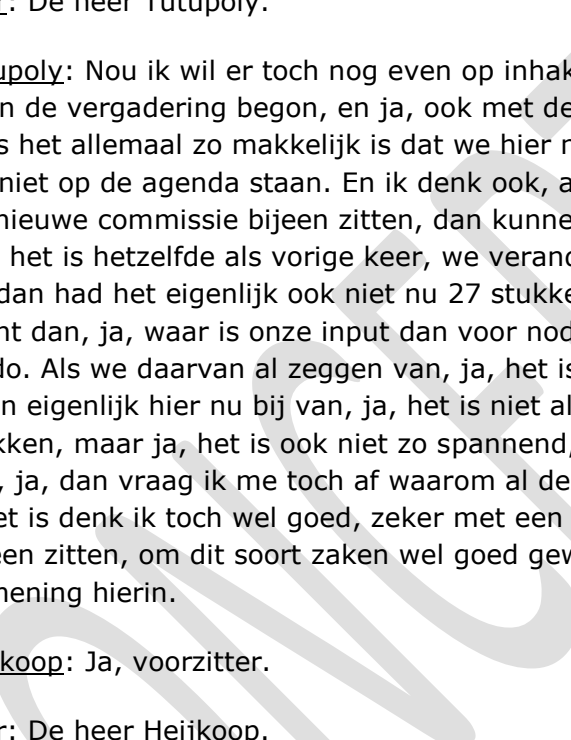
De heer Van der Spoel: Voorzitter.

De voorzitter: De heer Timmer ... Of de heer Van Dam-Timmers die was eerst.

De heer Van Dam-Timmers: Ja, dank. U heeft mijn vrouw zojuist heel gelukkig gemaakt. Inderdaad, als ik zo die stukken ook heb gelezen en ook samen met anderen. Kijk, ik denk dat het ter geruststelling op zich wel is dat, het zijn natuurlijk allemaal bestaand beleid wat ook doorgezet is. Dus in die zin, als je de zienswijze leest, verschillen die ook niet heel erg met vorig jaar. Dat is aan de ene kant ook wel weer verontrustend, want het betekent dat er in het afgelopen jaar daarin weinig veranderd is. Maar het is natuurlijk wel gewoon het beleid wat de afgelopen jaren al is vastgesteld. En dat gaan

we nu ook niet radicaal op dit moment veranderen, maar dat komt in de komende jaren als er wel weer veranderingen zijn. Dus ik denk dat het ook niet zo heel erg is dat we hier nu niet heel veel extra input op hebben. Ook omdat het best al wel goed voorbereid is in die verschillende zienswijzen.

De voorzitter: De heer Van der Spoel.

De heer Van der Spoel: Dank voor de geruststelling van het CDA zei '...'.

De voorzitter: De heer Tutupoly.

De heer Tutupoly: Nou ik wil er toch nog even op inhaken. Zoals ik eigenlijk ook al aan het begin van de vergadering begon, en ja, ook met de heer Van der Spoel het mee eens ben, als het allemaal zo makkelijk is dat we hier niks over hoeven te zeggen, dan zou het ook niet op de agenda staan. En ik denk ook, als we hier nu met een nieuwe raad of een nieuwe commissie bijeen zitten, dan kunnen we eigenlijk niet meer zeggen, nou ja goed, het is hetzelfde als vorige keer, we veranderen niet zo veel, laat het maar gaan. Want dan had het eigenlijk ook niet nu 27 stukken op de agenda hoeven te staan, bijlagen, want dan, ja, waar is onze input dan voor nodig? Dit is eigenlijk hetzelfde stuk als de Gevudo. Als we daarvan al zeggen van, ja, het is voorbij, we hebben geen input. En we zeggen eigenlijk hier nu bij van, ja, het is niet allemaal duidelijk, het is te veel om te behapstukken, maar ja, het is ook niet zo spannend, dus laat het maar gaan. Ja, dan denk ik toch, ja, dan vraag ik me toch af waarom al deze stukken op de agenda staan. Ik bedoel, het is denk ik toch wel goed, zeker met een nieuwe club mensen die we nou, waar we bijeen zitten, om dit soort zaken wel goed gewoon te doorlopen. Maar goed, dat is mijn mening hierin.

De heer Heijkoop: Ja, voorzitter.

De voorzitter: De heer Heijkoop.

De heer Heijkoop: Al deze stukken staan op de agenda, omdat u het wettelijk recht heeft om een zienswijze af te geven of om aan te geven dat u geen zienswijze heeft. Dus in die zin hoort het ook gewoon eventjes langs te komen. Er zijn overigens heel veel gemeenteraden waar het gewoon direct hamerstukken zijn, waar er überhaupt niet over gesproken worden. Er is zeer deskundige ambtelijke inzet die deze GR-en goed volgen. Die hebben zo hier en daar al wat opmerkingen. Maar uiteindelijk bepaalt u uw zienswijze. Dus zij bereiden dat voor u voor, en als u daar kennis van neemt en denkt, de stukken lezende, van nou inderdaad, dit is inderdaad wat het is. Of u heeft op onderdelen nog een aanvulling, dan is dat daarmee ook in orde. Maar richting de heer Tutupoly, je kunt altijd spreken over wanneer wil je ze precies bespreken. Kijk, enerzijds wordt de begroting ingediend en dan worden er zienswijzen gevraagd. Anderzijds moet het bijtijds bij de provincie zijn. Dat is altijd een beetje een smal tijdsframe. Maar u kunt gerust nog eens in de auditcommissie bespreken van nou, wat vinden wij een prettige manier van bespreken. En ik ben ervan overtuigd dat uw informatiepositie gaandeweg steeds sterker wordt en dat ook deze GR-en, die gaan zich ook de komende jaren weer wat anders richten. Straks ligt er een politiek akkoord, straks gaat u ook nog wat meer

kader stellende uitspraken meegeven en dan gaan die GR-en zich ook weer toe verhouden. Dus in die zin is dat ... Ja, zal ook de komende jaren, kan ik u alvast verklappen, krijgt u elke keer weer de gelegenheid om die zienswijze in te dienen.

De voorzitter: De heer Uysal.

De heer Uysal: Ja, ik herken en onderschrijf ook de punten van de heer Van der Spoel. Alleen volgens mij is het ook wel zo dat het incidenteel is dat we nu te maken hebben met deadlines vanuit het algemeen bestuur die gesteld worden. En ook dat we dit jaar dus in een uitzonderlijke situatie zitten, in die zin van dat er verkiezingen zijn geweest en dat we niet al te veel tijd hebben gekregen om onze zienswijze hierop te geven. En volgens mij is het ook aan ons, de raad, om het komende jaar, maar ook de komende jaren, jaar twee, drie, vier, om de wethouders gewoon goed te vragen en om ons mee te nemen in het hele proces van gemeenschappelijke regelingen. Dus om het dan ook weer niet hierbij te laten. Dus ik denk dat daar ook een rol voor ons als raad is weggelegd om ons gewoon door middel van de wethouders goed te laten meenemen door het hele proces van gemeenschappelijke regelingen.

De voorzitter: De heer Roggekamp.

De heer Roggekamp: Ja. Dank u wel, voorzitter. Ja, ik wou in dezelfde lijn ook wel mijn voering doen. Kijk, dit is de wettelijke kant die we moeten doen, klopt. Maar onze vertegenwoordigers, want een gemeenschappelijke regeling is natuurlijk een best complex verhaal. Wij kunnen hier alleen onze vertegenwoordigers weer die daar weer zitten en getrapt. Ik denk wel dat het goed is als we proberen komend jaar ook onze vertegenwoordigers vaker uit te horen, meer terug te krijgen, maar ook kunnen sturen in de kaders van wie ze mee willen geven. En dat ze die dan in de gemeenschappelijke regelingen kunnen doen. Ik denk dat we daarmee wel onze invloed kunnen vergroten en meer kunnen doen dan alleen dit wettelijke kader wat er is. En ja, dat zou ik dan ook de wethouder willen vragen, ja, in hoeverre dat mogelijk zou zijn in de sturing. Want hij heeft natuurlijk ook ervaring met gemeenschappelijke regeling. Nou dat we op zo'n manier wel wat meer vanuit onze raad zeg maar erin zouden kunnen krijgen.

De voorzitter: De heer Heijkoop.

De heer Heijkoop: Ja, voorzitter, misschien nog even heel kort, ook richting de heer Roggekamp. Want ik begrijp wat u zegt. Het is wel belangrijk, uw raad is in positie vooral aan de voorkant. Maar het gaat over de kaderstelling, en eigenlijk is zo'n zienswijze helemaal het laatste stapje van het proces. Van nou alle wensen vanuit de raden, vanuit de Dordtse raad, zijn vertaald in de begroting. Dat wordt uiteindelijk via een algemeen bestuur ook aan de gemeente voorgelegd. En dan kunt u zeggen van, hé, herkennen wij hetgeen wij hebben meegegeven aan de voorkant in die kaderstelling in deze begroting. Dus er zijn meerdere momenten waarop u als raad het college eigenlijk kaders mee kan geven richting die verschillende besturen. Ja.

De voorzitter: Is er nog iemand die iets wil meegeven? Want dan wilde ik deze bespreking, oordeelsvormende bespreking, beëindigen met de vraag, gaat dit stuk als

hamerstuk naar de komende raad? Ik zie iedereen knikken. Met daarbij de toevoeging wat we net allemaal hebben besproken, dat de thema's allemaal terugkomen. De HVC krijgt extra gewicht doordat er hier initiatief wordt genomen over hoe we dat willen gaan bespreken. En nog een derde punt vond ik ook een goede, om de woordvoerders die bij de gemeenschappelijke regelingen aan zitten vanuit onze gemeente, om die goed te bevragen de komende tijd. En ook om vanuit onze kant input mee te geven, zodat dat, ja, er allemaal goed uit komt te zien. En dat we de ... Volgend jaar dan verwacht ik hier een spetterend debat over hoe het allemaal gaat lopen. Of hebben we het zo goed vormgegeven dat we het niet eens hoeven te bespreken en dat dat meteen een hamerstuk wordt. Ik wil u allen hartelijk bedanken. Misschien nog naar DGNJ aan de overkant.

VERSLAG VAN DE OPENBARE VERGADERING VAN DE DORDTSE DINSDAG SESSIE 3 DORDRECHT D.D. 24 mei 2022

Vergaderkamer 5

Voorzitter: dhr. Katif
Raadsgriffier: mevr. Van Poppel
Verslag: NotuBiz

Aanwezig:

Dhr. De Boer (Op Ons Eiland)
Dhr. Boersma (CU/SGP)
Dhr. Boone (Beter Voor Dordt)
Dhr. Burakçin (GroenLinks)
Dhr. Den Dulk (PVV)
Dhr. Den Heijer (VVD)
Mevr. Van Engelen (GroenLinks)
Mevr. Esser (ambtenaar)
Mevr. Koene (Gewoon Dordt)
Mevr. Van Oostrom (ambtenaar)
Dhr. Portier (SP)
Dhr. Safranti (DENK)
Mevr. Schnabel (PvdA)
Mevr. Simon-van Waardhuizen (Beter Voor Dordt)
Mevr. Stolk (VSP)
Mevr. Striebeck (VSP)
Mevr. Van Vugt-Roose (CDA)
Mevr. Verbeek-Versluis (PvdA)
Dhr. Versluis (FvD)
Mevr. Vol-van der Holst (Partij voor de Dieren)
Dhr. De Vries (VSP)

Portefeuillehouders: wethouder R. van der Linden

6. Zienswijze Begroting 2023 en Jaarrekening 2021 Gemeenschappelijke Regeling Dienst Gezondheid & Jeugd – Raadsvoorstel

De voorzitter: Dames, heren, ... Ja, mooi. Ja, ik ben een beetje overwelmd, zou ik bijna zeggen, het is een volle bak. Ik denk bij mezelf: ik moet nog voorzitten ook nog. Maar ik heb gelukkig de griffie, die heeft een annotatie gedaan, dus ik zal even me daaraan houden en waar het mogelijk is, mogen de commissieleden altijd wat zeggen wat, en zij moeten wel wat zeggen. Welkom, kijkers thuis, publieke tribune. Ik zie dat mijnheer Van der Linden en ... Nou ja, welkom. Er staat hier ook de pers, maar ik zie geen pers dus. En mijnheer Van der Linden, ook welkom. Mochten er vragen zijn die technisch van aard zijn, beeldvormend, verhelderend, kan de wethouder altijd na de presentatie alsnog ... Ja? Uiteraard welkom aan alle commissie- en raadsleden natuurlijk. Ik zou eigenlijk voordat ik überhaupt begin iedereen van harte willen uitnodigen om even naam en fractie zo kort mogelijk. Ik begin aan mijn ... Mevrouw Stolk.

Mevrouw Stolk: Ik weet helemaal niet wat ik moet zeggen.

De voorzitter: Gewoon, wie u bent en welke partij, want voor de mensen die thuis kijken. Voor de mensen die thuis kijken.

Mevrouw Stolk: Ik zat even in gesprek met de nieuwe fractievoorzitter. Maar mijn naam is Margret Stolk van de VSP Dordrecht.

De heer Den Heijer: Den Heijer, VVD.

De heer Den Dulk: Antony den Dulk, PVV.

De heer Safranti: Safranti van DENK.

Mevrouw Van Vugt-Roose: Van Vugt van CDA Dordrecht.

Mevrouw Simon-van Waardhuizen: Claudia Simon-van Waardhuizen, Beter Voor Dordt.

De heer Boersma: Jan Willem Boersma, ChristenUnie/SGP.

Mevrouw Verbeek-Versluis: Femke Verbeek, PvdA.

Mevrouw Schnabel: Marije Schnabel, PvdA.

De heer Boone: Dave Boone, Beter Voor Dordt.

Mevrouw Van Poppel: Denise van Poppel van de griffie.

De heer Portier: Ronald Portier, Socialistische Partij.

De heer Versluis: Sebastiaan Versluis, Forum voor Democratie.

De heer De Vries: André de Vries, VSP.

Mevrouw Striebeck: Bernadette Striebeck, VSP.

De heer De Boer: Robbert de Boer, Op Ons Eiland.

De heer Burakçin: Necdet Burakçin, GroenLinks.

Mevrouw Van Engelen: Yara van Engelen, GroenLinks Dordrecht.

Mevrouw Koene: Irene Koene, Gewoon Dordrecht, Dordrecht.

Mevrouw Vol-van der Holst: Daniëlle Vol, Partij voor de Dieren, ook in Dordrecht.

De voorzitter: Voordat we even verdergaan, ik zal even in ieder geval aangeven wat we vandaag gaan doen. Een kleine introductie. Op 10 mei 2022 heeft de fractie van het CDA een agenderingsverzoek ingediend over de conceptbegroting 2023 en meerjarenbegroting 2024-2026 Dienst Gezondheid & Jeugd en daarbij aan de griffie gevraagd – dat hebben ze gewoon keurig netjes gedaan – om deze commissiebespreking ook een overzicht te maken van de acties die de commissie en de raad sociaal op dit punt hebben ondernomen. Dus een stukje in het verleden en dus ook een stukje in het heden. In de agendacommissie is afgesproken dat dit, een historisch overzicht, niet verder hoeft te gaan dan de periode 2018-2022, voor de gemakkelijker, zou ik zeggen. Ook zijn de eerder ingediende zienswijzen van de gemeenteraad over dit onderwerp ter illustratie aan deze memo toegevoegd. Om dat helemaal helder te maken, het verleden en het heden, heb ik twee dames – ik ben blij dat u er bent, want we moesten u even zoeken, waar u zat, weet ik niet – maar mevrouw Oostrom-van der Meijden en mevrouw Jacqueline Esser. Zij zijn allebei van de ambtelijke organisatie en u gaat ons even een prachtig mooie sessie bezorgen, denk ik. Aan u het woord.

Mevrouw Van Oostrom: Dankjewel. Mijn naam is Susan van Oostrom, ik ben strategisch beleidsadviseur Jeugd en naast mij staat Jacqueline, zij is financieel adviseur en wij zorgen samen voor het coördineren van de stukken en het adviseren op de GR DG&J, dus vandaar dat wij deze presentatie vandaag houden.

De voorzitter: Ik zou mevrouw Van Oostrom even willen interromperen. Dames en heren commissie- en raadsleden, mochten er vragen zijn tussendoor, u mag altijd vragen stellen en hopelijk kort vragen stellen.

Mevrouw Van Oostrom: Ja, precies. We hebben aan het einde ook een blokje vragen en opmerkingen, maar tussendoor kunnen ze gewoon gesteld worden, helemaal prima. Allereerst zal ik jullie meenemen in de rol en invloed van de gemeenteraad, wat ook al in de memo staat van Denise, van de griffie, maar ik zal jullie daar nog even kort in meenemen. Dan blikken we terug op de afgelopen periode, de zienswijzes, en dan blikken we weer even vooruit, hetgeen wat er nu ligt, de begroting 2023 en de jaarstukken van 2021. Zoals ik al zeg, tussendoor kunnen jullie gewoon vragen stellen en aan het eind is er natuurlijk ook alle gelegenheid om met elkaar in discussie te gaan. Even kijken, hoor. Het betreft een collegeregeling, dat betekent dat jullie de

beleidskaders bepalen en dat het college afgevaardigd is in het algemeen bestuur en het dagelijks bestuur van de GR Dienst Gezondheid & Jeugd. Als raad hebben jullie het recht op zienswijze op verschillende stukken, zoals de begroting die nu voorligt en de jaarstukken, maar ook bestuursrapportages, begrotingswijzigingen, die komen dan langs. De afgelopen periode, we zijn eigenlijk begonnen met een ambtelijke zienswijze die we dan voorstelden en die dan vervolgens hier in de commissie besproken werd, maar de afgelopen periode is dat overgenomen door de commissie Sociale Leefomgeving destijds dus nog en heeft de commissie zelf een zienswijze opgesteld. Daarvoor hebben wij wel bouwstenen aangeleverd ambtelijk. Naast het recht van zienswijze is het ook dat jullie toestemming geven wanneer er een wijziging van een GR is. De zevende zit in de pijplijn, dus die komt binnenkort jullie kant op. Jullie geven daar toestemming voor als raad en uiteindelijk is het college die de wijziging vaststelt. Daarnaast zijn er nog allerlei lokale keuzes die jullie maken om te kunnen sturen. Zo is er natuurlijk het lokaal plan Jeugd 2018-2022 watt dit jaar geëvalueerd gaat worden en dus ook vernieuwd gaat worden. De verordening Jeugdhulp, die is in afgelopen februari vastgesteld door de oude raad en er is een toezegging gedaan om te komen met een integrale verordening, sociaal domein breed, dus niet alleen jeugd, maar ook Wmo en de Participatiewet zullen daarin verwerkt worden en voor deze zomer ontvangen jullie nog een startnotitie daarvoor. Lokaal sturen we ook door het Sociaal Wijkteam lokaal te contracteren. Dat verliep voorheen ... Dit is het eerste jaar dat we dat lokaal doen, voorheen liep dat via de Serviceorganisatie Jeugd Zuid-Holland Zuid, dat doen we nu zelf. Dit jaar gaat er ook een aanbesteding lopen waarin we niet alleen het Sociaal Wijkteam gaan aanbesteden, maar ook het jongerenwerk en het buurtwerk om ervoor te zorgen dat er lokaal de partijen veel meer met elkaar gaan samenwerken. En we contracteren tegenwoordig ook, of sinds vorig jaar ook jeugdhulpaanbieders lokaal. Dat doen we door middel van hulp die eerst achter een beschikking zat, dus waar een jeugdhulpbeschikking voor nodig was, halen we nu naar voren, dus dan is het beschikkingsvrij een algemene voorziening. Dat doen we met lokale aanbieders waarvan we de potentie zien om zowel op inhoud natuurlijk vooral slagen te kunnen maken om de jongeren beter en sneller te kunnen helpen. Dan is er nog het inkoopkader wat vorig jaar is vastgesteld en per 1 januari 2022 zijn er nieuwe inkoopcontracten met de jeugdhulpaanbieders gesloten. Daar zit bijvoorbeeld ook iets in als het normenkader, dus er zijn normen gesteld aan bepaalde producten en diensten. Als een partij daaroverheen wil gaan, een jeugdhulpaanbieder, zal die daarvoor eerst om toestemming moeten vragen. Dat wordt bij ons dan getoetst door de jeugdprofessionals van Stichting Jeugdteams die werkzaam zijn in het Sociaal Wijkteam.

De heer ...: '...' (buiten microfoon).

Mevrouw Van Oostrom: Ja, dat is heel verschillend. Dus er zijn een stuk of vijftig producten en van het merendeel daarvan is een norm opgesteld, dus bijvoorbeeld dat iets maar een half jaar mag duren en dan zes keer per week, zoiets dergelijks.

De voorzitter: Mag ik heel even interrumperen? Alsjeblieft via de microfoon, want het wordt nog genotuleerd. Een-op-een vind ik prima, hoor, maar voor de notulen is dat wel heel belangrijk. Dankjewel.

Mevrouw Van Oostrom: Ja. Dan is er nog Veilig opgroeien is teamwork, daar gaat het omdat we echt veiligheid, complexe casussen beet willen pakken en daarvoor hebben we ook een lokale invulling. Dat doen we regionaal, maar daar zorgen we voor een lokale invulling, zodat het zo lokaal mogelijk aansluit bij de situatie. Dan een terugblik. Op basis van de begroting, maar ook de jaarstukken zijn er door de Dienst Gezondheid & Jeugd verschillende beleidsvoorstellen gedaan. Hier staat een overzicht van verschillende beleidsvoorstellen, bijvoorbeeld programma seksuele gezondheid, om daar meer op in te kunnen zetten. Ik zie twee keer infectiepreventie, heel belangrijk, zeker in het kader van covid natuurlijk, dus daar liepen ze al op vooruit. Over het algemeen zijn wij akkoord gegaan in de zienswijzes met al die beleidsvoorstellen, maar vaak wel onder bepaalde voorwaarden, bijvoorbeeld de wens tot meer onderbouwing en ook dat er meer samengewerkt wordt door partners, lokaal en regionaal.

Mevrouw Stolk: Voorzitter?

De voorzitter: Ja, mevrouw Stolk.

Mevrouw Stolk: Ik wil graag een vraag stellen. Wat je hier hebt staan, zijn dat nou de ... Hoe noem je dat nou? Nou kan ik er even niet op komen. Nee, nee, je hebt ...

De heer ...: Kerntaken?

Mevrouw Stolk: Ja, je hebt kerntaken, maar je hebt die je ook kan kiezen. Help even.

Mevrouw Van Oostrom: Wettelijke en niet-wettelijke.

Mevrouw Stolk: Ja, zijn dit de wettelijke of niet-wettelijke?

Mevrouw Van Oostrom: Dat verschilt. Infectiepreventie is bijvoorbeeld wel een wettelijke taak. Toezicht Wmo is wel een wettelijke taak, maar ik denk even niet per se dat die belegd hoeft te worden bij de GR DG&J.

Mevrouw Stolk: Maar wie heeft dit dan – en misschien ga ik nu wel te diep – maar wie heeft dit dan nu vastgesteld?

Mevrouw Van Oostrom: Dit is de afgelopen periode, dus dit zijn allerlei beleidsvoorstellen, bijvoorbeeld bij de begroting 2020, of '21, of jaarstukken, waar dan gevraagd wordt om extra financiën. Daar zijn we de afgelopen jaren dus, met al deze vragen zijn we dus akkoord gegaan onder bepaalde voorwaarden. Dus dit is echt een terugblik, maar dan zie je: wanneer vragen ze bijvoorbeeld om een extra financiële bijdrage? En bijvoorbeeld seksuele gezondheid, daar was echt wel behoefte om meer op het onderwijs te investeren. Dat kost wat en dan wordt de vraag voorgelegd om daar extra te investeren. Nou ja, let op, uiteindelijk besluit het AB. Dus alle tien de raden worden gevraagd om een zienswijze, maar uiteindelijk is het AB dat besluit en bij meerderheid wordt besloten. Dus ja, ...

De voorzitter: Mijnheer Burakçin.

De heer Burakçin: Dank u wel. Ik heb toch een vraag over de zienswijze. Nou is het zo dat het college doet een voorstel aan de raad voor een zienswijze te geven op de begroting die opgesteld is binnen de GR. Nou hebben wij dus twee wethouders die dus binnen dat GR zitten, die maken die begroting – nou goed, die hebben er in ieder geval mee te maken. Vervolgens komen ze naar de raad en dan geven ze daar ook een zienswijze op. Hoe gaat dat dan, is het dan niet de slager die zijn eigen vlees keurt of zo?

Mevrouw Van Oostrom: Nou ja, het zijn natuurlijk maar twee wethouders, dus er zit ook een brief bij de stemverdeling. In het dagelijks bestuur komen de conceptstukken al inderdaad, daar adviseren wij al op en daar adviseren we vaak ook al kritisch op bijvoorbeeld. Maar dat wordt niet altijd meegenomen, want ook daar is natuurlijk een meerderheid van besluit. Vervolgens heb je dan als raad nog een keer een kans om een zienswijze uit te brengen.

De voorzitter: Mijnheer Burakçin.

De heer Burakçin: Ja, mag ik een vervolgvraag? Ja, dat begrijp ik. Alleen, hij gaat weer over dezelfde zienswijze.

Mevrouw Van Oostrom: Hetzelfde stuk, de begroting.

De heer Burakçin: Ja.

Mevrouw Van Oostrom: Ja. Maar die kan in de tussentijd dus wel aangepast zijn naar aanleiding van de bespreking in het bestuur van de GR.

De heer Burakçin: Ja, maar toch voelt het wel heel erg ongemakkelijk hoe dit proces dan loopt, laat ik het zo stellen. Ik weet niet of dan een ander alternatief gekozen kan worden of wat dan ook, maar dit voelt wel heel vreemd.

Mevrouw Van Oostrom: Het alternatief is dat we natuurlijk ambtelijk geen bouwsteen of helemaal niks aanleveren en dat jullie inderdaad echt de zienswijze helemaal zelf opstellen. De vraag is of je dat wil of moet willen.

De heer Burakçin: Misschien moeten we inderdaad die oproep doen. Voorheen is er natuurlijk een regionale werkgroep geweest die zo'n zienswijze opstelde en nou zijn er allemaal nieuwe raadsleden bijgekomen. Het zou misschien wel fijn zijn als we misschien hier de oproep doen wie er misschien wil deelnemen aan zo'n werkgroep die dan zo'n zienswijze op maakt.

Mevrouw Van Oostrom: Ja, die bereiden dat dan voor en ook inderdaad in gemeenschappelijkheid met meerdere regionale raadsleden, dan heb je ook meer massa eventueel. Nou is het zo dat er een wetswijziging in de GR, de wet op de gemeenschappelijke regeling in de maak is, om ook ... Want nu was die werkgroep inderdaad, dat had geen status. Daar werd wel gebruik van gemaakt, maar die had geen

status. Die wetswijziging maakt het mogelijk dat het echt een formele commissie wordt, een raadscommissie wordt. Dus dan heeft dat meer een formele, wettelijke status.

De voorzitter: Zullen we aan het einde van de vergadering dit punt nog even met elkaar opnemen, als gehele commissie?

Mevrouw Van Oostrom: Yes. Nou, dan gaan we naar de SOJ, daar zien we ook verschillende ontwikkelingen. Toename van de kosten van de jeugdhulp. We hebben wel incidentele middelen van het Rijk krijgen we steeds, dus afgelopen periode hebben we wel steeds alles kunnen dekken. We waren altijd honderd procent solidair in de regio, dus als de ene gemeente een hoge uitschieter had, dan werd dat met elkaar opgeheven. Dat bouwen we af, dit jaar zijn we nog twintig procent solidair met elkaar en vanaf 2023 zijn we niet meer solidair, dus dan betalen we alleen maar voor onze eigen jeugdigen de jeugdhulp. We zijn regionaal wel met ontwikkelopgaven bezig, daar kom ik op de volgende sheet even op terug. Landelijk wordt er ook gewerkt aan een hervormingsagenda om enerzijds het jeugdhulplandschap financieel houdbaar te houden, nu en in de toekomst, maar uiteindelijk gaat het natuurlijk ook vooral om de kwaliteit van de jeugdhulp. Die moet gewoon passend en tijdig zijn, dus dat staat altijd voorop. In de zienswijzes hebben we de afgelopen jaren wel altijd de wens uitgesproken tot realistisch begroten en ook een andere kostenverdeelsleutel. Die wens tot realistisch begroten hebben wij herhaaldelijk gedaan, of hebben jullie herhaaldelijk gedaan natuurlijk in de zienswijze, maar dat is uiteindelijk dan vaak toch niet opgenomen en dat heeft te maken met die AB-meerderheid, waarbij het toch in bepaalde gemeenten beter uitkwam om andere cijfers op te nemen. Dan zie je dus inderdaad dat die begroting toch, dan geef je dat op in de zienswijze en dan ...

De voorzitter: Mevrouw Van Vugt-Roose.

Mevrouw Van Vugt-Roose: Bedankt, voorzitter. Kunt u kort duiden waar die toename van de kosten nou vooral in zit? En eigenlijk ook een tweede vraag: het zijn incidentele middelen van het Rijk, wat wordt daar verder verwacht? Incidenteel, gaat het nog structureel worden, of houdt het echt op?

Mevrouw Van Oostrom: Wat betreft de toename van de kosten zien we dat het aantal jeugdigen eigenlijk vrij stabiel blijft, maar dat de kosten per jeugdige stijgen. Dus er zijn langere trajecten, dure zorg. Dus het ligt niet aan het aantal, maar echt de kosten per jeugdige stijgen. Incidentele middelen, ja, goede vraag. Jij bent financieel adviseur. Nee, ja ... Ja, precies.

Mevrouw Esser: We hebben natuurlijk landelijk zijn er ook signalen gekomen om inderdaad te zorgen dat het tekort wat we hebben op jeugdhulp, om dat aan te vullen. Er is zelfs een landelijke arbitragecommissie in het leven geroepen. Alleen, het Rijk is tot nu toe nog niet zover om inderdaad die bedragen, die dus feitelijk die landelijke arbitragecommissie heeft afgesproken, om die over te nemen. Dus we zijn nu in afwachting van de meicirculaire, die is helaas enigszins vertraagd, en daarin hopen we dus meer informatie te krijgen over de verwachte middelen voor jeugdhulp. Omdat diverse gemeentes, die hebben gewoon een tekort als je het dus vergelijkt tussen de

werkelijke uitgaven die ze hebben en feitelijk de ontvangsten die binnenkomen in het jeugdfonds. Het idee is wel, of althans, dat was van die arbitragecommissie, dat die extra middelen die binnenkomen, die kennen een afloop door de jaren heen. Dus we zijn dus nu ook benieuwd of dat dan ook in die zin gestand wordt gedaan in die meicirculaire, of – wat de gemeentes natuurlijk eigenlijk hopen – dat dat meer stabiel blijft. Vandaar dus ook die landelijke hervormingsagenda, want ook het Rijk wil natuurlijk dat de uitgaven houdbaar blijven en eigenlijk wil het Rijk natuurlijk ook minder middelen ter beschikking stellen, want er spelen natuurlijk landelijk gezien ook andere vraagstukken, zoals bijvoorbeeld op het gebied van klimaat en dergelijke, en daar moeten natuurlijk ook middelen voor worden vrijgemaakt.

De voorzitter: Mijnheer De Boer heeft nog een aanvullende vraag, denk ik.

De heer De Boer: Dank u wel, voorzitter. Even haaks op dit stukje, las ik onlangs een stukje over dat er geen bezuiniging gaat plaatsvinden binnen de jeugdzorg van 500 miljoen, maar er wordt wel gekeken naar eventueel een eigen bijdrage, of eventueel, als ik het goed zeg, bepaalde handelingen die afgeschaald moeten worden.

Mevrouw Van Oostrom: Het Rijk had op een gegeven met landelijk gezegd dat er dus, los van die afbouwregeling, dat er ook nog een korting zou komen van 500 miljoen, en dat is dus landelijk gezien. Bij die hervormingsagenda is inderdaad gesproken over een eigen bijdrage en daarmee hopen ze natuurlijk eigenlijk dat het een soort drempel opwerpt waardoor dus of minder kinderen in de jeugdhulp terechtkomen, of dat ouders die wat meer vermogend zijn, dat die dus een bijdrage kunnen doen. Maar daar zijn voor zover ik weet nog niet echt harde afspraken over gemaakt over bijvoorbeeld een eigen bijdrage van de ouders. Datzelfde geldt voor die landelijke hervormingsagenda, daar zijn nog geen harde interventies op afgesproken.

De voorzitter: Ik zie dat er nog meer vragen zijn. Mevrouw Simon-van Waardhuizen, dan mijnheer Boone en dan mevrouw Schnabel. Ik begin met mevrouw Simon-van Waardhuizen.

Mevrouw Simon-van Waardhuizen: Dank, voorzitter. Nog even terugkomend op de toename van de kosten van de jeugdhulp. In uw antwoord gaf u aan dat de kosten per jeugdige stijgen en dat het aantal jeugdigen eigenlijk gelijk blijft. Als ik zo vrij mag zijn, dan noem ik dat maar even de vraagkant van de zorg. Er is ook zoiets als een aanbiederskant van de zorg, dus kunt u wellicht ook iets zeggen over het aantal aanbieders en mogelijke stijging van kosten aan die kant, en wat dat doet met de toename van kosten jeugdhulp in zijn totaliteit?

Mevrouw Van Oostrom: We hebben van tevoren afgesproken dat we op de cijfers, er komt nog een aparte sessie waar we echt meer de cijfers induiken. Dus ik heb nu op dit moment geen cijfers paraat. Ik weet wel dat we met het nieuwe inkoopkader dus het aantal gecontracteerde jeugdhulpaanbieders hebben verminderd en ook echt strengere kwaliteitseisen hebben gesteld om inderdaad die verhalen van cowboys en dat soort zaken, om echt die kans daarop te verkleinen. Exacte aantallen heb ik nu niet, nee.

Mevrouw Simon-van Waardhuizen: Dank u wel.

De voorzitter: Mijnheer Boone.

De heer Boone: Dankjewel, voorzitter. Dit betreft voor ons een sessie waarin ook een stukje geschiedenis wordt meegenomen. Dan is mijn vraag eigenlijk, als je kijkt dan naar de cijfers en de oproep om realistischer te gaan begroten, op welke domeinen lopen die vergelijking tussen baten en lasten begroot structureel uit de pas op basis van de geschiedenis, en in hoeverre worden die data die daaruit gegenereerd worden meegenomen in de PDCA-cyclus om beter te gaan begroten?

Mevrouw Van Oostrom: In de volgende sheets kom ik daarop terug en dan zal een deel van uw vragen beantwoord worden. Helaas kan ik niet ingaan op alle vragen, want daar heb ik ook het antwoord niet op, maar dan gaan we in op het fenomeen: wat houdt nu realistisch begroten bijvoorbeeld in, en wat zijn daarvan de consequenties voor de gemeente Dordrecht? Dus nog even geduld, alstublieft.

De voorzitter: Ik geef het woord aan mevrouw Schnabel en wij zullen na mevrouw Schnabel even de presentatie verder proberen af te werken, dan hebben we in ieder geval straks nog wat meer tijd. Want anders blijven de vragen ... Het is wel een beeldvormende sessie, dat snap ik wel, maar dan kunnen we verder.

Mevrouw Schnabel: Dank u wel. Ik had een vraag, want de rol van jeugdzorg gaat natuurlijk veranderen, gezien landelijk. In hoeverre heeft dat invloed op de begroting die er dan straks, en op de middelen die er dan liggen? Ook wat betreft hervormingen.

Mevrouw Van Oostrom: Je zegt dat landelijk de jeugdhulp verandert, de rol?

Mevrouw Schnabel: Nee, ja, wat betreft jeugdzorg, in hoeverre dat dat dan nog zeg maar bij de gemeente ligt, en in hoeverre dat het dan naar het Rijk toe gaat?

Mevrouw Van Oostrom: Nou ja, dat is dus nog niet duidelijk, maar er zijn wel signalen dat vooral de hoog specialistische jeugdhulp inderdaad weer gecentraliseerd gaat worden. Daarmee gaat natuurlijk ook een deel van ons geld weer mee terug. Ja, dat zullen we dan zien. Yes? Oké. Ik had het net al even over de regionale ontwikkelopgaven, dat zijn echt opgaven waarvan we zeggen: daar gaan we verder op doorontwikkelen om zo goed mogelijk passend, tijdig en betaalbare zorg te kunnen bieden. Ik heb er een aantal al genoemd, dus de inkoopafspraken die per 2022 vernieuwd zijn, we hebben de verordening Jeugdhulp waarin staat wie wanneer waar recht op heeft. Jeugdhulp naar voren, dus dat is met bestaande aanbieders soort van naar voren halen, dus dat we hulp van achter een beschikking naar voren halen als algemene voorziening. Anders zorgen betreft echt een cultuurverandering, vooral bij de jeugdhulpaanbieders, ook bij Stichting Jeugdteams, waar de jeugdprofessionals werken, om echt meer te normaliseren en te demedicaliseren. Veilig opgroeien is teamwork heb ik al genoemd, het expertteam kijkt met een hele integrale blik naar een gezin, dus vanuit het perspectief van het gezin en van de jeugdige. Beter begroten en monitoren, dat is ook een ontwikkelopgave die ervoor moet zorgen dat er beter en realistischer

begroot gaat worden, maar dat we ook goed monitoren alles wat we doen, wat het effect daarvan is. Want wij denken dat dit alles effect heeft op de hulp van de jeugdigen, maar ook uiteindelijk financieel en dat willen we natuurlijk zo goed mogelijk kunnen monitoren. Contractmanagement 3.0, ik hou even achterwege wat 1 en 2 waren, maar 3.0 is dat we echt beter contractmanagement gaan voeren met de jeugdhulpaanbieders, samen met de Serviceorganisatie Jeugd. Dus de Serviceorganisatie Jeugd Zuid-Holland Zuid is voor ons de inkooporganisatie en de contractbeheerder, maar we hebben gezegd als gemeente: we willen daar veel dichter op zitten, we willen dus lokaal mee kunnen doen. Zo zitten wij vaker dus ook bij de contractgesprekken. En de opdracht aan Stichting Jeugdteams is dus lokaal, verstrekken wij momenteel lokaal. Dan geef ik het stokje over.

Mevrouw Esser: Oké, dankjewel, Susan. Ik wil u graag meenemen in de financiële spelregels omtrent de regionale en de lokale begroting voor de uitgaven van jeugdhulp. U ziet een grafiek en op de x-as, de horizontale as, staan de jaren en op de verticale as, de y-as, staan de bedragen in miljoenenbedragen. De oranje kolommen geven de begroting aan en de blauwe balken geven de werkelijke uitgaven aan. Dit zijn de uitgaven die verlopen via de Serviceorganisatie Jeugd. Die noemen we dan ook regionale jeugdhulp en dit is een staatje van alle uitgaven op het niveau van Zuid-Holland Zuid. Zoals u kunt zien begroten we eigenlijk iedere keer te laag, want de werkelijke uitgaven, de blauwe balken, die zijn hoger dan de oranje balken. Daarmee raak ik dus eigenlijk al direct het fenomeen: wat houdt dan realistisch begroten in? Bij de start van de Serviceorganisatie in 2015 waren de ontvangen rijksmiddelen voor jeugdhulp bepalend voor het bepalen van de uitgaven voor jeugdhulp. Op papier zou namelijk de decentralisatie van jeugdhulp een budgettair neutrale operatie voor de gemeente zijn. Al snel bleek dat dat niet zo was, dus mede op verzoek van uw raad een andere raden is er besloten om meer realistisch te gaan begroten. Dus we gingen niet meer – of, we, dat zijn dan inderdaad in eerste instantie de Serviceorganisatie Jeugd, die ging dus niet meer kijken: wat zijn dus de ontvangen rijksmiddelen die we krijgen voor jeugdhulp? Maar er werd echt gekeken: wat zijn de uitgaven van de afgelopen periode, dus de ervaringscijfers? Er werd gekeken naar de beschikkingen en declaraties in de huidige periode en er wordt gekeken naar de toekomst toe. Dus dat was het fenomeen van realistisch begroten. De Serviceorganisatie heeft daarvoor een forecastmodel ontwikkeld. We zagen natuurlijk dat er een stijging was in de groei van het aantal uitgaven, dus er werd tegelijkertijd gezegd: we gaan een taakstelling invoeren om ervoor te zorgen dat de groei aan uitgaven wat zou gaan afvlakken. Dat was erg ambitieus wat er toen bedacht werd, dat was 5 miljoen op regioniveau in 2020 en die taakstelling zou oplopen naar 15 miljoen in 2022. Want wat is namelijk het effect van een taakstelling? De Serviceorganisatie gaat eerst de uitgaven begroten op basis van de verwachte kosten. Als je een taakstelling hebt, is dat in feite een aftrekpost en je hebt dus per saldo dat je minder hoeft te betalen aan de Serviceorganisatie. Dat zijn natuurlijk weliswaar getallen op begrotingsbasis. We wilden die taakstelling doen om natuurlijk die groei af te vlakken, maar er zat natuurlijk ook iets anders achter. De gemeenten hadden een verslechterd financieel perspectief en op het moment dat de Serviceorganisatie lagere kosten begroot, hoeven gemeentes dus ook minder kosten op te nemen in hun eigen begroting. De provincie verplicht namelijk dat je als gemeente in

ieder geval jouw aandeel in de kosten van een verbonden partij – en dat is hier de Serviceorganisatie – dat je die een-op-een moet overnemen. Dus je mag wel hoger gaan zitten dan het bedrag van de Serviceorganisatie voor jouw gemeente, maar je mag niet lager gaan zitten. Vervolgens bleek dat ook die ambitieuze taakstelling niet te realiseren was. Toen is er dus een nieuw pakket aan maatregelen bedacht en dat is de sheet die Susan zojuist liet zien.

Mevrouw Van Oostrom: Zal ik die even terug doen?

Mevrouw Esser: Ja. Deze maatregelen zijn getroffen en het AB heeft daarop een akkoord gegeven. Bij bepaalde maatregelen is de Serviceorganisatie de trekker, bijvoorbeeld voor het contractmanagement. Voor andere posten, zoals jeugdhulp naar voren en Veilig opgroeien is teamwork, dat zijn lokale opgaven waarvan een individuele gemeente een trekker is, of er is namens de gemeente één trekker daarvoor aangewezen. In die situatie dat iemand van de gemeente, of namens de gemeente een trekker is, dan worden lokaal de besparingen bepaald. Dat is natuurlijk in eerste instantie doen de ambtenaren van die desbetreffende gemeentes, die doen dat. Voor het contractmanagement bepaalt de Serviceorganisatie het besparingspotentieel. De gemeenten leveren hun indicatie van de verwachte besparingen op de regionale zorgmarkt, dat duurdere zorg is, leveren ze aan bij de Serviceorganisatie en de Serviceorganisatie noteert in haar eigen begroting wat de besparingen zijn die gerealiseerd worden op de maatregelen die zij denken te realiseren, en er staat een aparte kolom in de begroting waarbij je kunt zien wat de totaalsom is van alle lokale maatregelen, wat dat zou moeten opleveren. Je ziet inderdaad bij de begroting een kleine ... Of althans, kleine, die stijgen ook. In 2022 zien jullie een dip. Die dip wordt veroorzaakt doordat Stichting Jeugdteams en ook de jeugdhulp naar voren, die wordt lokaal gecontracteerd. Dus dat betekent dat die uitgaven lopen niet meer over de begroting, over de administratie van de Serviceorganisatie. Dat betekent natuurlijk niet dat die gemeente die kosten niet meer heeft. Alleen, het labeltje regionaal wijzigt voor Stichting Jeugdteams en jeugdhulp naar voren van labeltje regionaal wordt het ineens lokale kosten. Dus vandaar de dip en in die dip zat ook nog van 2022 een stukje van de oude taakstelling. Dus die ambitieuze taakst... O, sorry, die staat ... De vorige, ja. Van de ambitieuze taakstelling, wat ik net zei, die zit nog verwerkt in de oorspronkelijke begroting van 2022. In '23 zien jullie een stijging en die wordt dus mede veroorzaakt doordat we nu eigenlijk die oude taakstelling los hebben gelaten van 5 naar 15 miljoen. We hebben nu rekening gehouden met het nieuwe, wat er dus gedacht wordt, het meer realistische bezuinigingspakket. De stijging wordt inderdaad ook veroorzaakt door de extra zorgkosten die we moeten gaan betalen en dat is dan inderdaad ook dan nog, wat Susan al noemde, de duur en de intensiteit van de behandeltrajecten, die neemt toe. Dus we hopen met de begroting die nu voorligt dat dat een realistischer beeld geeft van zowel de kosten, maar ook van de begrote taakstelling die erin zit. Dan ga ik naar de volgende. Jullie zien eigenlijk voor Dordrecht nagenoeg hetzelfde beeld als net. Ik heb net gezegd: de Serviceorganisatie begroot haar uitgaven eerder wat te laag, want in de zienswijzes van uw raad en ook van de vorige raad stond iedere keer: u moet meer realistisch gaan begroten, omdat wij natuurlijk ook in onze eigen begroting nemen wij de bijdrage van de Serviceorganisatie een-op-een over. We weten dan al dat die kosten

eigenlijk te laag zijn. Dan zijn er dus twee mogelijkheden wat je dan als gemeente kan doen: of je neemt een stelpost op, dan voer je hem inderdaad op als echt harde uitgaven in je begroting, of je neemt de verwachte extra uitgaven op in een risicoparagraaf. Met toestemming van uw raad heeft Dordrecht gekozen voor die laatste optie, dus dat wij zeggen: wij gaan dus inderdaad hard in onze begroting nemen wij op de cijfers van de Serviceorganisatie en daar bovenop de verwachte kosten, die plaatsen wij in de risicoparagraaf.

Mevrouw Stolk: Voorzitter, mag ik een vraag stellen?

De voorzitter: Ja, mevrouw Stolk.

Mevrouw Stolk: Even voor mijn beeldvorming, hoor. De Serviceorganisatie Jeugd doet niet de indicaties, maar die heeft het budgetbeheer en die doet de contracten. Zij geven toch op een bepaald moment aan: nou, we gaan het niet halen, we hebben verkeerd begroot. Maar kijken zij nou ook: bij wie levert nou het beste resultaat op? Kijken zij daar ook naar?

Mevrouw Esser: Wat bedoelt u daarmee, het beste resultaat?

Mevrouw Stolk: De beste aanbieder. In die zin, is er ...

Mevrouw Esser: De effectiviteit van een behandeltraject?

Mevrouw Stolk: Ja, ja.

Mevrouw Esser: Daar moet ik het antwoord even op schuldig blijven. Ik denk het wel, ik denk dat Susan daar meer van weet.

Mevrouw Van Oostrom: Dat is iets wat we wel beter gaan doen. Dat is onderdeel van dat contractmanagement 3.0, dus we gaan cijfers echt veel beter bijhouden en ook dat normenkader. Daarmee kunnen we dus zien: die aanbieder biedt hetzelfde product, maar die vragen eigenlijk nooit om een normoverschrijding, en een andere partij, een andere aanbieder vraagt het wel. Nou, dan kun je het gesprek aangaan met die aanbieder en zeggen: hoe komt dat nou dat jij dat niet lukt en jou dat wel lukt? Dat kan een goede reden hebben, dus die data gaan we echt steeds beter inzichtelijk hebben en daarover het gesprek voeren.

De heer Portier: Voorzitter?

De voorzitter: Mijnheer Portier.

De heer Portier: Ik begrijp dat u probeert het beter in kaart te brengen, maar is het niet een structureel probleem van de hele marktwerking, dat met name de gesloten en de langdurige behandelingen zijn peperduur, maar daar wordt ook het meeste op verdiend. Dat de organisaties die zeg maar daar flink aan verdienen aan die jeugdigen die in de problemen zijn gekomen, of ze veroorzaken soms ook, dat die ook hebben gezegd: maar er is nog wel wat extra behandeling nodig, nee, die kan nog niet naar huis terug, et

cetera, de behandeling moet nog even voortgezet worden. Dus ze hebben er gewoon belang bij om behandelingen niet af te bouwen en die steeds verder op te voeren. Is dat niet een fundamenteel probleem? Daar kun je eigenlijk nooit zicht op krijgen vanuit een financieel kader.

Mevrouw Van Oostrom: Ik heb daar geen zicht op. Ik heb geen zicht op individuele casussen en hoe vaak behandelingen, daar heb ik geen zicht op. Maar nu met het normenkader gaan we wel meer zicht hebben op: welke aanbieders vragen dus vaker een overschrijding en welke niet? Daar kunnen we dan beter op sturen. Ik snap dat dat beeld leeft, maar of het werkelijk zo is, durf ik geen uitspraken over te doen.

De voorzitter: Wij zijn nog steeds technische vragen aan het stellen en ik zie enige politieke ... Maar goed, ik ga daar niet over. Ik zie de wethouder, die zat te popelen, dus ik zou graag even jou een plaats willen geven, dat je in ieder geval even een antwoord kunt, een aanvullend antwoord. Ja? Wij draaien de rollen andersom, ja, wij zijn toch van vernieuwing.

De heer Van der Linden: Misschien aanvullend op de vraag van mevrouw Stolk en op de vraag van de heer Portier, want dit is natuurlijk precies waar eigenlijk veel discussie over gaat. We hebben steeds gezegd: de professional gaat over de indicatie. Die gaat zeggen: dit probleem, of deze vraag, of dit dilemma ligt voor, dan geven we in samenspraak met de ouders en de jeugdige willen wij deze beschikking hebben. En de SOJ is niks meer en ook niks minder dan een instelling die doet wat een indicatiesteller zegt en of dat nou een tientje of twee ton kost, daar gaan ze niet over. Daar gaat de professioneel over, samen met de ouders. Dat laat onverlet dat je natuurlijk wel wil dat het geld goed besteed wordt en dat je ook natuurlijk ziet dat er budgetdruk is, maar dat je ook wel wil dat elk tientje goed besteed wordt. Nou, daar hebben we dus in het nieuwe contractmanagement echt wel betere afspraken over gemaakt, waar we ook zelf beter het zicht op kunnen houden, omdat we – en dat komt nog in het verhaal terug – in de vorige raadsperiode hebben afgesproken dat we de financiële verantwoordelijkheid weer per gemeente gaan doen. Dus dan kan de ene gemeente inderdaad wel zeggen: nou, wij geven zoveel mogelijk geld uit, want alle kinderen – even heel gechargeerd gezegd – moeten alles kunnen krijgen wat er beschikbaar is. Een andere gemeente, dat hebben we ook wel gemerkt, die wat krappert zit, die kan zeggen: nee, dat doen wij niet. Dan ga je een beetje verschil zien waarschijnlijk tussen wat er beschikt wordt of niet. Een andere vraag, en die is natuurlijk heel terecht: partijen die zorg leveren hebben natuurlijk een belang bij omzet en ook bij een zeker winstpercentage. We hebben in de nieuwe contractafspraken wel meer zicht op, natuurlijk als je een bedrijf hebt is een gezonde bedrijfsvoering van belang. Maar hoe beloon je je directeur, hoe groot is dat winstpercentage eigenlijk? Daar kunnen we veel beter zicht op krijgen. Daarbij is het wel zo dat er verschil is, hè? Want als je een eenmanszaak bent en een vorm van bijvoorbeeld GGZ-begeleiding biedt, heeft dat een heel ander kostenniveau met zich mee dan wanneer je een instelling hebt met gebouwen, een facilitaire dienst, beveiliging, allerlei professionals eromheen. Daar zit nog wel een ander kostenaspect aan. Maar ik ben het met u eens, juist als er heel veel kosten mee gemoeid zijn, wil je ook goed zicht houden op: is dat nou echt nodig dat er, ook vaak zo ver van huis, zorg

verleend wordt? Al die discussies komen daarin samen en die gaan eigenlijk over het dilemma, want je hebt dus enerzijds, wat uw voorgangers keer op keer op keer op keer, net als alle portefeuillehouders die ik ken ook zeggen: elk kind moet gezond en veilig en kansrijk kunnen opgroeien en dat betekent ook dat je dus de middelen beschikbaar moet hebben voor goede jeugdzorg. Tegelijk zegt ook elke raad: we schrikken wel van die toenemende kosten. Dat is een dilemma, daar hebben we de vorige periode een paar besluiten op genomen, namelijk: meer verantwoordelijkheid terughalen en naar de lokale raden, waarmee je ook zelf beter kan sturen op de financiën en ook zelf eerder kan sturen op de financiën. Want daar zit natuurlijk de grote frustratie van gemeenteraden, van alle gemeenteraden en ook van portefeuillehouders, als je af hebt gesproken: je gaat taken beleggen in de regio, dan horen daar zienswijzeprocedures bij en die kosten tijd. Dus inderdaad, de SOJ weet vaak rond eind mei, begin juni wel: oei, het gaat mis en we hebben ongeveer zoveel geld extra nodig. Tenzij u allemaal besluit: we gaan geen zorg meer leveren. Maar dat willen we niet, dus er is extra geld nodig. Dan komt er een besluit om een zienswijze te vragen aan de raden, die wordt verstuurd, die wordt geagendeerd, die wordt besproken, maar dat is vaak al na de zomervakantie. De hele terechte opmerking van elke raad is dan: nou, drie maanden terug hebben jullie het geconstateerd, nu kunnen we eigenlijk niks anders meer doen dan zeggen: oké, hier is extra geld. Dat is een heel frustrerende situatie. Die situatie doet zich niet of nauwelijks voor bijna alle andere GR'en die één zaaltje verderop zitten te praten. Ik ben ook vicevoorzitter van de Omgevingsdienst, er is een budgetoverschot dit jaar van, ik meen iets van 50.000 euro die wordt verdeeld. Nou, daar ga je niet ingewikkeld over doen. Het gaat bij jeugd om zulke grote bedragen, daar moet je wel ingewikkeld over doen. Want wat we uitgeven aan jeugd, kun je niet uitgeven aan andere aanspraken, misschien cultuur, of groen, of noem maar op.

De voorzitter: Dank u wel, wethouder.

De heer Van der Linden: Dit is puur techniek, wat ik nou doe, hè?

De voorzitter: Ja, dat is goed. Ja, dat snap ik, maar ik zou even met de presentatie verder willen. Dankjewel. Mijnheer Boersma, u zat een hele tijd even met uw vinger opgestoken.

De heer Boersma: Voorzitter, dank u wel. Een vervolgvraag op de tabel die daar staat. Want er is voor gekozen om die financiële solidariteit los te laten, dus de wethouder zegt natuurlijk net, dat zij u ook al: er zijn een aantal maatregelen al genomen om die kosten te dempen. Dan vind ik het bijzonder dat we juist niet een verlaging van de kosten zien, maar voor Dordt een verhoging van de kosten. Terwijl het verhaal van het loslaten van die financiële solidariteit een jaar, twee jaar geleden, was het verhaal: dat gaat voor ons gunstig zijn, omdat wij percentueel eigenlijk meer betaalden aan de jeugdzorg regionaal dan dat we afnamen. Dus ik heb even de vraag hoe we dan straks toch gaan stijgen van uiteindelijk die 35 miljoen naar die 40 miljoen.

De voorzitter: Een hele goede vraag en tevens een van de vragen aan u. Ik wil even weten hoe lang u nog even verder gaat met de presentatie, want ik wil ook de

mogelijkheid geven aan de commissie om meer vragen te kunnen stellen, ze gaan ook een discussie...

Mevrouw Esser: Hierna komen nog twee slides. Eentje gaat over risico's, die duurt niet zo heel lang, en dan heeft Susan nog min of meer een soort afsluitende slide. Dus het duurt niet meer zo heel lang.

De voorzitter: Oké, oké.

Mevrouw Esser: Als ik even mag inspelen op de vraag. Bij de start van de Serviceorganisatie was inderdaad afgesproken de solidariteitsgedachte. Dus er werd eigenlijk gekeken: wat ontvangt iedere gemeente aan rijksmiddelen en die onderlinge verhouding was bepalend wat iedere gemeente ging betalen. Dus Dordrecht zat er ongeveer in voor een derde van alle ontvangen middelen van alle gemeentes en we moest daardoor dan ook ongeveer een derde van de kosten betalen, ongeacht of het een Dordts kindje was, een kindje uit Zwijndrecht, of wat dan ook. Omdat we op een gegeven moment zeiden: eigenlijk wil je natuurlijk dat de gemeentes meer zelf kunnen sturen. De ene gemeente is misschien wat strenger in de toelatingseisen dan de ander en dan zou het natuurlijk niet fair zijn dat die in financiële zin, zal ik maar zeggen, niet beloond wordt voor zijn strenge beleid wat ertoe leidt dat je minder kosten hebt. Dus vandaar dat we dus middels een afbouwregeling hebben we dus besloten: nee, we stappen over op – en dat is een beetje een vreemde benaming – het profijtbeginsel, maar dat betekent dat eigenlijk vanaf 2022 betaalt Dordrecht alleen voor het daadwerkelijke gebruik van de Dordtse kinderen, Zwijndrecht betaalt alleen voor het daadwerkelijke gebruik van de Zwijndrechtse kinderen. Je ziet het inderdaad niet zo scherp terug in de tabel, maar het is wel degelijk zo dat door het loslaten van die solidariteit gaat Dordrecht inderdaad verhoudingsgewijs minder betalen. Dus wij profiteren daar wel degelijk van, maar u moet goed beseffen dat op het moment dat er bijvoorbeeld één, twee of drie gezinnen in je gemeente komen met een aantal kinderen die zware steun en zorg nodig hebben, dan kan ineens, wat we dus noemden dat solidariteitseffect en die kosten, die kunnen ineens gigantisch gaan stijgen. Bijvoorbeeld Zwijndrecht wordt daarmee geconfronteerd, die heeft kinderen, die kosten echt, dat is tonnen op jaarbasis en je zal er maar voor staan als je als gemeente zoiets hebt, los even van de trieste situatie voor het gezin zelf. Maar dat betekent dus ook het loslaten van de solidariteit, dat je dus inderdaad ook volledig zelf aan de lat staat voor de kinderen met hun bijbehorende problematiek. Nu zal het voor Dordrecht wel min of meer gaan uitmiddelen, gezien de massa, maar met name natuurlijk voor kleinere gemeentes kan dat natuurlijk grote impact hebben op hun eigen situatie. Waardoor nemen die kosten toe? We hebben het er al eerder over gehad, ook in Dordrecht hebben we natuurlijk te maken met de toename van de intensiteit van behandeltrajecten. Waardoor wordt het ook veroorzaakt? Ik noemde het net al, we hadden eerst in onze begroting rekening gehouden met die ambitieuze taakstelling en die konden we niet realiseren. Dus we zijn niet alleen realistischer gaan begroten in de kosten, maar ook zijn we realistischer, hopen we, gaan begroten in de taakstelling. Dat effect vertaalt zich, tezamen met bijvoorbeeld de stijging van de zorgsalarissen waar we eigenlijk lokaal niks aan kunnen doen, in toch de stijging van die kosten. En ik zei het al eerder,

en we hopen inderdaad straks bij de meicirculaire dat we dus inderdaad voldoende middelen hebben om inderdaad die toename van die kosten af te kunnen vangen en uiteindelijk is het ook natuurlijk aan uw raad om op een gegeven met te bepalen: wat wilt u ter beschikking stellen aan jeugdhulp?

Mevrouw Vol-van der Holst: Voorzitter?

De voorzitter: Ik zag eerst mevrouw Stolk en dan mevrouw Van der Holst, sorry. Mevrouw Stolk.

Mevrouw Stolk: Misschien een rare vraag en ik bedoel hem niet raar, hoor, laat dat heel helder zijn. Maar we hebben nu ook te maken met de opvang van vluchtelingen. Moeders en kinderen die hier naartoe zijn gekomen. Ik kan me zomaar voorstellen dat die kinderen misschien getraumatiseerd zijn, problemen hebben. Hebben jullie dit al nu meegenomen in de begroting, of wordt daar extra geld voor uitgegeven, krijgen we daar extra geld van vanuit het Rijk, of komt dat ...

Mevrouw Esser: Ik denk dat de begroting al eerder was opgesteld dan dat de oorlog in Oekraïne uitbrak. Dus daar is nog geen post opgenomen voor de Oekraïencrisis. Het is ook onduidelijk of het Rijk ons extra gaat vergoeden voor de Oekraïense kinderen die die kosten nodig hebben, maar het is wel zo, als die kinderen hulp nodig hebben, dan krijgen ze de hulp.

Mevrouw Stolk: Voorzitter, als ik daar even op mag reageren? Dat lijkt me vrij normaal dat die kinderen ook hulp krijgen. Maar ik vraag me wel af wat de consequenties zijn op de langere termijn. Want ik snap, gelukkig was die oorlog er toen nog niet, maar die is er helaas nu wel, maar wat kan dat betekenen eventueel voor ... Want dat zijn incidentele, of dingen die je niet kan voorzien, want niemand had kunnen voorzien dat we een oorlog zouden krijgen en dat we hier mensen op zouden moeten vangen. Hoe gaan wij daar als gemeente mee om?

De voorzitter: Zullen we dat gesprek eigenlijk op ... Ja, ik wil niet vervelend doen, maar we hebben het nu over een zienswijze. Wat nu zich afspeelt, dat snap ik ook wel, maar ja, het gaat heel even buiten de ... Hoe zeg je dat? Buiten de scope van de discussie op dit moment. We komen er later waarschijnlijk op terug, want ik hoop dat de commissie daarmee ... Maar een terechte vraag trouwens, overigens. Mevrouw Van der Holst. Voor- van der Holst.

Mevrouw Vol-van der Holst: Dank u wel, voorzitter. Vol. Niet leeg, maar Vol, ja. Dankjewel. Ja, dat is makkelijk, sorry. Ik had even wel een soortgelijke vraag, maar ik denk, is de gevolgen van corona voor de jeugd hierin ook opgenomen? Want is het een realistisch beeld? Omdat ik het gevoel heb dat er nu heel veel meer zorg nodig is voor jongeren die echt een klap hebben gekregen van heel die coronacrisis. Zit dat er echt helemaal in, is dat helemaal onderbouwd?

Mevrouw Esser: Daar durf ik geen honderd procent zekerheid over te geven. We weten wel dat door de corona dat mogelijk te problematiek bij bepaalde categorieën jongeren

is verslechterd. In het forecastmodel van de Serviceorganisatie wordt rekening gehouden wel met de beschikkingen. Dus stel je eens voor, als dat soort kinderen een beschikking al hebben, dan zitten die er wel in. Maar of het voor de volle honderd procent erin zit, dat zou ik niet durven zeggen.

Mevrouw Van Oostrom: Even over corona, je ziet wel dat heel veel kinderen ook wel weer die veerkracht hebben om weer op te ... Gelukkig, en gezinnen die veerkracht hebben om op te staan. Dus het heeft wel degelijk, we zien wel, het heeft effect, maar ja, beperkt. We zetten dus ook, want dat is ook lokaal, we zetten dus heel erg in op preventie, dus door bijvoorbeeld op het mbo proberen we bijvoorbeeld bij het Da Vinci College ook decanen, of hoe heten die klassen... Nou ja, de docenten bijvoorbeeld, op te leiden om eerder te kunnen signaleren wanneer er problematiek is. Ja, maar ook de docenten zelf op te leiden en die kunnen dan, als train de trainer, dus die kunnen elkaar weer opleiden. Nou, zo om steeds beter zicht te hebben op de jongeren en dan ook vroegtijdig daarop, en ook hen handvatten te geven: waar kan je dan met zo'n jongere naartoe? En niet meteen naar hele dure zorg, maar gewoon ... En dat is ook jeugdhulp naar voren, ik bedoel, voor sommige kinderen is het ook goed om gewoon naar een scouting te gaan en kan dat al heel veel bieden. Dus dat is ook waar wij lokaal op willen sturen, want de jeugdhulpaanbieders, of nee, Stichting Jeugdhulp dus veel meer kijkt: wat is er lokaal – wij noemen dat het voorveld – wat is er lokaal in de wijk, in de buurt, waar we ze ook naar toe kunnen sturen? Zonder een indicatie, maar waar ze gewoon normaal kind kunnen zijn.

De voorzitter: Mijnheer De Boer heeft een aanvullende vraag.

De heer De Boer: Dank u wel, voorzitter. Allereerst wil ik wel tegen de dames zeggen: jullie doen hartstikke goed werk. Want jullie geven eigenlijk een beetje aan: we gaan het beter doen. Maar volgens mij toen jullie gewoon al je best, alleen je staat met de rug tegen de muur. Want ik wilde ook die corona noemen, maar ja, u zegt ook terecht: de jeugd heeft veerkracht. Inderdaad, ze slaan door in drugs en alcohol, dat hoorde ik vandaag ook ergens, dus misschien levert dat weer problemen op. Maar waar ik eigenlijk een beetje benieuwd naar ben, u noemde dat net al, en ik sprak een aantal weken geleden op de Bankastraat hadden we een avond met een aantal aanbieders en toen kwam mij ter ore dat er best wel een aantal jeugdigen zijn in de omgeving die echt wel een hoop geld kosten. Dat waren geen tonnen, maar dat ging zelfs richting de miljoen. Ik ben heel benieuwd, een technische vraag dit: hoe zit die opbouw in elkaar? Dat hoeft niet vanavond, maar ik ben best benieuwd, waarom kost dat zoveel?

Mevrouw Van Oostrom: Wij krijgen maandrapportages en daar hebben wij ook altijd de tien duurste cliënten in Dordrecht. Dat zijn cliënten die echt al ... Volgens mij hebben jullie al een keer een maandrapportage gehad en daar bespreken we samen met de SOJ en ook Stichting Jeugdteams gewoon eigenlijk het profiel van de jongere. Of, niet per se, zonder naam of toenaam, maar gewoon: wat heeft die jongere nou het zorgpad, wanneer is dat begonnen? Dan zie je vaak dat het op een gegeven moment best goed ging met die jongere en ineens, dan hoeft er maar iets te gebeuren en ... Ja, dus we bespreken die gevallen wel en we proberen daaruit te leren, maar ...

De heer De Boer: Maar je hebt ook die normen ... Voorzitter, je hebt die normen natuurlijk, die noemde u al, er zijn vijftig producten ongeveer. Ik wil toch wel even gelijk meegeven wat ik ook die avond hoorde is dat het vaak ook stukt bij de doorverwijzing. Dat heel veel jeugd blijft hangen in het begin, die kunnen niet door naar de volgende stap. Dat kan huisvesting bijvoorbeeld zijn, of ...

Mevrouw Van Oostrom: Klopt, doorstroom is ook echt wel een probleem en daarom zijn die wachtlijsten ook heel vaak, de doorstroom is er niet. Dan kijk je ook naar huisvesting, ja, dat is ook een probleem. Dat zijn echt zaken die we wel oppakken – ik wou zeggen proberen te pakken – die pakken we op, maar ook daar hebben natuurlijk maar beperkt invloed op. Ik weet dat er op het Leerpark zijn bijvoorbeeld driehonderd jongerenhuisvesting. Maar ja, dat zijn er dan driehonderd en dat is ook niet voldoende. Dus daar kijken we wel naar en we willen zoveel mogelijk die jongeren ook in de ... Een van de opvattingen is ook dat we ze zo dichtbij mogelijk hulp aanbieden. Dus we moeten echt kijken, het liefst binnen de eigen gemeentegrenzen, maar in de regio om die jongeren te kunnen huisvesten, want daar help je een jongere ook niet mee om hem helemaal naar Groningen te sturen

De heer De Boer: Dank u wel.

Mevrouw Van Oostrom: O, sorry, ik zeg Groningen, sorry. Groningen wel, maar Friesland niet.

De voorzitter: Ja, maar dat geeft niet, hoor. Maar zal ik even voorstellen om even verder met de presentatie te gaan, want daar zijn we uiteindelijk hier voor.

Mevrouw Van Oostrom: Jij nog?

Mevrouw Esser: Nee, hij kan naar de volgende. Ik noemde net al dat wij dus de verwachte uitgaven op jeugdhulp die wij dus verwachten, bovenop de bijdrage die we betalen aan de Serviceorganisatie, die nemen wij op in onze risicoparagraaf. In de lokale begroting van Dordrecht dus en ook in de jaarverslagen ziet u dus terug het risico op jeugdhulp. Dat staat prominent op nummer één, dus dat betekent dat wij dus rekening houden met een bedrag wat we dus extra moeten betalen bovenop de bedragen van jeugdhulp. Dat betekent dan ook omdat het in de begroting staat en in de jaarrekening, dat wij dus die risico's, dat we die dan twee keer per jaar gaan actualiseren. In de risicoparagraaf ziet u dus niet alleen waardoor het risico optreedt, maar worden ook de beheersmaatregelen getroffen, een opsomming vindt daarvan plaats. Dus als u straks de jaarrekening krijgt, dan ziet u dus ook bij het onderdeel weerstandsvermogen, dan staat er een apart kopje risico's en als u dan klikt op jeugdhulp ziet u wat wij dus inderdaad aan maatregelen willen doen om het risico te beperken op die extra uitgaven. Dit was mijn deel, dus ik geef het nu weer over aan Susan voor als het goed is de laatste sheet.

Mevrouw Van Oostrom: De laatste sheet en dan blikken we vooruit op hetgeen wat er nu eigenlijk voorligt, dus de begroting 2023 en de jaarstukken 2021. Daar hebben we dus ambtelijk een zienswijzebrief voor opgesteld, natuurlijk in afstemming met de wethouder – dat zou ik niet durven, ik durf niks meer te zeggen. In de begroting 2023, zoals jullie

ook hebben kunnen lezen, wordt er om een aantal extra financiën gevraagd. Dat heeft onder andere te maken met de indexatie en twee echt op inhoud punten, onder andere voor het Meldpunt Zorg en Overlast. Daar is al langer incidenteel en structureel geld voor gevraagd, daar wordt nu wederom structureel geld voor gevraagd. Daarvan hebben we, wij adviseren u om daarin in de zienswijze op te nemen: we gaan in principe niet akkoord. We hadden ook kunnen zeggen: we gaan akkoord, mits u dit. Nee, we hebben gezegd: nee, we gaan niet akkoord, tenzij er een duidelijke onderbouwing komt, omdat je ziet dat er steeds vaker inderdaad daar geld op wordt gevraagd en we willen gewoon dat daar structureel iets gaat veranderen. Bij Veilig Thuis wordt ook om een uitbreiding gevraagd. Daarvan hebben we gezegd: daar loopt nu al een project op en dat is dat Veilig opgroeien is teamwork. Daarvan willen we eerst zien wat dat doet dit jaar en dan pas eind dit jaar kunnen we daar een besluit over nemen. Het onderdeel SOJ, in de begroting wordt er uitgegaan van groeipercentages van vijf, tweeënhalf en nul procent, dat is die afbouw. Daarvan hebben we dus wederom gezegd: dat is niet realistisch, wij gaan uit van zes, vier en twee procent. Dat doen we op basis van de aantallen die we dus hebben gezien en ook omdat je dus ziet dat de ombuigmaatregelen nog weinig, of nou ja, wel effect hebben, maar niet zoals we hadden verwacht of hadden gehoopt. Even nog kort de jaarstukken 2021. 2021 was ook het tweede jaar van covid, die kosten zijn in principe door de GGD of de DG&J gewoon kunnen verhaald worden op het Rijk, dus dat is heel fijn. Maar uiteindelijk heeft het wel effect gehad, want zeker in het begin werden alle medewerkers vol ingezet in de covidorganisatie. Later is er een speciale covidorganisatie opgestart, maar in eerste instantie waaraan het gewoon de medewerkers van de GGD en van de leerplicht bijvoorbeeld. Echt breed van de DG&J die werden ingezet en dat heeft effect ook op natuurlijk hun capaciteit om ons te ondersteunen en te adviseren, maar financieel is dat wel vereffend. De te reguleren taken zijn dus nihil, hè? Komt ongeveer op nul uit en daarom is er ook geen inhoudelijk voorstel voor de resultaatbestemming onder de SOJ. Die zijn ook hetgeen wat ... De resultaatbepaling is dus opgenomen in onze jaarstukken 2021, dus dat wordt dan gewoon overgenomen in onze eigen jaarstukken. Dat was hem.

De voorzitter: Ik heb aangegeven namelijk aan het eind nog vragen en dan opmerkingen, maar vooral vragen die in beeldvormende zin een toevoeging zijn voor deze commissie. Ik zag net mijnheer Portier. Ja, aan u het woord.

De heer Portier: Voorzitter, in het begin kwam u heel even op de plaatselijke zaken, de Wijkteams en de Jeugdteams die nu lokaal aanbesteed gaan worden. Is overwogen om niet aan te besteden, maar de mensen gewoon in dienst van de gemeente te nemen, waar ze tenslotte ook hun werk voor verrichten?

Mevrouw Van Oostrom: Ik ben niet degene die daar helemaal in zit, dus ik vind het lastig. Maar er zijn meerdere soorten, hè? Je kunt aanbesteden, je hebt meerdere vormen. Daar is wel goed naar gekeken en daar is bewust voor een aanbesteding gekozen. Of daarin ook is afgewogen om ... Volgens mij is ons principe wel om het niet echt in huis te halen.

De heer Portier: Aanvullend daarop. U zegt: er is bewust voor gekozen ...

Mevrouw Van Oostrom: Voor aanbesteding.

De heer Portier: Voor aanbesteden. Ik zou verwachten dat het ... Is dat aan de gemeenteraad voorgelegd? Want wij gaan er uiteindelijk toch over.

Mevrouw Van Oostrom: Volgens mij wel middels een raadsinformatiebrief, maar dat is geen vraag natuurlijk, dat is informierend, dus.

De heer Portier: Ik heb het niet gezien.

De voorzitter: Ik zie twee mensen die ook vragen willen stellen. Mijnheer Boersma en mevrouw Van Vugt.

De heer Boersma: Misschien even een opmerking procedureel, want kijk, aanbesteden is niet iets wat uit de lucht komt vallen, maar wat wij gewoon volgens mij als raad in het verleden als uitgangspunt genomen hebben. Dus op het moment dat je besluit niet meer aan te besteden, dan is er volgens mij gewoon een raadsvoorstel en een besluit nodig om te stoppen met aanbesteden.

De heer Portier: Sorry, ja, we dreigen even in een discussie te komen, maar even puur technisch gezien. Het was eerst belegd bij de DG&J, dus hadden we er niks over te zeggen. Nu komt het terug, in ieder geval dit onderdeel, naar de gemeenten. Dan is de vraag: hoe ga je dat organiseren? Ga je met een beperkte groep aanbieders werken, ga je het breed uitzetten, ga je het zelf doen middels een gemeentelijke stichting et cetera? Dat zou dan opnieuw besloten moeten worden, lijkt mij. Maar misschien dat de wethouder daar wat over kan zeggen.

De voorzitter: Dat wilde ik net even zeggen. Ik bedoel, anders komt u hier maar weer zitten. Ik zie dat de wethouder gewoon een antwoord op de vraag, denk ik.

De heer Van der Linden: Misschien even in reactie op ... Eventjes kijken, hoor. Ja. In de tijd, eigenlijk bij de transitie in 2014-'15 is besloten om dit hele pakket aan te besteden. Toen zijn er eerst Jeugdteams opgericht, eigenlijk naast de sociale teams. Twee jaar later hebben we er Sociale Wijkteams van gemaakt, alles aan elkaar, wel met voor een deel taken die ze ook allebei konden doen, maar natuurlijk wel gevoed vanuit verschillende expertisegebieden, vanuit verschillende organisaties. We hebben vorig jaar, of het jaar daarvoor, besloten om dat lokaal te gaan doen, wel met gebruikmaking van dezelfde expertise en ook van dezelfde Stichting Jeugdteams in dit geval, die dus mensen levert aan de Sociale Wijkteams. Dat is wel aan uw raad voorgelegd. We moeten even goed nazoeken hoe dat toen is gebeurd, maar dat is wel voorgelegd en ook besproken volgens mij zelfs, in de commissie Sociaal.

De voorzitter: Dankjewel. We gaan naar mevrouw Van Vugt.

Mevrouw Van Vugt-Roose: Dankjewel, voorzitter. We hebben daarnet die staatjes gezien met die begrotingen en dan zie je toch elke keer dat het eigenlijk misgaat met wat er begroot wordt en wat er nou uiteindelijk wordt uitgegeven. Realistisch begrooten is dus

moeilijk, maar ja, gaan we daar nou gewoon mee door, of wat wordt eraan gedaan, of is er gewoon een hele goede verklaring waarom dat elke keer niet klopt?

Mevrouw Esser: Ik heb die verklaring proberen aan te geven dat hem dus met name zat het erin in de jaren die u heeft gezien doordat we dus een te ambitieuze taakstelling hadden. Dat had ermee te maken dus met dat we dus eigenlijk een relatief lage bijdrage wilden opnemen voor de Serviceorganisatie, omdat namelijk het collectief van de AB-leden, de meerderheid, die besluit uiteindelijk over de omvang van de Serviceorganisatie. Dan is het vervolgens aan de gemeente om inderdaad het bedrag een-op-een over te nemen, of inderdaad te plussen hard in de begroting, zodat bijvoorbeeld als ze dat zouden doen, dan zouden dus die blauwe en die oranje balk aan elkaar gelijk zijn. Maar ook Dordrecht heeft niet voor die optie gekozen, wij hebben gewoon gezegd: nee, wij nemen dus inderdaad een fiks bedrag op in onze risicoparagraaf. U ziet dan ook vaak terug in de toelichting als we dus een overschrijding moeten verklaren dat we daar dus rekening mee hebben gehouden in ons risicoprofiel. En nogmaals, het is lastig, want de jeugdhulp is een opneinde regeling en er kunnen altijd onvoorziene dingen gebeuren: een Oekraïne crisis, een coronacrisis.

Mevrouw Van Vugt-Roose: Complimenten ook daarvoor trouwens, hoor.

De voorzitter: Mijnheer Boone heeft een vraag.

De heer Boone: Dankjewel, voorzitter. U refereerde net in de presentatie aan het beter begroten aan de hand van het zogenaamde forecastmodel. Zou u eens ons mee willen nemen wat daar precies in zit, welke formules daarin zitten, of de vraag: is dat wellicht iets voor een volgende beeldvormende sessie?

Mevrouw Esser: Dan zou ik inderdaad de suggestie willen doen, of het voorstel om dat in een volgende sessie te doen, want dat is echt, ik zal maar zeggen, best wel een ingewikkelde applicatie. Die wordt echt goed opgepakt door de Serviceorganisatie en dan zou ik ook adviseren om inderdaad dan iemand van de Serviceorganisatie daar de data-analist voor uit te nodigen.

De heer Boone: Ik verheug me, voorzitter.

De voorzitter: Voor degenen die daarin geïnteresseerd zijn, er komt een aparte sessie namelijk met een aantal zorgaanbieders voor jeugdigen. Dus wat dat betreft, ja, u wordt op uw wenken bediend. Mijnheer Portier.

De heer Portier: Volgens mij is het niet zo heel zinvol om hier een sessie aan te weren. Doe het gewoon goed uitgelegd op papier, dan kunnen we het allemaal nalezen wie daar interesse in heeft. Maar ja, om online in een presentatie dat even helemaal door te nemen, terwijl je het ook gewoon van papier kunt lezen in een stuk waarin het goed uitgelegd wordt, dat lijkt me handiger.

De voorzitter: Ik wil niet veel zeggen, maar het lijkt me verstandig om de commissie daar een uitspraak over te laten doen.

De heer Portier: Nou ja, daar ben ik deel van, dus ...

Mevrouw Stolk: Voorzitter, als ik daar even op mag reageren?

De voorzitter: Mevrouw Stolk.

Mevrouw Stolk: Het lijkt mij wel verstandig, omdat we best wel met een vrij nieuwe gemeenteraad zitten, om dat toch in een fysieke sessie te doen. Ik snap, we kunnen allemaal lezen, maar als we het over jeugdzorg hebben, dat zit toch wel gecompliceerd en vrij technisch in elkaar.

De voorzitter: Ik kijk inderdaad even rond en ik wil graag even, nou ja, goed, mevrouw Stolk haar woorden even bekrachtigen door de commissie: zullen we het op die manier doen zoals mevrouw Stolk dat verwoord heeft? Ja?

Mevrouw Koene: Voorzitter?

De voorzitter: Ja, mevrouw Koene.

Mevrouw Koene: Kunnen we het niet en-en doen? Dat er gewoon even in één of twee A4'tjes een schets wordt gemaakt van wat het een en ander inhoudt en dan dat koppelen aan de fysieke bijeenkomst?

De voorzitter: Een fantastisch compromis wat mij betreft. Ik weet niet of de commissie zich daarin kan vinden? Ja. Zijn er vragen? Beeldvormende vragen, zal ik maar zeggen, technische vragen. Mijnheer Burakçin, GroenLinks.

De heer Burakçin: Toch nog even kort over realistisch begroten in relatie tot de zienswijze. De vorige periode hebben we bijna in elke zienswijze aangegeven dat we willen zien dat er realistisch begroot wordt. We zien ook altijd weer dat heel veel taken, of tenminste, die wij meegeven, niet overgenomen worden door de SOJ. Dus af en toe vraag ik me wel af eerlijk gezegd: heeft het nog zin om een zienswijze in te dienen? Want als dat toch niet overgenomen wordt.

De voorzitter: Ik zou graag het woord willen geven aan de wethouder. Volgens mij staat hij weer te popelen, dus ik denk dat hij wel een antwoord heeft.

De heer Van der Linden: Nou, ik maak even één bezwaar. De SOJ neemt niks over, de SOJ doet alleen maar wat het AB besluit. Als het AB zegt: hier is 10 miljoen extra. Dan zegt de SOJ: prima, dankjewel. Als het AB zegt: je moet 10 miljoen korten. Dan zegt het SOJ: dan ga je de Jeugdwet niet kunnen uitvoeren, maar prima, jullie besluiten. Dus de wethouders besluiten dat. Wij, de Dordtse zienswijze, heeft altijd, in ieder geval sinds de vorige periode gezegd: we zien die ontwikkeling, stijgende kosten, stijgende vraag, een openeindewet, we komen geld tekort, ga realistisch begroten. Dat zeggen wij, dat zeggen nog een paar andere gemeentes. Ik snap heel goed dat er collega-gemeentes zijn die misschien moeten korten op bibliotheekuren, of op het groenonderhoud moeten bezuinigen, of op cultuur, ik noem het maar op, die zeggen: leuk wat Dordrecht wil, meer, meer, meer, wij kunnen het niet meer doen zonder dat we moeten inboeten onze

eigen dienstverlening. Dus ik snap dat je dan ook zienswijzes hebt van andere raden die zeggen: niet meer, minder. Ook het AB is een democratisch orgaan, daar zitten tien gemeentes vertegenwoordigd met een wethouder en als we er niet uitkomen, gaan we stemmen. Het is een paar keer gebeurd dat Dordrecht, want ik ben voorzitter, technisch voorzitter, dus ik probeer niet te stemmen. Als ik aanvoel, we hebben een minderheidsstandpunt, is het niet nodig om te stemmen, maar dan zeg ik wel: beste collega's, jullie weten wat er gebeurt, over een paar maanden zitten hier weer en dan gaan we allemaal zeggen: tsjonge, wat is er nou gebeurd, we hebben meer geld uitgegeven. U weet hoe dat komt, want u gaat niet realistisch begroten. Dat is een paar keer gebeurd, maar ik heb alle begrip voor de collega's die van hun raden te horen krijgen: beste wethouder in dat AB, zorg ervoor dat we minder progressief gaan begroten. Dat gaan we dus nu niet meer meemaken, want we gaan een begroting krijgen, nog steeds één begroting, opgebouwd uit tien deelbegrotingen en het kan heel goed zijn, dat kan, dat er een paar gemeentes zijn die gaan zeggen: wij gaan nul stijging doen. Dat kan. En er gaan een paar gemeentes zijn, waaronder hopelijk Dordrecht, die zeggen: nul is heel mooi, maar het wordt zes. Wij gaan zes procent groeien of zes procent meer ruimte bieden aan de indicatiestellers en aan de SOJ om geld uit te geven. Dan zul je gaan zien volgend jaar – en dat wordt natuurlijk nog best wel een beetje ingewikkeld – dat sommige gemeentes uit kunnen met hun begroting, want die hebben iets ruimer begroot, en dat andere gemeentes halverwege het jaar inderdaad meer geld moeten gaan uitgeven. Dus de SOJ beslist dat niet, het AB beslist dat en omdat we hebben gezien dat het AB dat heel moeilijk vindt, omdat er van links tot rechts echt verschillende omvang in gewenst stijgingspercentage is, hebben we gezegd: we halen die financiële verantwoordelijkheid terug. Dus de raad van Dordt gaat zo meteen over ons deel van die begroting en mocht er een stijging nodig zijn, dan hoef ik niet meer met een zienswijze – waar ik het altijd mee eens ben – naar een AB, dan ga ik gewoon naar u toe en dan zeg ik: beste raad, we komen geld tekort. Dus of u moet zeggen: we gaan ergens de vraag beïnvloeden – wat heel moeilijk is, wat we wel doen, maar wat best moeilijk is – of we gaan extra middelen ter beschikking stellen. Dus dat is het, tussen haakjes, mooie van deze nieuwe periode. U gaat er veel meer zelf over, zonder die vertraging die je nou eenmaal hebt als je in een regionale samenwerking zit. Dat is een hoopvolle gedachte, hè?

De voorzitter: U heeft de zienswijze heel goed even kunnen verwoorden. Ik heb nog één ... O ja, ook nog. Mijnheer Boersma.

De heer Boersma: Ik heb nog één vraag over de zienswijze. Dat is een beetje – ja, wat is het – een technische vraag, politieke vraag, ik weet het niet precies, we moeten maar even kijken hoe we eruit komen. Het valt mij bij deze zienswijze op, als we hem vergelijken met vorig jaar, dat hier niet echt een conclusie in staat. De zienswijze van vorig jaar werd afgesloten: wij verzoeken u de begroting aan te passen met punten die wij ingebracht hebben. Hier wordt wel op een aantal punten commentaar gegeven op de begroting waarvan we zeggen: volgens ons moet dat anders, bijvoorbeeld dat realistisch begroten, die percentages moeten anders, met huiselijk geweld moet iets anders. Maar ik mis een beetje de eindconclusie: wat heeft dit nou voor een effect op onze zienswijze ten aanzien van de totale begroting?

De voorzitter: Is dit nu een vraag aan de wethouder, of ...

De heer Boersma: Nou ja, ik bedoel, ik denk aan de wethouder misschien even.

De voorzitter: Gaat uw gang.

De heer Van der Linden: Dit is ook een beeldvormende vraag eigenlijk, toch? Nee, goed, als deze zienswijze uw akkoord krijgt, dan nemen we die mee als onze inzet richting het AB. Het is niet zo dat we dan ter plekke al die zienswijzen naast elkaar gaan leggen, er komt natuurlijk een adviesnota op waar al die tien zienswijzes – want elke gemeente gaat een zienswijze indienen – wordt vergeleken en dan wordt gezegd: hé, interessant, een paar gemeentes geven aan bijvoorbeeld zes procent stijgen en een paar zeggen bijvoorbeeld vijf procent, Daarom moeten we iets mee, en ook de andere opmerkingen over onder andere Veilig Thuis en OGGZ, daar moet wel wat mee gebeuren. Ik zit zelf ook in het DB natuurlijk, maar als we daar niet meer duidelijkheid over kunnen krijgen over waarom het nodig is, dus die onderbouwing moet sterk inhoudelijker, dan zal Dordrecht geacht worden tegengestemd te hebben tegen dat onderdeel. Maar als dat beter onderbouwd wordt, en dat gesprek loopt natuurlijk al wel, dan voelen we op basis van deze zienswijze de vrijheid om dit wel te doen. Dus het advies zou u erin kunnen zetten, maar hij is niet nodig voor onze inzet tijdens de AB-vergadering, zeg maar.

De voorzitter: Dankjewel voor het antwoord. Mijnheer Boersma nog, nog een beeldvormende vraag?

De heer Boersma: Misschien nog één poging dan, want het lijkt mij logisch dat als je een zienswijze indient, dat is gewoon hoe wij als raad tegen die begroting aankijken, dat je dan wel uiteindelijk afsluit met een conclusie. Of de conclusie is, wat volgens mij de wethouder ook aangaf in een eerdere vraag, in het verleden zeiden we wel eens: we stemmen in onder voorwaarden. Maar met deze nieuwe manier van werken is eerder dat we zeggen: als de begroting niet wordt aangepast, stemmen we niet in. Ik zou dan zeggen vanuit de positie als raad dat je zegt: dit is onze zienswijze en dan is de conclusie, beste AB, als jullie niet onze opmerkingen verwerken, dan kunnen we niet met de begroting instemmen, maar dan ook gewoon dat vast opnemen.

De voorzitter: Ik geef nog één keer het woord aan de wethouder en dan kijk ik even rond, want anders wordt een soort discussie tussen mijnheer Boersma en de wethouder.

De heer Van der Linden: Ja, dat moet je niet hebben, hoor, daar moet je echt niet blij mee zijn. Voor het onderdeel stijgingspercentage geldt dus eigenlijk dat het onze zienswijze is, en zo gaan wij het ook doen. Want Dordrecht heeft zijn eigen partje in die begroting en die begroting gaat straks echt opgebouwd worden uit gemeentes die ietsje royaler willen zitten en gemeentes die ietsje willen dempen. Dus daar maakt het in zekere zin niet meer uit wat het AB vindt, want welke wethouder krijgt gelijk, met weer de wethouder die mee heeft gekregen ietsje minder, of ietsje meer. De andere punten, daar zullen we aan de hand van de optelsom van alle zienswijzes moeten kijken: gaan wij mee in de begroting, of niet? Dus voor de verheldering zou het heel goed zijn om dit advies erin te zetten, denk ik, maar zo gaan we hem toch wel onder de arm meenemen.

De voorzitter: Bedankt voor de beantwoording. Ik kijk even rond of er nog vragen zijn, verhelderende, technische, beeldvormende? Nou, heel stil, zeg. Ja, geen? Nee, oké. Ik kom nog even op één, van mijnheer Burakçin volgens mij, dat ging namelijk over de regionale raads werkgroep, volgens mij, hè? Ik ben het niet vergeten. Ik probeer even daar iets ... U had een voorstel, volgens mij?

De heer Burakçin: Ja, dat klopt. Vorige periode hadden we dus een regionale werkgroep en daaraan namen twee commissieleden deel. Namens de commissie gingen ze de zienswijze geven voor ons. Dat werd bijna altijd overgenomen. Dat had heel veel voordelen voor de commissie, want het is natuurlijk een ingewikkeld onderwerp en die verdiepten zich daar behoorlijk in. Dus de vraag nu is: zijn er commissieleden die toch hierin wat willen betekenen en misschien wel goed in de materie zitten en die samen met andere regio's van ons deel willen nemen aan die werkgroep? Dat is de vraag.

De voorzitter: Dan wil ik ... Ja, mevrouw Koene.

Mevrouw Koene: Ik wil dat dus niet, maar ik wil even met name de politieke onafhankelijkheid in dit kader wel even noemen, omdat ik niet het idee heb gehad in de vorige periode dat dat altijd het geval was. Dus ik wil dan wel graag een constructie die dan ook vrij is van politieke oordelen.

De voorzitter: Een terechte opmerking, volgens mij. Zijn er nog vragen? Want ik wil toch even kijken, de commissie breed, hoe tegen het voorstel van mijnheer Burakçin even aangekeken wordt. Mevrouw Verbeek.

Mevrouw Verbeek-Versluis: Bedankt. Ik weet niet of ik die vraag hier kan stellen, ik werk onder andere voor de Dienst Gezondheid & Jeugd en leerplicht, jongerenwerk, Da Vinci, ik zit in heel veel projecten op ... Nee, het is een vraag. Wij hebben heel veel kinderen, die zitten op school in Dordt en die wonen dan bijvoorbeeld in Zwijndrecht en vice versa en ...

Mevrouw Koene: Voorzitter, ik vind echt dat u moet ingrijpen, want dit kan echt niet.

Mevrouw Verbeek-Versluis: Het is een technische vraag op de financiële ...

Mevrouw Koene: Nee, maar dat maakt niet uit, het is uw werkgever.

Mevrouw Verbeek-Versluis: Indirect.

De voorzitter: Ja, ik wil u niet afkappen, maar ik doe het toch, want anders ... Ja, dit willen we niet.

Mevrouw Verbeek-Versluis: Er zit veel belang bij ook.

De voorzitter: Ja, nee, ik snap het. Ja, maar goed.

Mevrouw Verbeek-Versluis: Ja, snap ik.

De voorzitter: Mijnheer Portier, ik zie twee ...

De heer Portier: Ik wilde even reageren op het voorstel van de heer Burakçin en de opmerking van mevrouw Koene. Want het is natuurlijk leuk dat een aantal raadsleden per raad regionaal bij elkaar gaat zitten om zich in zaken te verdiepen, maar we zijn natuurlijk wel vertegenwoordigers van politieke partijen en politieke stromingen, dus ik zie niet helemaal in hoe je daar politiek buiten zou kunnen houden. Tegelijkertijd zie ik ook niet in hoe je dan ervoor kan zorgen dat alle stromingen, zal ik maar zeggen, in zo'n regionale werkgroep vertegenwoordigd zijn. Dus mijn vraag aan de heer Burakçin, en misschien ook aan mevrouw Koene: hoe ziet u dat?

De voorzitter: Mijnheer Burakçin.

De heer Burakçin: Voorzitter, het is namelijk zo dat twee leden van die werkgroep een mandaat krijgen van de commissie om dus zo'n zienswijze op te stellen samen met de regio. Dat wordt dus op tafel gegooid en iedere partij heeft het recht om daar nog aanvullende zaken, iets van te vinden over die zienswijze. Maar dat betekent wel dat die werkgroep zich wel goed heeft verdiept, dus heel vaak was het namelijk zo dat die zienswijze een-op-een overgenomen werd wanneer er toestemming gegeven werd: dat kan gewoon door.

De voorzitter: Zullen we uw gedachten even bij de commissie laten gaan en alle verschillende partijen kunnen daar even over nadenken, en dan komen we gewoon op een later tijdstip erop terug, lijkt mij. O, ik zie twee vragen.

De heer Boersma: Ik heb hier nog één vraag over, want er werd ook gesproken dat ook de mogelijkheid nu straks met de nieuwe wetgeving om daar zo'n officiële adviescommissie van te maken. Dus ik denk dat het voor ons ook wel van belang is om na te denken: willen we in een werkgroep deelnemen, of willen we in een adviescommissie van het AB van de Veiligheidsregio ... Of, de Veiligheidsregio, de Dienst Gezondheid & Jeugd. Misschien moeten we daar even iets op voorbereiden, want die twee hebben een andere positie en dat betekent ook iets voor je politieke positie en je positie als raad. Want er is heel veel discussie of zo'n adviescommissie vanuit raadsleden, of dat nou iets toevoegt of juist weer een soort democratisch schimmig gebied gaat geven.

De voorzitter: Mevrouw Van Vugt ziet van haar beurt even af. Volgens mij had u dezelfde vraag, denk ik. Wij leggen dit even voor en op een later tijdstip zullen we daar gewoon, als daar een beslissing überhaupt genomen moet worden, dan doen we dat. Ik kijk nog een keer rond, zijn er nog vragen? Want het voorstel zoals het hier nu ligt zal waarschijnlijk voor een oordeelvormende sessie heet dat dan tegenwoordig op 14 juni. Daar kan in principe gesproken worden, politieke uitspraken, niet beeldvormend. En ja, ik denk dat we ... Tenminste, dat leg ik aan de commissie voor of u het daarmee eens bent.

Mevrouw Schnabel: Dank u wel. Maar er was toch het idee om daar dan nog een soort van beeldvormende sessie te doen, samen met die stukken, en dan pas daarna, dacht ik?

De voorzitter: Ja, dat kan.

Mevrouw ...: '...' (buiten microfoon).

De voorzitter: Ja, dat is waar. Het wordt me ingefluisterd dat het met een tijdspanne is, dus dat betekent eigenlijk dat we op 14 juni een oordeelsvormende sessie moeten hebben, en deze komt los, ja.

De heer Boone: Kan dat, mijnheer de voorzitter, nog wel voor het reces zo?

De voorzitter: Nee, nee, ... Het is net na het zomerreces, mijnheer Boone. Mevrouw Koene wilde nog wat zeggen. O, nee, dus ik ... Niet?

Mevrouw Koene: Als je wil dat ik wat zeg, dan ...

De voorzitter: Dus ik ga ervan uit dat de commissie besluit namelijk om op 14 juni een commissievergadering met een oordeelsvormende sessie. Is dat het? Ja, voordat ik vraag: wat was dat ook alweer? Dat is waar, je hebt gelijk. O ja, de politieke vraag luidt als volgt, het wordt keurig netjes ingefluisterd: kan de commissie instemmen met de conceptzienswijze? Dat is eigenlijk de politieke vraag. Ik zie mijnheer Safranti.

De heer Safranti: Dat vind ik heel knap, want u keek ... Nou, inderdaad, ik wilde wel even een kanttekening dat we toch het voorstel van mijnheer Boersma en van mijnheer Burakçin volgende keer toch wel even meenemen. Dat als kantlijn, ja?

De voorzitter: Genoteerd. Waarvoor dank. Ja, het wordt me keurig netjes ingefluisterd, geweldig, ik doe dat vaker zo. Nou ja, goed, als er geen vragen zijn, dan wil ik afronden. Ik bedank iedereen, dus de mensen die kijken, maar ook jullie voor jullie inzet en uiteraard de sprekers, want die zijn heel belangrijk. En vooral ... Nou, vooral niet, maar ik wil ook nog even dank geven aan het CDA overigens, die keurig netjes ... Ja, dat ga ik zo meteen doen, het CDA die dat keurig netjes even aan de griffie doorgegeven heeft dat wij in ieder geval meegenomen werden in het verleden naar het heden. Dus daarvan akte. En de dames van de ambtelijke organisatie, dankjewel en het was mij een waar genoegen. Ik sluit de vergadering.